

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE YARATICILIK ALANINDA
KULLANILMIŞ ÖLÇME ARAÇLARI ÜZERİNE:
TÜRKÇE LİTERATÜRDE SİSTEMATİK BİR
DERLEME ÇALIŞMASI

HALİT EMİR CAN YOLAÇAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ BİNHAN KOYUNCUOĞLU

SİNOP 2024

TEZ KABUL

HALİT EMİR CAN YOLAÇAN tarafından hazırlanan “**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE YARATICILIK ALANINDA KULLANILMIŞ ÖLÇME ARAÇLARI ÜZERİNE: TÜRKÇE LİTERATÜRDE SİSTEMATİK BİR DERLEME ÇALIŞMASI**” başlıklı bu çalışma, 16.07.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Alev ÜSTÜNDAĞ
Sağlık Bilimleri Üniversitesi / Gülhane Sağlık Bilimleri
Fakültesi İmza

Üye (Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Binhan KOYUNCUOĞLU
Sinop Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Fakültesi İmza

Üye Prof. Dr. Hülya Gülay OGELMAN
Sinop Üniversitesi / Eğitim Fakültesi İmza

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Fadime DİRİK

.....

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Halit Emir Can Yolaçan

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE YARATICILIK ALANINDA KULLANILMIŞ ÖLÇME ARAÇLARI ÜZERİNE: TÜRKÇE LİTERATÜRDE SİSTEMATİK BİR DERLEME ÇALIŞMASI

HALİT EMİR CAN YOLAÇAN

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

DANIŞMAN:DR. ÖĞR. ÜYESİ BİNHAN KOYUNCUOĞLU

Bu araştırmanın amacı, Türkiye genelinde okul öncesi dönemde son yirmi yılda yaratıcılık alanında kullanılan ölçme araçlarının taranması ve alana kapsamlı bir çalışma sunulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden biri olan sistematik derleme modeli benimsenmiştir. Araştırmanın veri grubu, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi, Dergipark, TR Dizin ve Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD) veri tabanlarında yayımlanmış olan lisansüstü çalışmalardır. Bu kapsamda 2003-2023 yılları arasında okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme aracı kullanılmış 95 lisansüstü tez ve 64 makale incelenmiştir. Çalışmalar dahil etme ölçütlerine göre çalışmaya alınmış veya çalışma dışında tutulmuştur. Dahil edilen çalışmalar; amaca uygunluk, yayımlandığı yıllar ve kullanılmış olan ölçme araçlarının özelliği kapsamında incelenmiştir. İnceleme sonucunda 2013-2017 yılları arasında yaratıcılığın ölçülmesi sürecine yönelik araştırmaların arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca 2019 yılında yapılan araştırma sayısının tüm yıllara oranla en çok çalışma yapılan yıl olduğu saptanmıştır. İncelenen araştırmalar sonucunda toplamda 21 adet ölçme aracına ulaşılmıştır. Bu ölçme araçlarının çoğunluğu yurt dışında geliştirilip Türkçeye uyarlaması yapılan ölçme araçlarıdır. Uyarlama çalışması yapılanların dışında ülkemizde de geliştirilmiş olan ölçme araçlarına rastlanmıştır. Bu ölçme araçlarının detaylı incelemesi yapılmış ve okul öncesi dönemde yaratıcılık alanına katkısı bulunan araçların özellikleri ve kapsamı üzerinde durulmuştur. Yaratıcılık alanında çalışmak isteyen araştırmacılara erken yaşta yaratıcılığın ölçülmesi temelinde gereklilikler ve ihtiyaçlar sunulmuş ve bu doğrultuda önerilere yer verilmiştir. Bu çalışma öncülüğünde yaratıcılığın okul öncesi yıllarda ölçülmesi hususunda farkındalık oluşturmak amaçlanmış olup gelecekteki araştırmaların ufkunu genişletecek bu derleme çalışması alana sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: Yaratıcılık; Yaratıcı Düşünme Becerileri; Yaratıcılığın Ölçülmesi;
Okul Öncesi Dönem; Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık

Temmuz 2024, 116 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

ON MEASURING TOOLS USED IN THE FIELD OF CREATIVITY IN THE PRESCHOOL PERIOD: A SYSTEMATIC COMPILATION STUDY IN TURKISH LITERATURE

HALİT EMİR CAN YOLAÇAN

SINOP UNIVERSITY INSTITUTE OF GRADUATE PROGRAMS

DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION

SUPERVISOR:DR. ÖĞR. ÜYESİ BİNHAN KOYUNCUOĞLU

The purpose of this study is to scan the measurement tools used in the field of creativity in early childhood education in Turkey over the last twenty years and present a comprehensive study in this field. In line with this purpose, the systematic review model, which is one of the qualitative research methods, has been adopted. The data group of the study consists of postgraduate studies published in the Higher Education Council Thesis Center, Dergipark, TR Index, and Turkey Measurement Tools Index (TOAD) databases. Within this scope, 95 postgraduate theses and 64 articles that used creativity measurement tools in early childhood education between 2003-2023 were examined. The studies were included or excluded based on specific criteria. The included studies were examined in terms of their relevance to the purpose, publication years, and characteristics of the measurement tools used. As a result of the review, it was observed that research on measuring creativity increased between 2013-2017. Additionally, 2019 was identified as the year with the highest number of research studies compared to all other years. A total of 21 measurement tools were identified through the examined research. Most of these measurement tools are adaptations of tools developed abroad and modified into Turkish. Apart from these adapted tools, measurement tools developed in Turkey were also found. A detailed analysis of these measurement tools was conducted, focusing on the features and scope of tools contributing to creativity in early childhood education. Recommendations were provided for researchers interested in working in the field of creativity, emphasizing the importance and needs of measuring creativity at an early age. This study aims to raise awareness about measuring creativity in early childhood education, and this review is presented to broaden the horizon of future research in this field.

KEYWORDS:Creativity; Creative Thinking Skills; Measurement of Creativity; Early Childhood Education; Creativity in Early Childhood.

July 2024, 116 Page

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimin süresince karşılaştığım her durumda beni yüreklendiren, görüşlerini benimle paylaşan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve tüm bilgi ve deneyimleriyle ufkumu açarak yol gösteren değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Binhan KOYUNCUOĞLU'na en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez sürecimin gelişimi ve değerlendirmesine katkıda bulunan değerli hocalarım Prof. Dr. Hülya Gülay OGELMAN'a ve Doç. Dr. Alev ÜSTÜNDAĞ'a katkıları için minnettarım.

Hayatımın her alanında sonsuz sevgi ile yanımda olan, benden desteklerini esirgemeyen ve her kararında arkamda duran kıymetli aileme: Sevgili annem Aynur YOLAÇAN, sevgili babam Özgür YOLAÇAN ve kardeşim Bahadır Taha YOLAÇAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Halit Emir Can YOLAÇAN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
TABLolar DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2.1. Araştırma sorusu	3
1.2.1.1. Alt araştırma soruları	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
2. GENEL BİLGİLER.....	6
2.1. Yaratıcılık	6
2.2. Yaratıcı Düşünme	8
2.3. Yaratıcılığın Boyutları	10
2.4. Yaratıcılık Kuramları	11
2.4.1. Psikoanalitik kuram	11
2.4.2. Hümanist kuram.....	12
2.4.3. Gestalt kuramı.....	12
2.4.4. Bilişsel kuram	12
2.4.5. Çağrışımsal yaklaşım.....	12
2.5. Yaratıcı Kişinin Özellikleri.....	13
2.6. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Desteklenmesi	14
2.7. Yaratıcılığın Ölçülmesi	17
3. LİTERATÜR BİLGİSİ.....	19
4. YÖNTEM	27

4.1. Araştırma Modeli	27
4.2. Araştırmanın Veri Grubu	29
4.3. Veri Toplama Araçları	29
4.4. Veri Toplama Süreci	30
4.5. Verilerin Analizi	30
4.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	31
4.7. Etik Boyut	32
5. BULGULAR	33
5.1. Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçları Hakkında Genel Bilgiler.....	43
5.2. Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçlarının Araştırmalara Dahil Edilme Sıklıkları	46
5.3. Araştırmalarda Kullanılan Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçları Hakkındaki Detaylar.....	47
5.3.1. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi (TYDT) (Torrance Tests of Creative Thinking- TTCT).....	47
5.3.2. Bütünleşik Yaratıcılık Testi-Okul Öncesi (BYT-OÖ) (Integrated Creativity Test - ICT).....	47
5.3.3. Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) (Early Childhood Creativity Scale - ECCS).....	48
5.3.4. Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi (The Wallach-Kogan Creativity Test - WKCT)	48
5.3.5. Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi (RAYT).....	49
5.3.6. Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi (EHYDT) (Thinking Creatively in Action and Movement – TCAM).....	50
5.3.7. Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) (The Test for Creative Thinking– Drawing Production- TCT-DP).....	51
5.3.8. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu	51
5.3.9. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği (OÖDYDÖ)	52
5.3.10. Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi (Evaluation of Potential Creativity- EPoC).....	52
5.3.11. Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu.....	53
5.3.12. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği	53
5.3.13. Yaratıcı Hayal Gücü Testi (Test of Creative Imagery Abilities-TCIA)	53
5.3.14. Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (Motivation to Learn Creative	

Thinking Scale).....	54
5.3.15. Yaratıcılık Kriterleri	54
5.3.16. Yaratıcılık Formu.....	55
5.3.17. Gözlem Formu	55
5.3.18. Bireysel Davranış Gözlem Formu	55
5.3.19. Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi (ÇABİYAT)	56
5.3.20. Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği.....	56
5.3.21. Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ).....	56
5.4. Araştırmalarda Kullanılan Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçlarının Örneklem Türü ve Örneklem Boyutu Hakkındaki Detaylar.....	57
5.4.1. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi (TYDT) (Torrance Tests of Creative Thinking-TTCT).....	57
5.4.2. Bütünleşik Yaratıcılık Testi-Okul Öncesi (BYT-OÖ) (Integrated Creativity Test - ICT).....	57
5.4.3. Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) (Early Childhood Creativity Scale - ECCS)	58
5.4.4. Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi (The Wallach-Kogan Creativity Test - WKCT)	58
5.4.5. Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi (RAYT).....	58
5.4.6. Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi (EHYDT) (Thinking Creatively in Action and Movement – TCAM).....	58
5.4.7. Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) (The Test for Creative Thinking– Drawing Production- TCT-DP).....	59
5.4.8. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu.....	59
5.4.9. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği (OÖDYDÖ)	59
5.4.10. Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi (Evaluation of Potential Creativity-EPoC).....	59
5.4.11. Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu.....	59
5.4.12. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği	60
5.4.13. Yaratıcı Hayal Gücü Testi (Test of Creative Imagery Abilities-TCIA)	60
5.4.14. Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (Motivation to learn creative thinking scale).....	60
5.4.15. Yaratıcılık Kriterleri	60
5.4.16. Yaratıcılık Formu.....	60

5.4.17. Gözlem Formu	60
5.4.18. Bireysel Davranış Gözlem Formu	61
5.4.19. Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi (ÇABIYAT)	61
5.4.20. Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği	61
5.4.21. Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ)	61
5.5. Araştırmalarda Kullanılan Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçlarının Yaratıcılığın Hangi Boyutlarını Ele Aldığı Hakkındaki Detaylar	64
5.5.1. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi (TYDT) (Torrance Tests of Creative Thinking- TTCT)	64
5.5.2. Bütünleşik Yaratıcılık Testi-Okul Öncesi (BYT-OÖ) (Integrated Creativity Test - ICT)	64
5.5.3. Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) (Early Childhood Creativity Scale - ECCS)	65
5.5.4. Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi (The Wallach-Kogan Creativity Test - WKCT)	65
5.5.5. Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi (RAYT)	65
5.5.6. Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi (EHYDT) (Thinking Creatively in Action and Movement – TCAM)	66
5.5.7. Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) (The Test for Creative Thinking– Drawing Production- TCT-DP)	66
5.5.8. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu	67
5.5.9. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği (OÖDYDÖ)	67
5.5.10. Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi (Evaluation of Potential Creativity- EPoC)	67
5.5.11. Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu	68
5.5.12. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği	68
5.5.13. Yaratıcı Hayal Gücü Testi (Test of Creative Imagery Abilities-TCIA)	68
5.5.14. Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (Motivation to learn creative thinking scale)	68
5.5.15. Yaratıcılık Kriterleri	69
5.5.16. Yaratıcılık Formu	69
5.5.17. Gözlem Formu	69
5.5.18. Bireysel Davranış Gözlem Formu	69
5.5.19. Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi (ÇABIYAT)	70

5.5.20. Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği.....	70
5.5.21. Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ).....	70
6. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	71
6.1. Sonuç ve Tartışma	71
6.1.1. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının yayın türü, yayımlanma yılı bazında genel dağılımına yönelik sonuçlar ve tartışma	71
6.1.2. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının çalışmalara dahil edilme sıklığı ile ilgili sonuçlar ve tartışma	71
6.1.3. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçları ve özellikleri neler olduğu alt sorusu ile ilgili sonuçlar ve tartışma.....	72
6.1.4. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında Türkiye’de yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının örneklem türü, örneklem boyutu nedir alt sorusu ile ilgili sonuçlar ve tartışma	74
6.1.5. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında kullanılan ölçme araçları yaratıcılığın hangi boyutlarını ele almaktadır alt sorusu ile ilgili sonuçlar ve tartışma	75
6.2. Öneriler	77
KAYNAKLAR.....	79
EKLER	90
EK-1 Akademik Çalışmaları Sınıflama Formu-Makale	90
EK- 2 Akademik Çalışmaları Sınıflama Formu-Tezler	95
ÖZGEÇMİŞ	102

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 4.1 Derleme çalışmasına dahil etme ve hariç tutma ölçütleri.....	30
Tablo 5.1 Dahil etme ölçütlerine göre derlemeye dahil edilen tezler	33
Tablo 5.2 Dahil etme ölçütlerine göre derlemeye dahil edilen makaleler	41
Tablo 5.3 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçları kullanılmış araştırmaların türleri.....	43
Tablo 5.4 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçları kullanılmış araştırmaların yıllara göre dağılımı.....	44
Tablo 5.5 Ölçme araçlarının yaşlara göre kullanımı.....	62
Tablo 5.6 Ölçme araçlarının yaş gruplarına göre sayısı	63

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 4.1 PRISMA Rehberine göre hazırlanmış araştırma basamakları.....	28
Şekil 5.1 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçları kullanılmış araştırmaların yıllara göre dağılımı	45
Şekil 5.2 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında kullanılmış ölçme araçlarının çalışmalara dahil edilme sıklığı.....	46

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

TOAD	: Türkiye Ölçme Araçları Dizini
TYDT	: Torrance Yaratıcı Düşünce Testi
BYT-OÖ	: Bütünleşik Yaratıcılık Testi- Okul Öncesi
EÇYÖ	: Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği
RAYT	: Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi
EHYDT	: Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi
OÖDYDÖ	: Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği
ÇABIYAT	: Çocuklar İçin Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi
YDKÖÖ	: Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği
YD-ROT	: Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi
TTCT	: Torrance Tests of Creative Thinking
EPoC	: Evaluation of Potential Creativity
TCT-DP	: The Test for Creative Thinking– Drawing Production
ICT	: Integrated Creativity Test -ICT
ECCS	: Early Childhood Creativity Scale
WKCT	: Wallach-Kogan Yaratıcılık Görevleri/Altrenatif Kullanımlar Testi
TCAM	: Thinking Creatively in Action and Movement
TCIA	: Test of Creative Imagery Abilities

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, problem durumuna bağlı olarak belirlenen araştırmanın amacına, araştırma sorusuna, araştırmanın alt sorularına, önemine, varsayımlarına ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Yaratıcılık İngilizce “Creativity”, Latince “Create” anlamlarına gelen; toplumların ve uygarlıkların temelini oluşturan ve onların gelişimlerini sağlayan temel bir güçtür (Arslan, 2024). Yaratıcılık sadece yeni bir ürün ortaya çıkarmak değil, hazır bulunan bilgilerden yararlanarak sentez yapma, sorunlara alternatif çözüm yolları bulma ve alışılmışın dışında düşündürmektir (Karataş ve Özcan, 2010). Yaratıcılık hem düşünsel hem de duygusal hayatı ifade etmektedir ve cesaretlendirme ile yaşamın halini alan bir beceridir (Argun, 2012). Yaratıcılık; problemlere duyarlı olma, çözüm arama, tahminde bulunma ve sonuca varma sürecidir (Torrance, 1974). Yaratıcılık üzerinde ortak noktalardan biri farklı bakış, orijinal ürün ya da yeni bir fikir olduğu yönündedir (Özerbaş, 2011). Çok farklı şekillerde ele alınan yaratıcılık kavramı, araştırmacılar tarafından bakış açısına göre farklı alanlardan ele alınmakta ve farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Onur ve Zorlu, 2018).

Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme doğuştan gelen, ilerleyen yaşantıda olumlu çevre şartları altında geliştirilen ve olumsuz çevre şartlarında yerinde sayan ya da sönen bir beceridir (Yeşilyurt, 2020). Çeliköz (2017) yapmış olduğu çalışmada, 5-6 yaş grubu okul öncesi çocukların yaratıcılık seviyelerini incelemiş ve çalışma sonucunda elde ettiği bulgulara göre yaratıcılıklarının orta düzeyde olduğunu saptamıştır. Bunun nedeni olarak eğitim sisteminin genel olarak yaratıcılığı geliştirecek ortama sahip olmadığını ve yaratıcılığı geliştirecek etkinlikleri yeteri kadar barındırmadığını söylemiştir.

Bayrak Çelik (2019) yapmış olduğu çalışmada çocuklarda yaratıcılığı engelleyen faktörleri şu şekilde sıralamıştır: Malzemelerin amacı dışında kullanımına izin verilmemesi, çocuğa yeterli ilginin gösterilmemesi, çocukları sınırlandırmak, çocuğun gelişim düzeyine uygun olmayan etkinliklere yönltilmesi, çocukların soru sormasının engellenmesi, çocuğun özgür ve güvende hissetmemesi, ebeveynlerin çocuklara bir yarış içerisindeymiş hissi vermesi ve sonuca gitme isteği, ebeveynin mükemmeliyetçi olması, çocukların özgün oluşunun garip karşılanması. Bu tutumların sergilenmesi çocuklarının

yaratıcı düşünmelerinin ve yaratıcılık becerilerini geliştirmelerinin önüne geçmektedir. Her çocuğun yaratıcılık yeteneğine sahip olduğunu ve bu yeteneği desteklemek gerektiğini unutmamak gerekir. Yaratıcılık kavramı çocukların gelişimi ve eğitimi bakımından değerlidir. Genellikle sanatla akıllara gelen yaratıcılık, günümüzde bilim açısından önemini kazanmaya başlamıştır. Yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi, temel eğitimden yükseköğretime kadar çok sayıda ülkenin eğitim sisteminde önemli bir konuma gelmeye başlamıştır (Çetin vd., 2015).

Yaratıcı olmak için meraklı olmak ve en önemlisi cesur olmak gerekir. Herkes düşünür ama herkes yapacak kadar cesur olamaz. Yaratıcı bireyler sorunlarla başa çıkabilir ve stres yönetimini kendisine fayda sağlayacak şekilde yapabilir. Yaratıcı olmak için merak etmek, sorunla karşılaşmak, sorunu çözmeye istekli olmak ve en önemlisi çözümler üretirken cesur olmak gerekir. Okul öncesi dönemde yaratıcılık becerisi desteklenen çocuklar ilerde daha özgün ürünler ortaya koyabilir, sorunlarla karşılaştığında farklı çözüm yolları deneyebilir. Okul öncesi dönemde yaratıcılık pek çok yolla uyarılabilir. Bebeklerde hayal gücü; oyuncak ve basit oyunlar ile harekete geçerken, okul öncesi dönemde hayali oyun ile yaratıcılığın etkisi görülmektedir (Deval, 2022).

Çocukları hayatlarının bu dönemlerinde doğru bir şekilde yönlendirmek gerekir. Merak duygularının önüne geçmek yerine desteklemek, keşfetmelerine olanak sağlamak gerekir. Okul öncesi dönem çocukların eğitim hayatlarının ilk adımıdır. Bu dönem ileriye dönük yaşantıların, birikimlerin edinildiği dönemdir. Bu dönemde çocukların alacakları eğitim ilerleyen eğitim hayatlarında ve yaşamlarında önemli bir konumdadır (Sapsağlam, 2016). Çocuklarda yaratıcılık kendine özgüdür, taklit edilmiş değildir. Onların kendilerine göre yorumları, fikirleri vardır ve bununla iç dünyalarını yansıtır (Ömer ve Turla, 2001). Okul öncesi dönemde çocukların yaratıcılıklarını desteklemek, sorun çözme becerilerini geliştirmek oldukça önemlidir. Çocukları hayatlarının bu dönemlerinde doğru bir şekilde yönlendirmek gerekir.

Bütün bu bilgiler göz önüne alındığında yaratıcılık erken yaşlarda desteklenerek ileri yaşantıya yatırım yapılacak bir beceridir. Bu doğrultuda, çocukların mevcut yaratıcılık seviyelerinin en doğru şekilde saptanması, yapılacak müdahalelerin isabetli olup olmadığını yordayabilmek açısından da son derece önemlidir. Yakın geçmişteki yaratıcılık literatürünün incelenmesi planlanarak şekillendirilecek olan bu araştırmada, okul öncesi dönemde yaratıcılıkla ilgili son yirmi yılda kullanılmış olan ölçme araçlarının sistematik olarak derlenmesi amaçlanmıştır. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında

yayımlanmış olan tezler ve makaleler incelenecektir. Yapılan çalışma sonucunda alana yaratıcılıkla ilgili farklı bir bakış açısı sunulması ve gelecekte planlanacak çalışmalar için farkındalık oluşturulması amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda ülkemizde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yaratıcılık değerlendirme sürecinin mevcut durumu ortaya koyulacaktır. Ulaşılan tüm araştırmalar incelenip, kullanılan ölçme araçlarının analiz edilmesiyle yaratıcılık alanında çalışmak isteyen araştırmacılara en güncel durum, kapsamlı ve bütünleştirilmiş olarak sunulacaktır. Bu sayede yaratıcılığın okul öncesi dönemde değerlendirilmesine yönelik eksiklikler ve yeterlilikler netleştirilerek, yeni ölçme araçlarının geliştirilmesine yönelik farkındalığın desteklenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada okul öncesi dönemde yaratıcılığın değerlendirilmesi konusunda son yirmi yılda Türkiye’de kullanılmış olan ölçme araçlarını içeren akademik çalışmaların sistematik olarak incelenerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede, alana kapsamlı ve güncel verilerin sunulması planlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın araştırma sorusu belirlenmiş ve aynı genel amaçlar ile ilgili araştırma soruları oluşturulmuştur.

1.2.1. Araştırma sorusu

Bu araştırmanın sorusu “Türkiye’de 2003-2023 yılları arasında okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılmış ölçme araçları nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu soru doğrultusunda hazırlanan alt araştırma soruları şu şekildedir:

1.2.1.1. Alt araştırma soruları

1. Türkiye’de okul öncesi dönemde yaratıcılık ile ilgili ölçme araçlarının kullanılarak yayımlanan akademik çalışmaların yayın türü, yayımlanma yılı bazında genel dağılımı nasıldır?
2. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında Türkiye’de yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının çalışmalara dahil edilme sıklığı nedir?
3. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında Türkiye’de yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçları ve özellikleri nelerdir? Bu ölçme araçlarının orijinal isimleri nelerdir? Bu ölçme araçlarını hangi araştırmacılar geliştirmiştir? Hangi yıl geliştirilmiştir? Hangi yaş grubuna yönelik olarak geliştirilmiştir? Orijinal

ölçme aracının geçerlik güvenirlik bulguları ne şekildedir? Ülkemize uyarlama çalışması ne zaman, kim tarafından yapılmıştır? Ölçme aracının uyarlama araştırmasının geçerlik güvenirlik bulguları ne şekildedir?

4. Yaratıcılık bu ölçme araçlarında hangi şekillerde ele alınıp değerlendirilmiştir? Türkiye’de okul öncesi dönemde yaratıcılık ile ilgili ölçme araçlarının kullanılarak yayımlanan akademik çalışmaların örneklem türü, örneklem boyutu nedir?
5. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında Türkiye’de kullanılan ölçme araçları yaratıcılığın hangi boyutlarını ele almaktadır? Kullanılan ölçme araçlarında en sık ele alınan yaratıcılık boyutları nelerdir? Kullanılan ölçme araçlarında ele alınmayan yaratıcılık boyutları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönem çocukların eğitim hayatlarının ilk adımıdır. Bu dönemde çocukların kendilerini özgürce ifade edeceği ortam oluşturulmalı ve kendilerini farklı yollarla ifade edeceği fırsatlar sunulmalıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2024). Ataman (1995) yaratıcılığın 3-5 yaş arasında ortaya çıktığını ve kritik dönemin 5-6 yaş arasında olduğunu belirtmektedir. Çocukların okul öncesi eğitime başladıktan sonra aile ve okul işbirliği ile yaratıcılık becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Topluma faydalı ve üretken bireyler yetiştirmenin temelleri okul öncesi dönemde atılmaktadır (Çeliköz, 2017). Bu dönemde yaratıcılığı geliştirmeye yönelik ortam ve etkinlikler çocukların gelişimine katkı sağlayacaktır. Güven ve Kavuncuoğlu (2020) yapmış oldukları çalışmada çocukların gelişimi için sorunları çözebilme ve yaratıcılığın öneminin çok büyük olduğunu saptamışlardır. Problem çözme becerileri ile yaratıcılık düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuşlardır (Güven ve Kavuncuoğlu, 2020). Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin incelendiği başka bir çalışmada; okul öncesi eğitim alan çocukların yaratıcı düşünme puanlarının okul öncesi eğitim almamış çocukların puanlarına göre anlamlı derece yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışma sonucunda yaratıcı düşünme becerilerinin önemi üzerinde durulmuş ve yaratıcılık alanında daha çok çalışma yapılması için araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur (Can Yaşar ve Aral, 2011). Yaratıcılıkla ilgili çalışmalar incelendiğinde, okul öncesi dönemde yaratıcılığın, çocukların gelişim sürecinde son derece önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Erken dönemde yaratıcılığın ölçülmesi konusunda yapılan araştırmaların incelenerek yaratıcılık alanında kullanılan ölçme araçları ile ilgili mevcut durumun netleştirilmesiyle, alana bütünleştirilmiş ve

kapsamlı bir veri sağlanmış olacaktır. Bu sayede ülkemizde okul öncesi dönemde yaratıcılığın değerlendirilmesi konusunda gelinen durum göz önüne alınarak, gelecekte daha farklı boyutlarda yaratıcılığı değerlendirmeye yönelik farkındalığın desteklenmesi amaçlanmıştır.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada;

- İncelenen veri tabanlarının bu araştırmanın kapsamını oluşturması bakımından yeterli olduğu varsayılmıştır.
- Kullanılan ölçme araçlarının amacına uygun kullanıldığı varsayılmıştır.
- Yayımlanan çalışmaların bilimsel araştırma etiğine ve bilimsel araştırma basamaklarına uygun olarak yürütüldüğü varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 01/01/2003-31/12/2023 tarihleri arasında yayımlanmış çalışmalar ile sınırlıdır.
- Dergipark, Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD), TR Dizin ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarında yayımlanmış Türkçe çalışmalar ile sınırlıdır.
- Araştırma erişilebilir nitelikteki ölçme araçları ile sınırlıdır.
- “Okul Öncesi Dönem, Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünme Becerileri, Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık, Yaratıcılığın Ölçülmesi” anahtar kelimeleri ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde, araştırma konusunun daha iyi anlaşılabilmesi için çalışma kapsamında ele alınan kavramlara yönelik kuramsal bilgiye yer verilmiştir. Bu doğrultuda “Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünme, Yaratıcılığın Boyutları, Yaratıcılık Kuramları, Yaratıcı Kişinin Özellikleri, Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Desteklenmesi ve Yaratıcılığın Ölçülmesi” başlıklarına değinilmiştir.

2.1. Yaratıcılık

Yaratıcılık Latince “Creare” kelimesinden gelir, bu kelime “yaratmak, doğurmak ve meydana getirmek” anlamındadır (Aslan, vd. 1997). Yaratıcılık; yaratıcı olma durumu, yaratma becerisi ve her kişide varlığı kabul edilen, bir şeyi yaratmaya yönelten farazi yatkınlık olarak tanımlanır (Türk Dili Kurumu, 2022).

Yaratıcılığın tanımı; merak etme becerisi, uyumsuzluk veya gerilimle baş edebilme kapasitesi, kişinin kendini bilinmeyene yönlendirmesi, yaşantının bilincine varması ve buna tüm benliğiyle tepki vermesidir. (Fromm, 2004). Yaratıcılık; problemlere duyarlı olma, çözüm arama, tahminde bulunma ve sonuca varma sürecidir (Torrance, 1974). Yaratıcılık; eş ve zıt anlamları bir arada düşünme, ardından verileri akıllıca düzenleme, esnek düşünerek sorunu çözme ve bütün bu sürecin sonunda ortaya özgün bir ürün koyma yetisi, iraksak düşünme yeteneği olarak tanımlanır (Guilford, 1967). Yaratıcılık ortam ve şartlara göre az veya daha fazla ifade edilen doğal ve genel bir özelliktir (Bessis, 1973). Yaratıcı düşünce belirli bir işe yarayan ya da belirli koşulları yerine getiren bazı çağrışım öğelerini birbirine yaklaştırarak yeni bileşimler oluşturma becerisidir (Mednick, 1962). Craft (2003) yaratıcılığı insan yaşamının tüm bölümlerinde görüldüğünü belirtmiş ve bireyin kendini ifade etme, zeka ve hayal gücü kapasitesi olarak tanımlamıştır (Can Yaşar ve Aral, 2010). Yaratıcılık sorunlara, eksikliklere ve farklı görünen durumlara karşı duyarlı olma, durumu tanıyabilme, bu duruma karşılık çözüm bulma ve çözmeye hevesli olma durumudur (Sungur, 1997). Yaratıcılık üzerinde ortak noktalardan biri farklı bakış, orijinal ürün ya da yeni bir fikir olduğu yönündedir (Özerbaş, 2011). Erdoğan (2006) yapmış olduğu çalışmada yaratıcılığı; yeni ve farklı ürünler ortaya koymak ya da ortaya koyulan ürüne göre yaratıcılığın değerlendirilebileceği şeklinde görüş ortaya koymuştur. Yaratıcı bireylerin en bilinen özellikleri yanlış yapmaktan korkmamaları, akıllarına geleni denemekten çekinmemeleridir (Argun, 2012). Yaratıcılık hayatımızın her alanında karşımıza çıkmaktadır. İş, sanat, eğitim gibi birçok alanda yaratıcılık ilişkisini bulmak

mümkündür. Yaratıcılık ve iş alakasına bakıldığında Eren ve Gündüz (2002) yaptıkları çalışmada çalışma ortamının yaratıcılık üzerinde etkili olduğunu saptayacak bir çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda iş arkadaşlarının desteği, yöneticilerin cesaretlendirmesi ve çalışana sağlanan özgürlük alanının yaratıcılığı desteklediği; iş alanındaki baskıların ise yaratıcılığı engelleyen unsurlar olduğu ortaya koyulmuştur (Eren ve Gündüz, 2002). Dinçeli (2020) sanat ve yaratıcılığın ilişkisi üzerine bir çalışma yapmıştır. Yaratıcılık ve sanat iç içe kavramlardır. Sanat alanındaki yaratıcılık; sanat öğelerinin tümüyle birlikte bulunduğu ve değerlendirildiği bir boyuttur. Sanatçı tüm değerleri algılayıp ortaya ürün koyan kişidir. Bu noktada sanatçının algısı kültürel değerlere ve toplumun baskısına bağlıdır. Toplum tarafından baskılanan sanatçının yaratıcılığı düşük olacağı gibi algılayıp ortaya ürün koyacak beceriye de sahip olmayacaktır (Dinçeli, 2020). Yaratıcılık ve eğitim ilişkisi üzerinde sıklıkla çalışılmaktadır. Aslan vd. (1997) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönemde yaratıcılıkla ilgili şunları söylemişlerdir: Yaratıcı bir okul ortamı, çocukların farklı materyallere ulaşacağı, düşüncelerin ve yaratıcılığın ortaya çıkabileceği ortam olmalıdır. Ayrıca müzik etkinlikleri çocukların kendilerini ifade ettikleri bir etkinlik olarak görülmüştür. Müzik etkinlikleri çocukların yaratıcılıklarını ortaya koyduğu ve iç dünyalarını dışarı vurdukları etkinlik olarak önem kazanmıştır. Yaratıcı bireylerin en bilinen özellikleri yanlış yapmaktan korkmamaları, akıllarına geleni denemekten çekinmemeleridir.

Çocukların kendilerini keşfetmelerine ve kültürlerinde estetik ifadelerin zenginliğine faydada bulunmasının yanı sıra çevrelerini keşfetmelerini, yeni şeyler yaratmalarını ve düşüncelerini daha farklı yollarla ifade etmelerine olanak sağlar (Argun, 2012). Yaratıcı sürecin aşağıda belirtildiği gibi birden çok açıklaması vardır (Silverstein ve Layne, 2010);

Çocuklar;

- Hayal ederler, sorgularlar ve algılarlar,
- Keşfederler, deney yaparlar ve geliştirirler,
- Yaratırlar,
- Yansıtırlar, değerlendirirler ve gözden geçirirler,
- Ürünlerini diğer kişilerle paylaşırlar (Silverstein ve Layne, 2010).

Okul öncesi dönemde yaratıcılığın desteklenmesi konusunda çalışmalar okul ortamının

önemli bir konumda olduğunu göstermektedir. Yaratıcı bir okul ortamı açık düşünce, sezgi, eşitlik, cesaretlendirme gibi özelliklere sahip olup sürekli aynı olan bir ortamdaki ziyade yeniliğe açık ve değişim gösteren bir yer olmalıdır (Gökalp, 2016).

Çocuklar okul öncesi dönem ile eğitim hayatlarına adım atarlar. Bu dönemde çocukların biriktirdikleri eğitim hayatını ve yaşantılarını şekillendirir. Çocuklara bu dönemde kendilerini ifade etmelerini sağlayacak ortam sunmak çocukların yaratıcılıklarını, hayal gücünü ve problem çözme becerilerini geliştirecektir (Can Yaşar ve Aral, 2010).

Tüm bu tanımlara bakıldığında yaratıcılığın problemlere duyarlı olma ve bunları çözme süreci olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca yaratıcılık için uygun ortam sağlandığında yaratıcı düşünme becerisinin geliştiği görülmektedir. Kaygın ve Çetinkaya (2015) yapmış oldukları çalışmada yaratıcılığın çok boyutlu ve kabul edilebilir bir tanımının olmadığını sonucuna varmışlardır. Yaratıcılık, yaratıcı düşünme sürecini de içine alan, daha geniş bir kavramdır. Yaratıcı düşünme zihinsel bir süreçken; yaratıcılık, zihinsel sürecin yanında performans sürecini de içerisinde barındırır (Koyuncuoğlu, 2017).

2.2. Yaratıcı Düşünme

Yaratıcılık, yaratıcı düşünme doğuştan gelen, olumlu çevre şartları altında gelişen, olumsuz çevre şartlarında duraksayan veya körelen bir beceri olarak kabul edilir (Yeşilyurt, 2020). Yaratıcı düşünme alışılmamış düşünmedir ve esneklik, orijinallik ve akıcılıkla tanımlanır. Yani yaratıcılık, kişinin bir problemin çözümünde yeni ve alışılmadık bir ürün ortaya koyması ile ifade edilir (Argun, 2012). Yaratıcı düşünme sosyal hayata uyum sağlamada etkilidir. Çocukların ilk olarak eğitime katılım sağladıkları okul öncesi dönem yaratıcı düşünme becerisinin gelişimi için önemli bir paya sahiptir. Çocukların bu dönemde edindikleri beceriler ileride alacakları eğitimi ve sosyal yaşantılarını etkilemektedir. Yaratıcılığın olumlu çevre şartları altında geliştiği söyleminden yola çıkarak bu dönemde çocuklara uygun ortamın oluşturulması, yaratıcı düşünmeyi destekleyecektir. Yaratıcı düşünme süreci problem çözme becerisi ya da düşünce süreci olarak da tanımlanabilir (Koyuncuoğlu, 2017). Bu süreç aşamalardan oluştuğu gibi her defasında aynı sıra ile devam etmeyebilir. Bazı durumlarda aşamalar arası sıçrama olabilir veya aşamalar paralel şekilde devam edebilir.

Wallas (1926) yaratıcı düşüncenin problem çözme süreci olduğu görüşünü kabul etmektedir. Düşünce sürecinin “Hazırlık, Kuluçka, Aydınlanma ve Sonuçların Doğrulanması” aşamalarından oluştuğunu Aslan (2001) aktarmıştır:

- Hazırlık dönemi: İlk adım olarak görülür. Bu evrede problem durumunun tanımı yapılır. Yaratıcı birey bu evrede problemi tespit eder, probleme ilişkin bilgiler toplar ve çeşitli hipotezler oluşturur.
- Kuluçka dönemi: Bu evre bireyin yaşam tecrübeleri ile ilgilidir. Birey probleme yönelik olası çözümleri ararken geçmiş yaşantısı ile şimdi arasında bağlantı kurar. Bu evre uzun ya da kısa sürebilir. Farkında olmadan analiz ve çözüm süreci devam eder. Çözüm yolları üzerine bilinçaltında düşünme devam eder. Yeni sentezler ve özgün düşünceler ortaya çıkar.
- Aydınlanma dönemi: Çözümün bireyin zihninde aniden fikir olarak ortaya çıktığı evredir. Problemin çözümü artık netleşmiştir ve ürün olarak dışarıya çıkmaya hazırdır.
- Sonuçların doğrulanması: Aşamalar başarılı bir şekilde tamamlandığında bu evrede probleme yönelik çözüm ortaya koyulur. Birey bu evrede bulduğu yaratıcı fikri tekrardan değerlendirip çözümündeki yanlışlıkları giderebilir ve tekrar gözden geçirebilir (Akt. Aslan, 2001).

Bu aşamalar her defasında sıralı olarak devam etmediği gibi bazı aşamalarda birey tarafından yarım bırakılabilir. Yaratıcı düşünme belirli süreçler içeren ve becerileri gerektiren düşünme biçimidir. Yaratıcı düşünme kişinin kendi adını ve markasını taşır (Aslan, 2001). Süreçler sonucunda ortaya koyulan ürün veya fikir kişinin kendi süzgecinden geçirdiği, yaşantısıyla ilişkili bir durumdur. Yaratıcı düşünme ile ilgili kavramlardan biri ıraksak-yakınsak düşünmedir.

Yakınsak düşünme probleme yönelik cevabın doğru ya da yanlış olarak tanımlandığı süreçtir (Karabey ve Yürümezoğlu, 2015). Yakınsak düşünme çok bilinen yanıtlara dayalı, doğrusal ve mantıksal düşünme boyutudur (Yeşilyurt, 2020). İraksak düşünme yaratıcı düşünmenin temeli, birden fazla cevap arayan ve özgün ürünler ortaya koymaya yönelik düşünme süreci olarak tanımlanır (Guilford, 1983).

Geleneksel okul çocukların yakınsak düşünceden ıraksak düşünceye yönelmesinde yeterli imkanları sunmamaktadır. Çocuklarda ıraksak düşünmeyi geliştirmek için farklılıklar, çeşitlilikler, seçenekler ve hayal gücünü destekleyici metotlar gereklidir (Tuğrul, 2006). Çocuklara sorulan sorularda tek cevap alınacak sorular yerine onları düşünmeye yönlendirecek, konuya farklı açılardan bakmalarını sağlayacak sorular sorulması ıraksak düşünmeyi destekleyecektir.

Yaratıcı düşünmeyle ilgili bir diğer kavram ise hayal gücüdür. Hayal gücü aslında var olmayan, bireyin kendi iç dünyasında tasarladığı zihinsel bir süreçtir. Hayal gücü ve yaratıcılık ilişkili kavramlardır. Yaratıcı kişilerin en değerli özellikleri arasında hayal güçlerinin kuvvetli olduğu söylenebilir (Leboutiller ve Marks, 2003). Öztürk(2004) yeni ve özgün bir şeyler üretmek için hayal gücünü kullanan kişinin yaratıcı kişi olduğunu söylemiştir. Yaratıcılık ve hayal gücünün ilişkisini bu şekilde ortaya koymuştur. Burada dikkat edilmesi gereken konu hayal gücünün her zaman yaratıcılık içermediğidir. Hayallerde oluşan taklit durumlarında yaratıcılıktan söz edilmesi mümkün değildir (Koyuncuoğlu, 2017).

2.3. Yaratıcılığın Boyutları

Yaratıcılık aşamaları beraberinde bazı becerileri de gerektirir. Probleme yönelik fikir ortaya koymak için bu becerilere de sahip olunması gerektiği öne sürülmektedir. Yeşilyurt (2020) bu becerileri şu şekilde sıralamıştır: Akıcılık, Esneklik, Özgünlük (Orijinallik), Detaya Girme (Ayrıntılama, Zenginleştirme).

- Akıcılık boyutu, farklı durumlarda birden fazla fikir ortaya koyabilme, belirgin bir sebebe yönelik bu fikirlerden etkili olanı seçme ve kolaylıkla uygulama becerisi denilebilir. (Torrance, 1995).Diğer bir söylemle kişi bir sorun ile karşı karşıya kaldığında, sorunu çözebilecek fikirleri arka arkaya sıralama becerisi de denilebilir. Kişi soruna karşı ne kadar fazla ve farklı çözümler üretiyorsa o derece akıcı bir beceriye sahiptir. (Gander ve Gardiner, 2007).
- Özgünlük boyutu, önceden tahmin edilememe ile açıklanabilir. Yapılan çalışmalar özgünlüğün yaratıcılığın değerlendirilmesinde önemli bir etken olduğunu ortaya koymuştur. Rein ve Rein (2000)'e göre özgünlük boyutunda kişi karşı karşıya kaldığı problemlerde, önceden uygulanmamış, çeşitli çözüm yöntemlerini bulma yeteneği de denilebilir. Bu boyut kapsamında öne sürülen ürün bireye hastır, bu nedenle ortaya çıkan ürün diğer ürünlere benzemez veya ortaya çıkma ihtimali düşüktür. (Torrance, 1995).
- Esneklik boyutu, geniş açılı birbirinden farklı fikirler ortaya koyma, farklılaşan ortamlara uyum sağlama, bağımsız düşünceleri ve bu düşüncelerin farklı yönlerini oluşturabilme becerisidir. (Torrance, 1995). Esneklik, bireyin olaylara karşı önceden uygulanmış ve belirlenmiş yöntemleri kullanması ama bu yöntemleri olayın akışına göre değiştirerek ve uygun olanı seçerek uygulamasıdır. Örneğin, esneklik kazanmış

birey resim üzerine çalışırken, eserinin üzerine boya dökülmesi sonucu eserinin mahvolduğunu düşünmek yerine boyanın düştüğü yerde yaratıcı bir eser daha meydana getirerek önceden ortaya koymak olduğu eserine yeni bir eklenti ekleyebilir. Bununla birlikte esneklik boyutunu kazanma derecesi ve yaratıcılığın diğer boyutlarına bağlı olarak yeni bir eser ortaya koyabilmektedir. (Kaufman, 2009).

- Yaratıcılığın diğer bir boyutu da derinleştirme yeteneğidir. Derinleştirme yeteneği, benzer yönlerden çok farklı yönleri ele alabilmedir. Bu boyut incelendiğinde çeşitli bakış açıları ile olayı inceleme, çok yönlü düşünebilme, kendisini olay içerisindeki diğer kişilerin yerine koyabilme veya tersine hareket edebilme gibi birbirini etkileyen çeşitli yeteneklerin ortaya koyduğu performansı ile alakalıdır. Bu boyut, önceden belirlenmiş ve ortaya konulmuş çözümler, yöntemler ve sonuçlardan hareketle bilinmeyen ve özgün yeni ürünler ürünleri detaylandırarak yaratabilme becerisini ele almaktadır. (Cropley, 2003).

2.4. Yaratıcılık Kuramları

Yaratıcılığın daha iyi anlaşılabilmesi için araştırmacılar uzun yıllardır yaratıcılık üzerine çalışmalar yapmıştır. Araştırmacılar yaratıcılığı farklı yönlerden ele almış ve daha detaylı incelemelerle farklı bakış açıları sunmuşlardır. Her araştırmacının yaratıcılığı kendi disiplininin dinamiklerine göre ele aldığı ve buna yönelik tanımlar yaptığını söylemek mümkündür.

2.4.1. Psikoanalitik kuram

Psikonalitik kurama göre yaratıcılık; insanın bilinçaltına itilmiş ve eksikliğini duyduğu duygularının aniden ortaya çıktığı özgür bir esin sürecidir (Ayaz vd., 2019). Psikonalitik kurama göre bilinçaltının yansması, iç çatışmalar ve dürtülerin kabul görülebilir biçimde dışa vurumu yaratıcılık olarak nitelendirilir. Freud, yaratıcılığı kişinin topluma zararı olabilecek libido enerjisine karşı, erken çocuklukta bilinçdışında yer alan çatışmalarına savunma olarak görür. Yaratıcı hayal gücüyle çocuk sosyal yönden kabul görürken, saldırganlık ve cinsellik tepkilerine de hoşgörü sağlamaktadır (Ceylan, 2008). Psikoanalitik kuramın eleştirilen yanı ise yaratıcılığı bireylerin olumsuz tarafları ile açıklamasıdır. Bu yönden bakılırsa yaratıcı kişilerin olumsuz yönlerinin daha baskın bireyler olduğu kanısına varılır ve bu nedenle yaratıcılığın olumsuz bir eylem olduğu yargısına varılabilir (Akçum, 2005).

2.4.2. Hümanist kuram

Hümanist kuram yaratıcılığın; psikoanalitik kurama kıyasla bireyin becerilerini bilinçli ve belli bir amaca yönelik kullandığında ortaya çıktığını savunur(Onur, 2018). Yaratıcılık insanın istendik davranışlarındandır. Her insan bu davranış ile dünyaya gelir ve uygun koşullar sağlandığında yaratıcı ürünler ortaya koyulabilir (Onur, 2018). Carl Rogers yaratıcılığı insanın çevresi ile etkileşimi sonucunda ortaya yeni ürünler koyabilmesi olarak tanımlar (Argun, 2012). Birey yaratıcılık sürecinde tüm yönlerini ortaya koyar. Çocukların meraklarının ve yaratıcılıklarının önüne geçilirse yaratıcılıkları geriler. Bu nedenle çocukların özgüvenleri desteklemek, fikirlerine saygı duymak ve kendilerini ifade edecekleri ortam oluşturmak gereklidir (Karkockiene, 2005). Maslow (1959) yaratıcılığı ihtiyaç hiyerarşisinin en üstünde konumlandırmakta ve insanın kendini gerçekleştirmek için çıktığı yolda aldığı aksiyonlar sonucunda doğal olarak ortaya çıkan bir kavram olarak açıklamaktadır.

2.4.3. Gestalt kuramı

Gestalt kuramında yaratıcılığa çözülmesi gerekli olan problemleri parçalara ayırıp, yeni bir bütün etrafında yeniden keşfedilmesi ve daha sonra yeniden yapılandırılması gerekli bir eylem olarak bakar. Birey problemin hangi durumla ilgili olduğunu bütün ve parçaları ile ilişkili olarak düşünmeli, buna göre problemin önemli ve önemsiz noktalarını ayırmalıdır (Argun, 2012). Max Wertheimer'e göre yaratıcı düşünce, problemin yeniden yapılandırılmasını gerektirir. Problemin yapısal yönleri ve gerekleri bireyde stresler ve gerilimler yaratır. Bu gerimler ve stresler takip edildiğinde bireyde stresleri azaltıcı ve bireyin sorunu algılamasını değiştiren yönelimlere yol açar (Onur, 2018).

2.4.4. Bilişsel kuram

Bilişsel kurama göre yaratıcılıkta eş ve zıt anlamları birlikte düşünme vardır. Bilişsel süreç içerisinde verileri akıllıca düzenleme, esnek düşünerek problemi çözme ve bütün sürecin sonunda ortaya özgün bir ürün koyma yaratıcılıktır (Onur, 2018). Bilişsel kurama göre yaratıcılık durağan olmaktan çok dinamik olan ve bilişsel işlemlerle bu işlemlerin koordinasyonu sonucu ortaya çıkan denge ile açıklanır. Yaratıcı ürün bilişsel öğrenme, geçmiş yaşantılar ve yakın çevrenin etkileşimi sonucu ortaya çıkar (Onur, 2018).

2.4.5. Çağrışımsal yaklaşım

Bu düşünceye göre yaratıcılık; çağrışımların sayısına ve beklenmedik ve farklı

düşüncelerden oluşmasıyla tanımlanır. Diğer bir deyişle çok sayıdaki birbirinden uzak fikirlerin ilişkilendirilmesi olarak tanımlanabilir. Mednick bu yaklaşımın öncülerinden biri olarak Uzak Çağırışım Testi'ni geliştirmiş ve uygulamıştır (Argun, 2012). Yaratıcı birey ıraksak düşünmeye yatkın ve bir problem çözümünde çok sayıda çağırışım yapabilen kişidir. Çağırışım yapıldığı esnada aynı ya da farklı düşünceler ne kadar çabuk örtüşürse ortaya o kadar çabuk yaratıcı çözümler de çıkacaktır (Mednick, 1962).

2.5. Yaratıcı Kişinin Özellikleri

Yaratıcılık doğuştan gelen, sınırları olmayan ve çevre şartlarına göre geliştirilebilen bir beceridir. Yaratıcı kişiler her zaman yüksek merak duygusuna sahip, cesur, maceracı, yeni deneyimlere açık, ortaya özgün ürünler koyabilen kişilerdir. Yaratıcı bireyler; hayal güçleri yüksek, özgün fikirler üretme yetenekleri olan, alışılmışın dışında ve esnek düşünebilen, yeniliklere ve değişimlere açık bireyler (Onur ve Zorlu, 2017). Yaratıcı kişi; merak eden, dış dünyaya kapalı olmayan, iletişime geçmeye hazır bulunan, yeni düşüncelere ket vurmayan, özgürce düşünebilen ve sorunları bulup çözüme ulaştırmaya çalışan bireydir (Üstündağ, 2014). Yaratıcı kişilerin özelliklerine bakıldığında risk almayı seven ve dışarıdan gelecek tepkileri çok fazla düşünmeden kendilerini özgürce ifade edebilen bireyler oldukları söylenebilir. Yaratıcı kişiler aynı anda birden çok özelliği taşırlar. Bu özellikler erken çocukluk döneminde ortaya çıkmaya başlar. Aileler ve öğretmenler bunların farkına varıp erken yaşlarda çocukları yönlendirebilirler. Yaratıcı kişinin özellikleri doğum sonrası dönemden yaratıcılığın gelişimi ile ilişkilidir. Yaratıcı birey kendine özgü ve farklı düşüncelere sahiptir. Düşünce kalıplarının dışına çıkabilen, farklı fikirler üretebilen ve genel yargıların dışına çıkıp toplumun genel düşüncesinden ayrı üretime geçebilen kişiye yaratıcı kişi denebilir (Argun, 2012).

Argun (2012) 'a göre yaratıcı kişiler;

- Problemlere karşı duyarlı,
- İnsanların inançlarına, eğilimlerine ve yaşantılarına karşı duyarlı,
- Akıcı ve rahatça ifade edebilen,
- Farklı ürünler ortaya koyabilen,
- Elindeki malzemeyi daha önce farkına varılmamış şekilde başka bir bakış açısı ile kullanabilen kişilerdir (Argun, 2012).

Yaratıcı kişiler çevrelerini farklı bakış açısıyla değerlendirirler. Yaratıcı kişilerin özelliklerine bakıldığında bireylerin risk almaya açık ve aynı zamanda mantıklı

düşündükleri de söylenebilir. Okul öncesi dönemde de yaratıcı çocuklar için bu söylenebilir. Yaratıcı düşünme potansiyeli bütün çocuklarda bulunan ve uygun koşullar altında geliştirilebilen bir beceridir (Honig, 2001). Çocukların oyunlara ve problem durumlara bakış açıları farklı değerlendirilebilir. Sorulan sorulara verilen cevaplar normalden farklı ve beklenmedik olabilir. Yaratıcı çocuklar çoğunlukla basit olanı karmaşık yapmaktan keyif alırlar (Koyuncuoğlu, 2017). Okul öncesi dönemde çocukların cevaplarının ve bakış açılarının önüne geçmek yerine kendilerini daha rahat ifade edecekleri uygun ortam sağlanması yaratıcılığı gelişimini olumlu etkileyecektir.

2.6. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Desteklenmesi

Yaratıcılık doğuştan gelen ve çevre şartlarına göre sönen ya da geliştirilebilen bir beceridir. Okul öncesi dönem ise yaratıcılığın gelişiminde çocuklara çeşitli fırsatlar sunan yapıyla belirleyici özelliklere sahiptir. Bu dönemde çocukların kazandıkları beceriler onları gelecek yaşantıya hazırlar. Okul öncesi dönemden başlayan eğitim hayatı yaratıcı düşünme açısından kritik öneme sahiptir (Ülger, 2023). Erken çocukluk döneminde yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek çocukların gelecekleri için değerli bir yatırımdır. Yaratıcı düşünme becerisine sahip çocuklar değişen dünyada bağımsız, yenilikçi ve rekabetçi düşünebilirler. Ebeveynleri ve öğretmenleri gelişimin etkin birer parçası haline getirerek çocukların yaratıcılıkları geliştirebilir, tüm potansiyellerini keşfetmelerine olanak sağlanabilir (Nurjanah vd., 2024). Erken yaşlarda ileri gelişim gösteren beceriler çocuğun ilgi alanlarının keşfedilmesini sağlar. Ardından bu ilgi alanlarına yoğun uygulamalar yapılarak becerilerin gelişiminin hızı ve kalitesi artar. Bu sayede beceriler hem gelişim gösterir hem de kalıcı hale gelir. Gelişim için önemli olan nokta ise erken çocuklukta eğitimler, kalıtım ve çevredir (Sak, 2020). Okul öncesi dönem çocukların, öğretmenle ve formal eğitimle ilk defa karşılaştıkları dönemdir. Hazırlanan eğitim programları çocukların bilişsel ve sosyal gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu noktada eğitim programlarının ve öğretmenlerin niceliği çocukların gelişimine olumlu-olumsuz etki etmektedir. Çocukların kendilerini güvende hissedecekleri ve baskı altında olmayacakları bir eğitim ortamı sunmak yaratıcılık gelişimini olumlu etkileyecektir. Bu dönemde edinilen beceriler ileriki yaşantının temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle ortamın ve programların çocuğun bütün gelişim alanlarını destekleyecek nitelikte olması gereklidir (Büyükyılmaz, 2022). Aynı durum yaratıcılık için geçerlidir.

Yaratıcılık çocuklar için sadece problem çözme anlamına gelmez. Kendilerini daha iyi

tanımlarını sağlayan, meraklarını ortaya koymalarına fırsatlar veren ve geleceğe daha donanımlı hazırlanmalarını sağlayan bir beceridir (Koyuncuoğlu, 2017). Okul öncesi dönemde yaratıcılığın ortaya çıkıp gelişmesi her çocuk için özeldir ve her çocuk için özel olarak değerlendirilmelidir (Akçum, 2005). Yaratıcılık gelişimsel olarak tanımlanan bir yapıdır. Çocuklar için yaratıcılıkta önemli olan yaratıcı süreçtir. Bu süreci nasıl yönlendirdiği ve süreç içerisinde becerilerini nasıl kullandığıdır. Her çocuk birbirinden farklıdır ve çocukların her birinin yaratıcılığı bir diğerine benzemez. Yaratıcı süreci yönlendirmek, çocuklara faydalı olacak şartları sağlanmak; ebeveyn, öğretmen ve eğitim programlarına bağlıdır (Tegano vd, 1991).

Yaratıcı bir anaokulu ortamı, çocukların farklı materyallerle ilgilenebileceği, yaratıcı düşüncelerinin ve yaratıcılık becerilerinin ortaya çıkabileceği biçimde hazırlanmalı; sıradan düşünceler yerine alışılmamış veya farklı düşünceleri desteklemelidir (Aslan vd., 1997)

Çocukların okul öncesi dönemde yaratıcılık becerileri okul merkezli ve ailenin desteğiyle geliştirilmeye çalışılmaktadır. Çocukların potansiyelini gerçekleştirmesinin ve topluma üretken birey olabilmesinin temelleri okul öncesi eğitimle atılmaktadır (Çeliköz, 2017). Aile ve okul birliği ile doğuştan getirilen yaratıcılık becerisi geliştirilebilir ve ileriye dönük becerilerin temellerin atılabileceği alan yazındaki birçok araştırmayla ortaya koyulmuştur.

Çocuklara yaratıcılığı destekleyecek, onlarda merak duygusu uyandıracak nitelikteki sorular yine yaratıcılığı olumlu etkileyecektir. Yapılan araştırmalar bu konudaki gerekliliklerin önemi vurgulamaktadır.

Çeliköz (2017) yapmış olduğu çalışmada, 5-6 yaş grubu okul öncesi çocukların yaratıcılık düzeylerinin incelemiş bulgulara göre orta düzeye sahip olduklarını ortaya koymuştur. Bunun nedeni olarak eğitim sisteminin genel olarak yaratıcılığı geliştirecek ortam ve etkinlikleri yeteri kadar barındırmadığını söylemektedir.

Bayrak Çelik (2019) yapmış olduğu çalışmada;

- Materyallerin amacı dışında kullanılmasına izin verilmemesi
- Çocuğa yeterli ilginin gösterilmemesi
- Çocukları sınırlandırmak
- Çocuğun gelişim düzeyine uygun olmayan etkinliklere yönlendirilmesi
- Çocukların sorular sormasının engellenmesi

- Çocuğun özgür ve güvende hissedeceği ortamın oluşturulmaması
- Ebeveynlerin çocukları bir yarış içerisindeymiş hissi vermesi
- Ebeveynin mükemmeliyetçi olması
- Çocukların özgün fikirlerinin garip karşılanması olarak sıralamıştır (Bayrak Çelik, 2019).

Bu tutumların sergilenmesi çocuklarının yaratıcı düşünme, yaratıcılık becerisini geliştirmelerinin önüne geçmektedir. Her çocuğun yaratıcılık yeteneğine sahip olduğunu ve bunu desteklemek gerektiğini unutmamak gerekir.

Yaratıcılığı desteklemede okul, öğretmen ve çocuk boyutunun dışında ailenin de önemli olduğu görülmektedir. Çocuklar bebeklikten itibaren kendilerine bakım veren kişi ile iletişim halindedir. Bu iletişimin sevgi dolu olması yaratıcılığın duygusal boyutunu ve hayal gücünü destekleyecek öneme sahiptir (Koyuncuoğlu, 2017).

Çocukların oyunlarına katılım sağlamak aile açısından yaratıcılığı destekleyecek başka bir boyuttur. Bu katılım çocukların oyunlarına müdahale etmeden, onların hayal kurmalarına fırsat sağlayacak şekilde olmalıdır. Çocuklara risk alabilecek ortam sağlayarak yeni fikirlere yönlendirilmelidir. Fikirlerini özgürce ifade edebilecekleri, hayal gücünü dışarıya rahatça ifade edebilecekleri ortam yaratmak ebeveynlerin yapabilecekleri arasında sıralanabilir.

Ceylan (2008) çocukların yaratıcılıklarını geliştirmek için yapılabilecekleri şu şekilde sıralamıştır;

- Sınıf ortamında aşırı baskıcı ve engelleyici olmamak
- Çok sık eleştiri yapmamak
- Çocuğun ortaya koyduğu ürünün değersiz görülmemesi
- Çocuğa çok sık müdahalede bulunmamak ve aşırı korumacı davranmamak
- Çocuğun ilgi alanları ve becerilerine yönelik materyaller sunmak
- Özgürce hareket edebileceği, güven ve sevgi duyacağı ortamı çocuğa sunmak
- Duyu organlarının da aktif kullanılabilmesi materyalleri ve ortamı sağlamak
- Çocuktan gelebilecek olağandışı sorulara veya fikirlere saygı duymak
- Ailelere rehberlik edilerek okul ev iş birliğini sağlamak (Ceylan, 2008).

Yaratıcılık uygun koşullar altında geliştirilebilen beceridir. Bu becerinin gelişimi ileriye dönük yaşantıda çocuklara fayda sağlayacaktır. Yaratıcılığın gelişiminde ebeveynlerin ve öğretmenlerin önemli rolleri vardır. Çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak ve

destek sağlayacak ortamı oluşturmak ve bu ortamı gelişime uygun kaynaklarla desteklemek ailelerin ve öğretmenlerin rollerinden biridir. Bu destek çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak ve geliştirecektir (Sak, 2020). Yaratıcılığın gelişimi için yaratıcılığı ölçmek ve çocukların düzeyleri ile ilgili farkındalık oluşturmak önemlidir. Yaratıcılıklarının ölçümü yapılan ve bu ölçüm sonucunda çocukların neye ihtiyacı olduğu belirlemek yaratıcılığın desteklenmesi ve gelişimi için gereklidir.

2.7. Yaratıcılığın Ölçülmesi

Yaratıcılık doğuştan getirilen bir beceri olduğu gibi çevre şartlarına göre sönen ya da gelişen bir beceridir. Yaratıcı düşünmeyi geliştirmek isteyen öğretmen ortamını ve eğitim programını geliştirebilir. Bu noktada çocukların düzeyini belirlemek; hazırlanacak eğitim programı ve ortam için yol gösterici olacaktır. Çocuklarda merak uyandıracak ve onların düzeyine uygun programlar oluşturmak açısından yaratıcılığı ölçülmesi önemlidir. Ayrıca okulda uygulanan programlarının devamlılığı ve kalıcılığı için aile ile iş birliği içinde çalışmak bu noktada vurgulanması gereken bir konumdur (Yeşilyurt, 2020). Tüm bu boyutlar göz önüne alındığında yaratıcılığın ölçümü yaratıcı düşünme becerisinin gelişimi açısından gereklidir.

Yaratıcılığın ölçümü hem yaratıcı potansiyelin seviyesinin hem de yaratıcılığın tarzının tespiti şeklinde olabilir. Yaratıcılığın her insanda belirli seviyelerde var olan bir güç olduğu ve geliştirilebileceği kabul edilmektedir. Bu noktada yaratıcılığın önemini kavramak bireyin kendisinin ve çevresindekilerinin yaratıcılığını geliştirebilir (Aslan, 2001).

Çeliköz (2017), çocukların yaratıcılık seviyelerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırma sayısının az sayıda olduğunu ve literatürde bu alanda boşluklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Yaratıcılık seviyesinin belirlendiği çalışmaların, okul öncesi eğitim programlarının değerlendirilmesinde eksik ve aksak yönlerin tespitinde ve iyileştirilmesinde kaynak olma niteliği taşıdığını öne sürmüştür.

Dünyada yaratıcılığın ölçümü anlamında ilk örneklerine Torrance Yaratıcı Düşünce Testi ile ulaşılabilir. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin ilk denemeleri 1958 yılında yapılmıştır. Testin en önemli boyutu yaratıcılığı alt boyutları ile doğrudan ölçmesidir. Testin tam anlamıyla geliştirilmesi 1966 yılına dayanmaktadır. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi “Şekilsel ve Sözel” alt boyutlardan oluşmaktadır. Yine bu alt boyutların kendi içlerinde alt testleri bulunmaktadır (Aslan, 2001).

Yaratıcılığın ölçümünün ilk örneklerinden bir diğeri de Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi'dir (WKCT). Wallach ve Kogan (1965) yaratıcı sürecin iki ögeden oluştuğunu belirtmişlerdir. İlki ürünün tek ve eşsiz olması gerektiği ikincisi ise oyun içerikli ve izin veren bir davranışla hareket edilmesidir. WKCT temelinde oyuna dayalı olan görevlerle oluşan bir testtir. Üç sözel ve iki şekilsel test bulunmaktadır. Yaratıcılığın son yıllarda hem ülkemizde hem dünyada öneminin farkına varılmış ve araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Yaratıcılık önemli bir psikolojik özellik olmasına karşılık, ülkemizde yaratıcılığı ölçen çok az sayıda ölçme aracı mevcuttur. Türkiye'de kullanılan ölçeklerin çoğunluğu yurt dışında kullanılan ölçme araçlarının Türkçe uyarlaması şeklinde alana kazandırılmıştır (Çetin vd., 2015).

Yaratıcılığın ölçümünün gerekliliği alandaki araştırmalarla ortaya koyulmuştur. Dünyada kullanılan ve Türkçeye uyarlanan ölçme araçları ülkemizde son yıllarda önceye kıyasla sıklıkla kullanılmaktadır.

3. LİTERATÜR BİLGİSİ

Bu başlık altında Türkçe literatürde okul öncesi dönemde yaratıcılığın ölçüldüğü araştırmalara yer verilmiştir.

Çakmak 2005 yılında anasınıfı düzeyinde eğitim gören 6 yaşındaki çocuklarla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın amacı köyde ve kentte eğitim alan çocukların yaratıcılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Çalışma Kırıkkale merkezli anasınıfında eğitim gören yüz beş kent çocuğu ve Kırıkkale merkez ilçelerine bağlı köylerdeki anasınıflarında eğitim gören yüz beş köy çocuğu olmak üzere toplam iki yüz on çocuk ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda köy çocukları ile kent çocukları arasında yaratıcılığın akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme, erken kapamaya direnç boyutları ile yaratıcı kuvvetler listesi ve yaratıcılık indeksi açısından önemli farklılıklar saptandığını ortaya koymuştur.

Akçum 2005 yılında 60-72 aylık çocukların aldıkları okul öncesi eğitiminin yaratıcılık ve öğrenime hazır oluş düzeylerine nasıl etki ettiğini incelemek amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışmayı toplamda yüz çocuk ile gerçekleştirmiştir. Bu çocuklardan 50'si okul öncesi eğitimi alan diğer 50'si de okul öncesi eğitimi almayan çocuklardan oluşmaktadır. Çocukların yaratıcılık düzeyleri Torrance Yaratıcı Düşünme Testi ile ölçülmüştür. Çalışma sonucunda 5-6 yaş çocuklarının aldıkları okul öncesi eğitimin çocukların yaratıcılık ve öğrenime hazır oluş düzeylerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcılık ve öğrenime hazır oluş düzeylerinde farklı değişkenlerin de etkisi olduğu saptanmıştır. Cinsiyet, ebeveynin sosyo-ekonomik durumları gibi değişkenler yaratıcılık ve öğrenime hazır oluş düzeylerine etkisi olan değişkenlerdir.

Ceylan 2008 yılında okul öncesi dönemdeki çocukların bilişsel tempoları ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışma Konya ili Selçuklu ilçesinde anaokulu ve anasınıfına devam eden 5-6 yaş 208 çocukla yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Şekilsel A Formu kullanılmıştır. Çalışma sonucunda bilişsel temponun hata sayısı ile yaratıcılığın alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Süre ile akıcılık, esneklik ve detaylandırma puanları arasında anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Öğrencilerin soruları bilme süreleri arttıkça akıcılık, esneklik, detaylandırma puanlarının düştüğü görülmüştür. Ayrıca anne-baba eğitim seviyesi ile yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı da ortaya koyulmuştur.

Can Yaşar 2009 yılında anasınıfına devam eden altı yaş çocukların yaratıcı düşünme düzeylerini belirlemek amacıyla ve drama eğitimi alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin arasında farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışma Ankara merkezli anasınıfına devam eden altı yaş grubu 80 çocukla yürütülmüştür. Çocukları 40'ı deney grubu ve 40'ı kontrol grubu olmak üzere ikiye ayırmıştır. Deney grubuna on iki hafta süreyle haftada iki drama eğitim programı olmak üzere toplam 24 eğitim programı uygulanmıştır. Yaratıcılık düzeylerini ölçmek için Yaratıcı Düşünme Resim Oluşturma Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubundaki çocukların kontrol grubundaki çocuklara göre yaratıcı düşünme beceri puanları anlamlı derecede farklı bulunmuştur.

Atay 2009 yılında Konya ili Ereğli ilçesinde 5-6 yaş grubu 76 çocuk ile yürüttüğü çalışmada, çocukların yaratıcılık düzeylerinin belirlenmesi ve çocukların yaratıcılığında farklı değişkenlerin etkisini incelemiştir. Yaratıcılık düzeylerini belirlemek için Torrance Yaratıcı Düşünme Testi A Formu kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; çocukların yaşları ile akıcılık ve esneklik puanları arasında anlamlı ilişki bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılırken, çocukların yaşları ile orijinallik ve zenginleştirme puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu ortaya koyulmuştur. Çocukların cinsiyetleri ile akıcılık, esneklik, orijinallik ve zenginleştirme puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocukların anne baba eğitim durumu ile esneklik ve orijinallik puanları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Çocukların anne-baba eğitim durumları ile akıcılık ve zenginleştirme puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Can Yaşar ve Aral 2010 yılında Ankara il merkezinde daha önce okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerini incelemişlerdir. Çalışmayı toplamda 210 çocuk ile yürütmüşlerdir. Çocukların yaratıcı düşünme becerilerini Yaratıcı Düşünme Resim Oluşturma Testi ile değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucuna göre okul öncesi eğitim alan çocukların yaratıcı düşünme beceri puanlarının, okul öncesi eğitimi almamış çocuklara göre anlamlı derecede yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca cinsiyet açısından puanlarda anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Okutan 2012 yılında karma yaş grubunda eğitim gören ve izole yaş grubunda eğitim gören 4-6 yaş aralığı çocuklarının gelişimlerini ve yaratıcılıklarını incelemiştir. Çalışmanın amacı kendi yaş gruplarında eğitim gören ve karma yaş gruplarında eğitim gören çocukların yaratıcılık ve gelişim açısından farklılıklarının belirlenmesidir. Çalışma grubu Ankara ili merkezinde karma yaş grup eğitimi veren bir üniversite anaokulu ile Ankara il

merkezinde bulunan MEB'e bağılı izole yaş grup eğitimi veren anaokuluna devam 178 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Şekilsel A ve B formu kullanılmıştır. Çalışma sonucunda yaratıcılık ve yaratıcılık alt boyutları ile psikolojik gözlem formundan elde edilen puanlar arasındaki ilişkiye bakıldığında; karma yaş grup eğitim alan çocukların pozitif davranışları ile yaratıcılık puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna karşılık olarak izole yaş grubunda eğitim alan çocukların negatif davranışları ile yaratıcılık puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur.

Peker 2013 yılında bilişsel düzenleme becerilerinin çocuklara yetki verilip verilmediğinde yaratıcılıklarını artırıp artırmadığını incelemek amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışma grubu Mersin ilinde özel kreşe devam eden 5 yaşında toplam 120 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak İraksak Düşünme Testleri kullanılmıştır. İraksak düşünme testi içerisinde Kullanımlar Testi ve Örnekler Testi yer almaktadır. Çalışma sonucunda bilişsel düzenleme becerisi ve otonomi değişkenlerinin yaratıcılık puanları üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bilişsel düzenleme puanı yüksek olan çocuklar ıraksak düşünme testlerinde daha başarılı ve daha yaratıcıdır. Ayrıca yetki verilen çocukların ıraksak düşünme puanları yetki verilmeyen çocukların puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Dere 2014'te anasınıfına devam eden çocukların yaratıcı davranışlarını incelemek üzere araştırma yapmıştır. Braştırmacı tarafından hazırlanan yaratıcılık eğitim programı çocuklara uygulanmıştır. Bu amaçla çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için Yaratıcı Davranış Gözlem Formu geliştirmiş ve yaratıcılık eğitim programı uygulamıştır. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu'nun geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmak için toplam 257 çocuğu örnekleme almıştır. Daha sonra test-tekrar test yöntemi için 60 çocuğu seçip formu dört hafta sonra çocuklara tekrar uygulamıştır. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu'nun geçerlik güvenilirlik çalışmaları sonucunda okul öncesi dönem çocuklarında yaratıcılığı ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacı hazırladığı yaratıcılık eğitim programını çocuklara uygulamış ve Yaratıcı Davranış Gözlem Formu'nu kullanarak programın çocukların üzerindeki etkisine bakmıştır. Sonuç olarak yaratıcılık eğitim programı alan çocukların yaratıcılık davranışlarının olumlu yönde geliştiği ve kalıcılık testi ile de bu davranışların kalıcı olduğu belirtilmiştir.

Sözer Çapan 2014 yılında beyin temelli öğrenme yaklaşımına göre hazırlanan eğitim

programının 5 yaş çocuklarının yaratıcılık becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışma grubu İstanbul ilindeki 5 yaş grubu 40 çocuktan oluşmaktadır. Bu çocuklardan 21'i deney grubu ve 19'u kontrol grubudur. Deney grubuna 14 haftalık beyin temelli öğrenme yaklaşımına göre hazırlanmış eğitim programı uygulanmıştır. Program araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Yaratıcılık ölçümü için Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Şekilsel A ve B formları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda uygulanan son-testte deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda hazırlanan programın yaratıcılık üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dere 2014 yılında 5-6 yaş çocuklar için geliştirilmiş olduğu Yaratıcı Davranış Gözlem Formu'nun geçerliği ve güvenilirliğini yapmak ve anasınıfına devam eden çocuklar için hazırladığı Yaratıcılık Eğitim Programı'nın çocukların yaratıcı davranışlarına etkisini incelemek amacıyla çalışma yapmıştır. Gözlem formunun çocukların yaratıcılıklarını ölçmek amacıyla kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğu saptandıktan sonra hazırladığı programı deney grubundaki 16 çocuğa uygulamıştır. Çalışma sonucunda Yaratıcı Eğitim Programı'nın çocukların yaratıcı davranışlarına olumlu etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Kaytez 2015 yılında Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği ile Resim Analiz Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi'nin geçerlik güvenilirlik çalışmasını yapmıştır. Araştırma sonucunda veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir ortaya koymuştur. Daha sonra çocukların yaratıcılıklarına Scamper Eğitim Programı'nın etkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda, deney ve kontrol grubundaki çocukların yaratıcılık puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğunu, deney grubundaki çocukların son test ve izleme testi puan ortalamaları arasındaki farkın ise anlamlı olmadığını belirlemiştir.

Kiper 2016'da anaokuluna devam eden 48-71 ay aralığı çocukların yaratıcılık düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla araştırma yapmıştır. Çalışma 246 çocuk ile yürütülmüştür. Yaratıcı düşünme becerilerini ölçmek amacıyla Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların sosyal beceri ölçeği alt boyutları ile TYDT şekilsel toplam puan arasında alt boyutlar anlamlı ilişki belirlenmiştir. Çocukların TYDT Şekilsel toplam puanları ile cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba yaşı, kardeş sayısı ile şekilsel toplam puan arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmacı çocukların yaş, anne baba birlikte olma durumu, aile aylık geliri düzeyi ile TYDT şekilsel toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki

bulduğunu saptamıştır.

Özkan 2016 yılında okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin belirlenmesi, öğretmenlerin yaratıcılık gelişimine ve 2012 okul öncesi eğitim programına yönelik görüşleri ve uygulamaları doğrultusunda bir araştırma yapmıştır. Veri toplama aracı olarak Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Şekil Form A ve Yaratıcılık Gelişimi ve Uygulamaları Öğretmen Görüş Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin akıcılık ve elabasyon boyutları açısından iyi düzeyde oldukları saptanmıştır. Esneklik ve orijinallik boyutları açısından da orta düzeyde oldukları belirlenmiştir. Yaratıcılığı geliştiren ve engelleyen faktörlerin, öğretmen, aile, çevre ve uyaranlar olduğu ortaya koyulmuştur. Özgürlük, cinsiyet, zeka ve kalıtım gibi faktörlerin de yaratıcılığı geliştiren faktörler olduğu çalışma sonucunda ortaya koyulmuştur. Yaşantı, sosyo-ekonomik düzey ve kısıtlı zamanın ise yaratıcılığı engelleyen faktörler arasında bulunduğu belirtilmiştir.

Çeliköz 2017’de 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerini incelemek ve farklı değişkenlerle yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla araştırma yapmıştır. Araştırma Konya ve Ankara merkezli okullarda eğitime devam eden 5-6 yaş grubu 376 çocuk ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak ECCRS Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; yaş, cinsiyet ve kardeş değişkenleri çocukların yaratıcılık düzeylerini etkilemezken; sosyo-ekonomik düzey, annenin çalışıyor olması, babanın mesleği ve annenin eğitim durumunun yaratıcılık düzeyleri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Taş 2017 yılında çocuklar için felsefe eğitim programının 48-72 aylık çocukların zihin kuramı ve yaratıcılıklarını incelemiştir. Çalışma grubu Adana ili merkezinde anaokuluna devam eden 48-72 aylık 76 çocuktan oluşmaktadır. Yaratıcı düşünme becerilerinin ölçümü için Torrance Yaratıcı Düşünce Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcılık puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca deney grubundaki çocukların yaratıcılığın alt boyutları olan akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme, erken kapamaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi puanlarında anlamlı bir artış olduğu da görülmüştür.

Yüksel 2018’de Ankara il merkezinde okul öncesi eğitime devam eden çocuklarla yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yaratıcılık eğitim programının çocukların yaratıcılıklarına ve işitsel muhakeme becerilerine etkisini incelemek amacıyla araştırma

yapmıştır. Araştırma okul öncesi eğitime devam eden 40 okul öncesi çocukla yürütülmüştür. Bu çocuklardan 20'si deney ve 20'si kontrol grubunda yer almaktadır. Veriler; Çocuk aile bilgi formu, Yaratıcılık gözlem formu, Selçuk işitsel muhakeme ve işlem becerileri” olmak üzere 3 adet veri toplama aracı ile toplanmıştır. Yaratıcılık eğitim programı ile eğitim alan çocuklar ve eğitime aktılmayan çocuklar arasındaki farklar incelenmiştir. Çalışma sonucunda yaratıcılık eğitim programının çocukların yaratıcılıklarını ve işitsel muhakeme becerilerinin gelişimine olumlu yönde etki etkilerinin olduğu saptanmıştır. Kalıcılık testinin ardından ise bu etkinin kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Metin 2019 yılında müzikli hikaye ve masalların okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların yaratıcılık düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla araştırma yapmıştır. Araştırma 18'i deney 18'i kontrol grubuna seçilen 36 okul öncesi eğitim alan çocukla yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği kullanılmıştır. Deney ve kontrol grupları arasında ön test yaratıcılık puanları açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Kontrol ve deney grubu ön test - son test farklılıkları incelendiğinde, deney grubunda bütün ifadelerde ön test – son test puanları arasında farklılık olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yalçın 2020 yılında tasarım odaklı düşünme modeline göre hazırlanan okul öncesi STEM etkinliklerinin çocukların yaratıcılık ve problem çözme becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla araştırma yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kilis ili merkezinde anaokulunda eğitim gören 39 çocuk oluşturmaktadır. Haftada 3 gün 8 haftalık toplamda 24 oturum üzerinden etkinlikler yapılmıştır. Çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için Alternatif Kullanımlar Testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda deney grubundaki çocukların yaratıcılık puanlarının ön testten sonra son testte anlamlı bir artış gösterdiği saptanmıştır. Kalıcılık testine bakıldığında ise sonucun kalıcı olduğu görülmüştür.

Pekkarakaş 2020 yılında çocuklar için felsefe eğitiminin okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla çalışma yapmıştır. Araştırma grubu Manisa ili Yunus Emre ilçesinde okul öncesi eğitime devam eden 48-72 aylık 96 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan program 12 hafta boyunca haftada 2 defa deney grubuna uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, deney ve kontrol gruplarında yer alan çocukların yaratıcılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmüştür. Çocuklar için hazırlanan felsefe

eğitimi programının 48-72 aylık çocukların yaratıcılık becerileri üzerinde etkili olduğu sonucu ortaya koyulmuştur.

Alper 2021 yılında yaratıcı hareket eğitiminin 5-6 yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerileri, harekette yaratıcılık düzeyleri ve kendini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışma grubu Adıyaman ili anaokuluna devam eden 5-6 yaş grubu 40 okul öncesi çocuktan oluşmaktadır. Deney grubuna 11 hafta boyunca yaratıcı hareket eğitimi programı uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak Torrance Yaratıcı Düşünce Testi ve Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney ve kontrol gruplarının Torrance Yaratıcı Düşünce testi ve Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Şekilsel akıcılık alt boyutlarında izleme testi lehine; toplam şekilsel yaratıcılık boyutunda ise anlamlı bir farklılık olduğu sonucu elde edilmiştir. Sonuçlara bakıldığında yaratıcı hareket eğitiminin 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcı düşünme becerileri ve harekette yaratıcılık düzeylerine yüksek düzeyde etkili olduğu ortaya koyulmuştur.

Uysal ve Güven 2022 yılında 60-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ile yaratıcılık becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma grubunu İstanbul ili Güngören ilçesinde anaokuluna devam eden 60 çocuk oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak; Genel bilgi formu, Duygu düzenleme ölçeği ve Hibrit yaratıcılık ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; yaratıcılık ile duygu düzenlemenin duygu düzenleme alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif ilişki tespit edilmiştir.

Büyükyılmaz 2022’de okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların yaratıcılık düzeylerini belirlemek üzere kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışmayı İstanbul ilinde anaokulu eğitimi alan 230 çocukla yürütmüştür. Yapılan analizler sonucunda “Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği (OÖDYDÖ)’nin gerekli psikometrik özelliklere sahip olduğunu tespit etmiştir.

Atalay 2023 yılında okul öncesi dönem çocuklarının, yaratıcı ev ortamı ve yaratıcı düşünmeyi öğrenme motivasyonlarının çocukların yaratıcılık potansiyellerine etkisini incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. İstanbul ilinde anaokullarında görev yapan 12 öğretmen, öğretmenlerin sınıfındaki 103 çocuk ve bu çocukların anne-babaları örneklem grubunu oluşturmaktadır. Veri toplamak için yaratıcı düşünceyi öğrenme

motivasyonu ölçeği, yaratıcı ev ortamı ölçeği ve yaratıcılık potansiyelinin ölçülmesi testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; çocukların yaratıcılık potansiyeli puanları ile yaratıcı ev ortamı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Çocukların yaratıcı düşünmeyi öğrenme motivasyonlarının yaratıcılık potansiyellerine etkisine bakıldığında Grafik İraksak Düşünme, Grafik Yakınsak Düşünme ve Sözel Yakınsak Düşünme alanında farklılık bulunamamıştır. Çocukların yaratıcı ev ortamı ile yaratıcı düşünmeyi öğrenme motivasyonları arasında ilişki bulunmuştur. Çocukların cinsiyetleri ile grafik ve sözel ıraksak düşünme ile sözel yakınsak düşünme stili arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken grafik yakınsak düşünme ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

4. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplama süreci ve veri analizine yer verilmektedir. Bu doğrultuda “Araştırma Modeli, Araştırmanın Veri Grubu, Veri Toplama Araçları, Veri Toplama Süreci, Verilerin Analizi, Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği ve Etik Boyut” başlıklarına değinilmiştir.

4.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma; Türkiye genelinde okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında kullanılmış olan ölçme araçlarının incelenmesi amacıyla sistematik bir derleme çalışması niteliğiyle yürütülmüştür. Sistematik derleme, belirli bir konuda hazırlanmış araştırma sorusuna cevap bulmak amacıyla, daha önceden belirlenmiş ölçütlere uygun olarak aynı konuda yapılmış çalışmaların sistemli ve taraf tutmadan taranması, bulunan çalışmaların geçerliğinin değerlendirilmesi ve sentezlenerek birleştirilmesidir. Aynı zamanda sistematik derleme çalışmaları ile ilerleyen dönemde araştırılması gereken konular, literatürdeki boşluklar veya yetersiz görülen alanlar da tanımlanabilmektedir (Çınar, 2021). Sistematik derleme çalışmalarında meta-sentez, meta-analiz, betimsel içerik analizi olmak üzere üç farklı içerik yöntemi bulunmaktadır. Betimsel içerik analizi, araştırılmak istenen konuya yönelik literatürün belirli ölçütlere göre seçilmesi, seçilen araştırmalara ilişkin betimsel verilerin ortaya koyulması ve elde edilen verilerin yorumlanması süreci olarak adlandırılır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu nedenle bu araştırma için en uygun yöntem olan betimsel içerik analizi benimsenmiştir.

Yılmaz (2021) sistematik derlemelerin geleneksel derlemelere göre daha fazla bilimsel bilgi içermesinin sebeplerini şu şekilde sıralamıştır;

- Amacı net olarak belirlidir, belirli ölçütler listesi doğrultusunda araştırma yapılır
- Çalışmaya dahil edilecek araştırmaların kalitesi belirlenir
- Kapsamlı bir tarama yapılır
- Daha objektif olmakla beraber ve daha az yanlılık içerir
- Çalışmaların özetlenmesinde net ve spesifik bilgilere yer verilir.

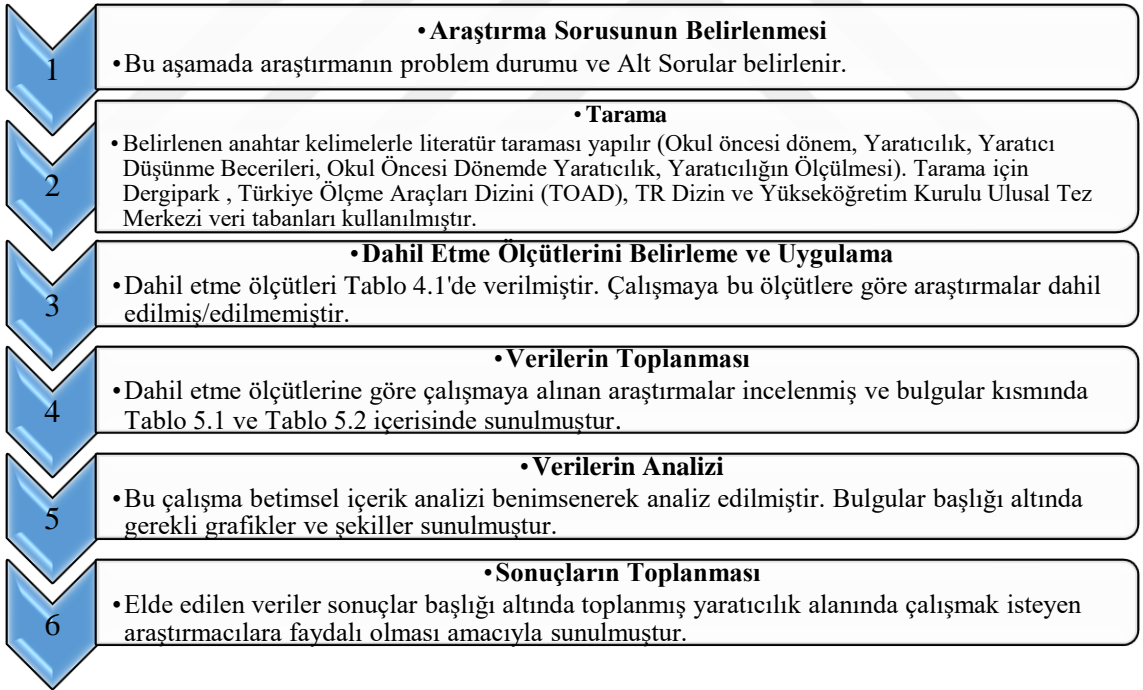
Sistematik derleme yazılırken belirli aşamaları takip etmek gereklidir. Bu aşamaların sırası ve birbirini takip etmesi çalışmaların niteliği açısından önemlidir (Yılmaz, 2021). Dibek ve Toptaş (2023) sistematik derlemelerde takip edilmesi gereken aşamaları şu

şekilde sıralamışlardır;

- Derleme çalışmanın tasarlanması
 - Bu aşamada problem durumu oluşturulur ve araştırma stratejisi geliştirilir.
- Arama ve tarama
 - Anahtar kelimeler belirlenir ve belirlenen kelimelerle tarama yapılır. Dahil edilecek araştırmaların tam metinlerine ulaşılır.
- Derlemenin raporlaştırılması
 - Veriler sentezlenir, niteliği değerlendirilir ve elde edilen veriler raporlaştırılır.

Sistemantik derlemeler PRISMA Rehberi takip edilerek oluşturulan araştırmalardır. Bu araştırma da PRISMA 2020 Kontrol Listesi' ne uygun olarak hazırlanmıştır. PRISMA 2020 Kontrol Listesi içerisindeki aşamalar şu şekildedir: Başlık, Özet, Giriş, Yöntemler, Sonuçlar ve Tartışma.

Aşağıdaki şekilde çalışmanın basamakları PRISMA 2020 Kontrol Listesine göre düzenlenmiş biçimde sunulmuştur.

Şekil 4.1 PRISMA Rehberine göre hazırlanmış araştırma basamakları

4.2. Araştırmanın Veri Grubu

Araştırma veri grubunu Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayımlanmış olan 95 lisansüstü tez ve Dergipark, Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD), TR Dizin veri tabanında yayımlanmış olan 64 makale oluşturmaktadır. Araştırma için seçilen veri grubu; “Okul öncesi dönem, Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünme Becerileri, Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık, Yaratıcılığın Ölçülmesi” anahtar kelimeleri ile taranıp elde edilmiştir. Tarama sonuçları 01.01.2003 ve 31.12.2023 tarihleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırma için belirlenen veri tabanları kapsamlı arşive sahip oldukları için seçilmiştir.

Sistemik derleme basamakları dikkate alınarak dahil etme/çıkarma ölçütleri belirlenmiş ve bu ölçütlere göre çalışmalar incelenmiştir. İncelemenin ardından toplamda 89 lisansüstü araştırma çalışmaya dahil edilmiştir. Dahil edilen 89 araştırma ile çalışma yürütülmüştür. Dahil etme/çıkarma ölçütleri veri toplama süreçleri başlığı altında detaylı olarak ele alınmıştır. Çalışmaya dahil edilen araştırmalar ekte sunulmuştur.

4.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan akademik çalışmalarını sınıflama formu kullanılmıştır. Akademik çalışmalarını sınıflama formu çalışma boyunca incelenen araştırmalar ile ilgili bilgileri içermektedir. Veri toplama tekniği olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, derleme araştırmanın temelini oluşturan birincil veya ikincil kaynak olarak belirlenen çeşitli dokümanların elde edilmesi, incelenmesi, sorgulanması ve analiz edilmesi olarak tanımlanır (Özkan, 2019). Sak ve arkadaşları (2021) doküman analizinin belirli aşamalardan oluştuğunu ve belirli bir plana göre gerçekleştiğini söylemişlerdir. Bu aşamalar şu şekildedir;

1. Dokümanları Bulma
2. Dokümanların Orijinliliğini Kontrol Etme
3. Dokümanların Çözümlemesi
4. Verilerin Analizi
5. Verileri Raporlama (Sak vd., 2021).

Araştırma için dokümanlar belirlene veri tabanlarından elde edilmiştir. Elde edilen çalışmaların tam metnine ulaşıp ardından araştırmacı tarafından detaylı bir şekilde incelenmiştir. İncelenen çalışmalar analiz edilmiş ve analiz sonuçları yorumlanıp sonuç kısmında yorumlanarak sunulmuştur.

4.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından belirlenen, çalışmanın amacına uygun olan anahtar kelimeler ile detaylı kaynak taraması yapılmıştır. Tarama sonucu elde edilen çalışmalar dahil etme/hariç tutma ölçütlerine göre çalışmaya dahil edilmiştir.

Tablo 4.1. Derleme alışmasına Dahil Etme ve Hariç Tutma lütleri

Dahil Etme lütleri	Hariç Tutma lütleri
<ul style="list-style-type: none">• Yayınlanma tarihi 01.01.2003-31.12.2023 arasında olan çalışmalar	<ul style="list-style-type: none">• 01.01.2023-tarihinden önce ve 31.12.2023 tarihinden sonra yayınlanan çalışmalar.
<ul style="list-style-type: none">• Dergipark, türkiye lme araçları dizini (TOAD), Tr Dizin ve yükseköğretim kurulu ulusal tez merkezi veri tabanlarında yayınlanan lisansüstü çalışmalar.	<ul style="list-style-type: none">• Dergipark, Türkiye lme araçları dizini (TOAD), TR Dizin ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarının dışında yayınlanan lisansüstü çalışmalar.
<ul style="list-style-type: none">• Türkçe dilinde yayınlanan çalışmalar.	<ul style="list-style-type: none">• Türkçe dilinin dışındaki dilde yayınlanan çalışmalar.
<ul style="list-style-type: none">• Tam metnine erişilebilen, erişim izni olan çalışmalar.	<ul style="list-style-type: none">• Tam metnine erişilemeyen, erişim izni olmayan çalışmalar.
<ul style="list-style-type: none">• Okul ncesi dönem ve yaratıcılık alanında kullanılan lme araçlarının bulunduğu çalışmalar.	<ul style="list-style-type: none">• Okul ncesi dönem ve yaratıcılık alanında lme aracı kullanılmayan çalışmalar.
<ul style="list-style-type: none">• Okul ncesi dönem çocukları ile gerçekleşmiş olan çalışmalar.	<ul style="list-style-type: none">• Okul ncesi dönem çocukları dışında okul öncesi öğretmenleri ya da ğretmen adayları ile yapılmış alışmalar.

Dahil edilen çalışmalar betimsel içerik analizi ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi bölümünde detaylı bilgiye yer verilmiştir.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın analizinde betimsel içerik analizi benimsenmiştir. Betimsel içerik analizi belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma

sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalar olarak adlandırılabilir (Çalık ve Sözbilir, 2014). Betimsel içerik analizinde sonuçlara ulaşmak için betimsel istatistikler esasında hareket edilmektedir. Belirli bir zaman dilimindeki çalışmaların sınıflandırılması bu analizin en temel ve belirgin örneği olarak verilebilir (Dinçer, 2018). Elde edilen araştırmaların hedef kitleye göre gösterdiği eğilimleri belirlemek ve kullanılan yöntemleri belirlemek amacıyla betimsel içerik analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda genel eğilimler, kullanılan ölçekler ve kullanım sıklıkları araştırmaların sonuçlarının daha net anlaşılabilmesi için tablolar, şekiller ve grafikler halinde verilmiştir.

4.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalar, belirli bir konuya etraflıca açıklık getirebilmesi yönüyle araştırmacılar tarafından ilgi görmektedir. Ancak araştırmaların ele alınma yöntemleri, araştırma sürecinin yeterince açıklığa kavuşmamış olmaması, sonuçların güvenilir olmaması veya teorik arka planın zayıf olması gibi çeşitli nedenlerle eleştirilmektedir (Arslan, 2022). Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliği elde edebilmek amacıyla inandırıcılık ve teyit edilebilirlik yöntemleri kullanılabilir. İnandırıcılık iç geçerliği, teyit edilebilirlik dış güvenirliği sağlamaktadır (Guba ve Lincoln, 1989). Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliği sağlamak için bazı yöntemler kullanılabilir. Eş denetleme (uzman incelemesi), ayrıntılı betimleme, araştırmanın sınırlarını ortaya koyma, bağlantılara yoğunlaşma, çarpık durumları gösterme ve akran değerlendirmesi bu yöntemlerden bazılarıdır (Yıldırım, 2010).

Bu bilgilerden hareketle yapılan çalışmada eş denetleme (uzman görüşü), ayrıntılı betimleme, araştırmanın sınırlarını ortaya koyma, bağlantılara yoğunlaşma ve akran değerlendirmesi yöntemleri ile geçerlik güvenirliği sağlamak için önlemler alınmıştır.

Eş denetleme (uzman görüşü): Araştırmanın her aşaması tez danışmanı ile yürütülmüş, danışmanın görüşleri ile düzenlemeler yapılmıştır.

Ayrıntılı Betimleme: Araştırma süreci açık bir şekilde ortaya koyulmuştur. Yöntem kısmında araştırmanın her aşaması ayrıntılı bir şekilde paylaşılmıştır. Elde edilen bulgular sonraki araştırmacılar için faydalı olması amacıyla açık ve net ortaya konmuştur.

Araştırmanın Sınırlarını Ortaya Koyma: Araştırma için elde edilen tüm dokümanlar kaynaklar kısmında belirtilmiştir. Çalışmaya dahil edilmeyen araştırmaların neden dahil edilmediği ölçütlerle açık bir şekilde belirtilmiştir.

Bağlantılara Yoğunlaşma: Çalışmanın problemi ve alt problemleri dahilinde elde edilen bulgular ve yorumlanması arasında iç tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Bu süreçte uzman görüşü alınarak çalışma sürdürülmüştür.

Akran Değerlendirmesi: Kullanılan veri tabanları araştırmacı ve akranları tarafından ayrı ayrı taranıp sonuçlar karşılaştırılmış ve aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Akran değerlendirme aşamasında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Bölümünde yüksek lisans öğrencisi olan bir araştırmacı ve Tokat İli Bahçeşehir Koleji Anaokulunda çalışan bir okul öncesi öğretmeninden yardım alınmıştır.

4.7. Etik Boyut

Akademik etik, akademik alanı biçimlendiren, akademi içerisinde yapılan çalışmaların doğruluğunu ve niteliği belirleyen ve akademik çalışmak isteyen kişileri sorumlu davranmaya motive eden kuralların bütünüdür (Karatay, 2022). Akademik çalışmalarda etik kurallara dikkat etmek araştırmacıların önemli görevlerinden biridir. Araştırmacıların insanlarla veya hayvanlarla yapacakları her türlü çalışma etik kurul izni gerektirecektir. Yapılan bu çalışmada etik kurul izni alınmamasının sebeplerini şu şekilde sıralayabiliriz: İnsanlarla veya hayvanlarla yapılan bir çalışma değildir, kişilerin haklarını ve özgürlüklerini kısıtlayıcı bir araştırma değildir, araştırma bir bireyle direkt olarak temas kurmadan yapılmaktadır. Ayrıca araştırma boyunca yanlılıktan kaçmak ve bilimsel etiğe uygun bir araştırma ortaya koymak ve taraflı kaynak seçilmediğini ortaya koymak için araştırmacı dışında farklı üniversitelerden mezun olmuş akademik çalışan kişiler tarafından çalışma sürecinde akran değerlendirme alınmıştır.

Araştırma okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında kullanılmış ölçme araçlarının incelenmesine ve derlenmesine yönelik bir sistematik derleme çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu “Dergipark, Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD), TR Dizin ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi” veri tabanlarında “Okul Öncesi Dönem, Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünme Becerileri, Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık, Yaratıcılığın Ölçülmesi” anahtar kelimeleri ile taranan araştırmalar oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan akademik çalışmaları sınıflama formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veri analizinde betimsel içerik analizi benimsenmiştir

5. BULGULAR

Bu bölümde, analiz sonuçlarına göre araştırma için incelenen 50 yüksek lisans, 14 doktora tezi ve 25 makaleye ait bulgulara yer verilmiştir. Dahil etme ölçütlerine göre derlemeye dahil edilen 89 adet lisansüstü çalışmanın listesi aşağıda verilmiştir. Bulgular araştırmanın alt sorularına uygun sırada sunulmuştur.

Tablo 5.1 Dahil etme ölçütlerine göre derlemeye dahil edilen tezler

SIRA NO	TEZ YAZARI	TEZ ADI	YAYIN YILI	YAYIN TÜRÜ
1	Aygen Çakmak	Anasınıfına Devam Eden Altı Yaşındaki Köy ve Kent Çocuklarının Yaratıcılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Kırıkkale Örneği)	2005	Doktora Tezi
2	Esin Akçum	5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık ve Öğrenimine Hazır Oluş Düzeylerine Okul Öncesi Eğitimin Etkisinin İncelenmesi	2005	Yüksek lisans Tezi
3	Binnur Yıldırım	Öğretmenlerin Yaratıcılığa Bakış Açısı ve Anasınıfı Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin, Öğretmenin Yaratıcılık Düzeyine Göre İncelenmesi	2006	Yüksek Lisans Tezi
4	Elif Ceylan	Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Bilişsel Tempoya Göre Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi	2008	Yüksek Lisans Tezi
5	Münevver Can Yaşar	Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Yaratıcı Düşünme Becerilerine Drama Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi	2009	Doktora Tezi
6	Gülseren Gök	Boyama Kitaplarının Anaokullarında Eğitim Gören Çocukların Yaratıcılıklarına Olan Etkisinin İncelenmesi	2009	Yüksek Lisans Tezi
7	Zeynep Atay	Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet ve Ebeveyn Eğitim Durumlarına Göre İncelenmesi: Ereğli Örneği	2009	Yüksek Lisans Tezi

Tablo 5.1'in devamı

8	Yelda Usal	Okul Öncesi Görsel Sanatlar Bilgisinin Verilmesinde Materyal Kullanımının Çocukların Yaratıcılıklarına Etkisi	2012	Yüksek Lisans Tezi
9	Nesrin Şermin Okutan	Karma ve İzole Yaş Gruplarında Verilen Okul Öncesi Eğitiminin 4-6 Yaş Grubu Çocuklarının Gelişim Özellikleri ve Yaratıcılık Performanslarına Etkisinin İncelenmesi	2012	Yüksek Lisans Tezi
10	Özge Şahintürk	Montessori Yönteminin Okul Öncesi Dönemde Öğrencilerin Yaratıcı Düşüncelerine Etkisi	2012	Yüksek Lisans Tezi
11	Hilal Peker	Anaokulu Çocuklarında Benlik Düzenleme ve Otonominin Yaratıcılık Üzerindeki Etkisi	2013	Yüksek Lisans Tezi
12	Zeynep Dere	Anasınıfına Devam Eden Çocuklara Uygulanan Yaratıcılık Eğitim Programının Çocukların Yaratıcı Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi	2014	Doktora Tezi
13	Aylin Sözer Çapan	Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımına Göre Hazırlanan Bir Eğitim Programının 5 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Becerilerine Etkisinin İncelenmesi	2014	Doktora Tezi
14	Bilgesu Hasçudahar	Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Ebeveynlik Davranışları, Duygu Sosyalleştirme, Hazzı Geciktirme, Sosyal Yeterlilik ve Yaratıcılık Arasındaki İlişkiler	2015	Yüksek Lisans Tezi

Tablo 5.1'in devamı

15	Tuğba Kontaş	5-11 Yaş Arası Çocukların Zihin Teorisi ve Yaratıcılık Yetenekleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısında İncelenmesi	2015	Yüksek Lisans Tezi
16	Nazan Kaytez	Beş Yaş Çocuklarının Yaratıcılıklarına “Scamper Eğitim Programı’nın” Etkisinin İncelenmesi	2015	Doktora Tezi
17	Selçuk Kiper	Anaokuluna Devam Eden 48-71 Ay Aralığındaki Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişki	2016	Yüksek Lisans Tezi
18	Hediye Özkan	Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeyleri ile Öğretmenlerin Yaratıcılık Gelişimine ve Okul Öncesi Eğitim Programına Yönelik Görüşleri ve Uygulamaları	2016	Yüksek Lisans Tezi
19	Mukaddes Sevgen	Yaratıcı Drama Yoluyla Verilen Sosyal Beceri Eğitiminin Anaokulu Çocuklarının Sosyal Gelişimlerine ve Yaratıcılıklarına Etkisi	2016	Yüksek Lisans Tezi
20	Cansu Yıldız	60-66 Aylık Çocukların Bakış Açısı Alma ve Yaratıcı Düşünme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2016	Yüksek Lisans Tezi
21	Birsen Basun	48-66 Ay Arası Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri ve Yaratıcılıklarının Yaşadıkları Bağlam (Kentte ve Kırsal Bölgede) Açısından İncelenmesi	2017	Yüksek Lisans Tezi
22	Işıl Taş	Çocuklar İçin Felsefe Eğitimi Programı’nın 48-72 Aylık Çocukların Zihin Kuramı ve Yaratıcılıklarına Etkisi	2017	Doktora Tezi

Tablo 5.1'in devamı

23	Berna Tuncer	Okul Öncesi Dönemde Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Becerilerini Etkileyen Temel Faktörler	2017	Yüksek Lisans Tezi
24	Bilge Ece Ayan	Okul Öncesi ve İlkokul Öğretmenlerinin Yaratıcılığa İlişkin Görüşleri ile Öğrencilerinin Yaratıcılık Performansları Arasındaki İlişki	2017	Yüksek Lisans Tezi
25	Binhan Koyuncuoğlu	Anasınıfına Devam Eden Dört Beş Yaş Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerilerine Duyu Eğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi	2017	Doktora Tezi
26	Züleyha Yuvacı	Okul Öncesi Eğitim Alan 6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin Öğretmenlerinin ve Sınıf Ortamlarının Yaratıcılıklarına Göre İncelenmesi	2017	Doktora Tezi
27	Aygül Gökmen	60-84 Aylık Çocuklarda Yaratıcı Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi	2017	Yüksek Lisans Tezi
28	Müleyke Sadiye Burgazlı Osanmaz	5-6 Yaş Çocuklarının Matematik Kavramları ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2018	Yüksek Lisans Tezi
29	Şebnem Noyat	Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimine Etkisi	2018	Yüksek Lisans Tezi
30	Yüksel Büşra Yüksel	Okul Öncesi Çocuklarına Uygulanan Yaratıcılık Eğitim Programının Çocukların Yaratıcılık ve İşitsel Muhakeme Becerilerine Etkisi	2018	Yüksek Lisans Tezi

Tablo 5.1'in devamı

31	Şule İmran Karadayı	Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitiminin Yaratıcılık Performansı, Yönetici Zihinsel İşlevler ve Duygu Düzenleme Becerilerine Etkisi	2018	Yüksek Lisans Tezi
32	Eren Kuçlu	Altı-On Yaş Arasındaki Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeylerinin Karşılaştırılması	2019	Yüksek Lisans Tezi
33	Didar Ezgi Özdağ	Seramik Eğitimi Programının 5 Yaş Çocukların Yaratıcılıklarına Etkisinin İncelenmesi	2019	Doktora Tezi
34	Alper Remzi Aydın	Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri ile Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi	2019	Yüksek Lisans Tezi
35	Meltem Karasulu Kavuncuoğlu	60-72 Aylık Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2019	Yüksek Lisans Tezi
36	Selin Çeliker	Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Düzeyleri ile Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2019	Yüksek Lisans Tezi
37	Özge Metin	Müzikli Hikaye ve Masalların Okul Öncesi Eğitim Dönemindeki Çocukların Yaratıcılık Düzeylerine Etkisi	2019	Yüksek Lisans Tezi
38	Ayça Engin Gökbel	Okul Öncesi 4-5 Yaş Çocuklarına Uygulanan Bütünleştirilmiş Yaratıcı Drama ve Sanat Etkinliklerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi	2019	Yüksek Lisans Tezi
39	Sena Arıcı	Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Otantiklik Düzeyleri ile Çocuklarının Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2019	Yüksek Lisans Tezi

Tablo 5.1'in devamı

40	Dilek Aydemir	Okul Öncesi Eğitimde Çocukların Yaratıcı Hayal Gücü Gelişimini Etkileyen Faktörler	2019	Yüksek Lisans Tezi
41	Sinem Güldemir	Okul Öncesi Eğitiminde Stem Etkinliklerinin Yaratıcılığa Etkisi	2019	Yüksek Lisans Tezi
42	Ayşen Dülger	Okul Öncesi Resimli Çocuk Kitaplarındaki İllüstrasyonların Çocukların Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi	2019	Yüksek Lisans Tezi
43	Seçil Çilengir Gültekin	Okul Öncesinde Eğitimde Drama Temelli Erken Stem Programının Bilimsel Süreç ve Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi	2019	Yüksek Lisans Tezi
44	Gamze Siper Kabadayı	Robotik Uygulamalarının Okul Öncesi Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerileri Üzerine Etkisi	2019	Yüksek Lisans Tezi
45	Aytül Üret	Stem Eğitiminin Anaokuluna Devam Eden 5 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerine Etkisi	2019	Yüksek Lisans Tezi
46	Vakkas Yalçın	Tasarım Odaklı Düşünme Modeline Göre Hazırlanan Okul Öncesi Stem Etkinliklerinin Çocukların Yaratıcılık ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisinin İncelenmesi	2020	Doktora Tezi
47	Nazmiye Nazlı Ateşgöz	Çocuklar İçin Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testinin Geliştirilmesi	2020	Doktora Tezi
48	Fatma Nur Gedik	Anasınıflarında Yabancı Uyruklu Akranlarıyla Eğitim Alan ve Almayan Çocukların Dil Gelişimi ve Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi	2020	Yüksek Lisans Tezi

Tablo 5.1'in devamı

49	Emine Pekkarakaş	Okul Öncesi Eğitim Döneminde Çocuklar İçin Felsefe Eğitiminin Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeylerine Etkisi	2020	Yüksek Lisans Tezi
50	Senem Korkmaz	Waldorf Yaklaşımına Dayalı Eğitim Programının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaratıcılık ve Bilişsel Becerilerine Etkisi	2020	Yüksek Lisans Tezi
51	Zeynep Seda Şanlı	Erken Çocukluk Döneminde Stem Etkinliklerinin 60-72 Aylık Çocukların Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi	2021	Doktora Tezi
52	Işık Tümay Alper	Yaratıcı Hareket Eğitiminin 5*6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılıklarına ve Kendini Gerçekleştirme Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi	2021	Doktora Tezi
53	Önder Kaza	Montessori Eğitimi ile Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulanan Okul Öncesi Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi	2021	Yüksek Lisans Tezi
54	Hanife Gayret	Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Motivasyon Düzenleme Düzeyleri ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2021	Yüksek Lisans Tezi
55	Gizem Çelik	5-6 Yaş Çocuklarının Öğrenme Stilleri ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2022	Yüksek Lisans Tezi
56	Zeynep Çomak	60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Yaratıcılıkları ile Öz-Düzenleme, Duygu Düzenleme ve Davranış Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2022	Yüksek Lisans Tezi
57	Muhterama Culjkovic	60-72 Aylık Çocukların Yaratıcılıklarının ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi	2022	Yüksek Lisans Tezi

Tablo 5.1'in devamı

58	Dilara Begüm Büyükyılmaz	Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması	2022	Yüksek Lisans Tezi
59	Nida Erduran	Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Mizaç Özellikleri ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2022	Yüksek Lisans Tezi
60	Vildan Şimşek	Stem Eğitimi Uygulamalarının Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi	2022	Yüksek Lisans Tezi
61	Emine Karaçelik	Çocuk Felsefesi Temelli Dijital Öykülemenin 6 Yaş Çocuklarının Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi	2022	Yüksek Lisans Tezi
62	Arzu Atalay	Yaratıcı Ev Ortamının ve Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonlarının Çocukların Yaratıcılıklarına Etkisi	2023	Yüksek Lisans Tezi
63	Randah Abdo Mohammed Naji Al- Hunami	Türkiye'de Yaşayan 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaratıcı Düşünme ve Sosyal Becerilerinin İncelenmesi	2023	Yüksek Lisans Tezi
64	Aygül Kartal	Matematik Öğretiminde Montessori Temelli Öğrenme Yaklaşımının Matematik Yeteneğine ve Yaratıcı Düşünmeye Etkisi	2023	Doktora Tezi

Tablo 5.2 Dahil etme ölçütlerine göre derlemeye dahil edilen makaleler

SIRA NO	MAKALE YAZARI	MAKALE BAŞLIĞI	YAYIN YILI
1	Yüksel Erdoğan	Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması	2006
2	Filiz Erbay, Aysel Çağdaş	Annelere İlişkin Bazı Değişkenlerin 5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcı Düşüncelerine Etkisi	2007
3	Münevver Can Yaşar, Neriman Aral	Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi	2010
4	Mübeccel Gönen, Canan Yıldız Çiçekler, Elif Akyüz, Alev Çelik Arslan, Gözde Baydemir	5 Yaşındaki Çocukların Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi	2011
5	Serkan Şendağ, Osman Erol	Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılığı Desteklemede 3D Çizim Yazılımlarının Kullanılması	2014
6	Aysel Köksal Akyol, Güneş Salı	Anasınıfına, İlköğretime ve Liseye Devam Eden Çocukların Yaratıcılıklarının İncelenmesi	2015
7	Nezahat Hamiden Karaca, Neriman Aral	Yaratıcı Rahatlama Çalışmalarının Anaokuluna Devam Eden Çocukların Benlik Kavramı ve Motor Yaratıcılığına Etkisinin İncelenmesi	2016
8	Cansu Yıldız, Neslihan Güney Karaman	Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Bakış Açısı Alma	2017
9	Nazan Kaytez, Abide Güngör Aytar	Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması	2017
10	Nezahat Hamiden Karaca, Neriman Aral	Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi'nin Türk Çocuklarına Uyarlanması	2017
11	Nadir Çeliköz	Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi	2017

Tablo 5.2'nin devamı

12	Züleyha Yuvacı, H. Elif Dağlıoğlu	Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların ve Buldukları Sınıf Ortamının Yaratıcılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2018
13	Elçin Yazıcı, Hayrunnisa Bolay Belen, Işıl Yaman Baydar, Gökhan Aksu, Nesrin Şermin Okutan	Öykü Temelli Etkinliklerin Çocukların Yaratıcılık Becerilerine Etkisi	2019
14	Aygül Gökmen, Aylin Sözer Çapan	60-84 Aylık Çocuklarda Yaratıcı Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi	2019
15	Güneş Salı	Çocuklarda Yaratıcılığın Gelişimine İlişkin Boylamsal Bir Araştırma	2019
16	Aslı Yıldırım, Berrin Akman	Yaratıcı Problem Çözme Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yaratıcılığına Etkisi	2019
17	İpek Karlıdağ, Mübeccel Gönen	Okul Öncesi Eğitim Ortamının Kalitesinin Çocukların Yaratıcılığına Etkisi	2019
18	Yıldız Güven, Esra Doğanay Koç	Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri ile Benlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2020
19	Yıldız Güven, Meltem Karasulu Kavuncuoğlu	Okul Öncesi Dönem Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2020
20	Alper Remzi Aydın, Fatma Tezel Şahin	Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri ile Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi	2021
21	Melda Kılıç, Fatma Tezel Şahin	Okul Öncesi Geometri Eğitim Programının Çocukların Geometri Becerilerine ve Şekilsel Yaratıcılıklarına Etkisi	2021
22	Özgül Polat	60-72 Aylık Çocukların Yaratıcılık Becerileri Üzerinde Zihin Haritalama Çalışmalarının Etkisi	2021

Tablo 5.2'nin devamı

23	Birgül Berna Uysal, Yıldız Güven	60-72 Aylık Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Yaratıcılık Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2022
24	Senem Korkmaz, Ayşe Öztürk Samur	Waldorf Yaklaşımına Dayalı Eğitim Programının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaratıcılık ve Bilişsek Becerilerine Etkisi	2023
25	Arzu Atalay, Fatih Dereli	Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği: Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması	2023

5.1. Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçları Hakkında Genel Bilgiler

Bu bölümde birinci alt araştırma sorusu kapsamında elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu kapsamda, Türkiye’de 2003-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmaların türlerine göre saptanan sonuçları Tablo 5.3’te yer almaktadır.

Tablo 5.3 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçları kullanılmış araştırmaların türleri

Yayın Türü	<i>f</i>	%
Yüksek Lisans Tezi	50	56
Doktora Tezi	14	16
Makale	25	28
Toplam	89	100

Tablo 5.3’e göre incelenen 89 lisansüstü araştırmanın %56’sını yüksek lisans tezleri, %16’sını doktora tezleri ve %28’ini makaleler oluşturmaktadır. Çalışmaları sınıflandırıldığında 50 yüksek lisans tezi 25 makale ve 14 doktora tezi olarak ayrılmaktadır. Yaratıcılık alanında ölçme araçlarının en fazla yüksek lisans düzeyinde kullanıldığı görülmektedir. Bu sıralamayı makaleler takip etmektedir. Doktora seviyesindeki çalışmalarda yaratıcılık alanında ölçme araçlarının diğer türlere göre daha az kullanıldığı bulgusuna varılmıştır. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçlarının kullanıldığı araştırmaların yıllara göre dağılımı Tablo 5.4’te yer almaktadır.

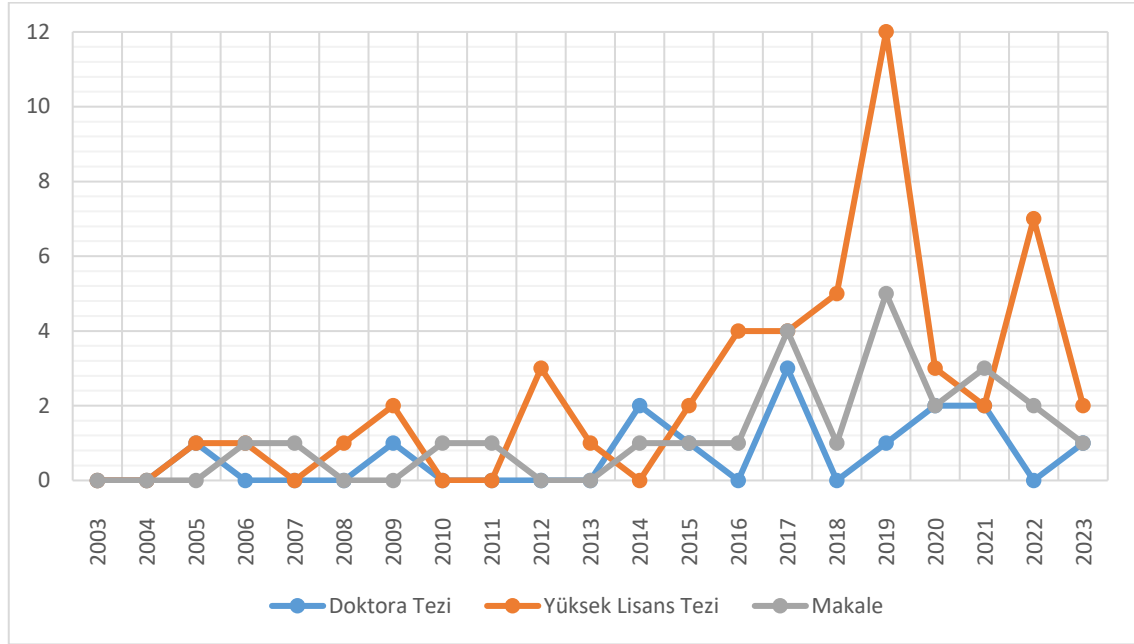
Tablo 5.4 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçları kullanılmış araştırmaların yıllara göre dağılımı

	Dr. Tezi	Yl Tezi	Makale	F	%
2003	0	0	0	0	0
2004	0	0	0	0	0
2005	1	1	0	2	2,24
2006	0	1	1	2	2,24
2007	0	0	1	1	1,12
2008	0	1	0	1	1,12
2009	1	2	0	3	3,37
2010	0	0	1	1	1,12
2011	0	0	1	1	1,12
2012	0	3	0	3	3,37
2013	0	1	0	1	2,24
2014	2	0	1	3	3,37
2015	1	2	1	4	4,49
2016	0	4	1	5	5,61
2017	3	4	4	11	12,35
2018	0	5	1	6	6,74
2019	1	12	5	18	20,22
2020	2	3	2	7	7,86
2021	2	2	3	7	7,86
2022	0	7	2	9	10,11
2023	1	2	1	4	4,49
Toplam	14	50	25	89	99*

*Yüzde oranlarının yuvarlanması sebebiyle tam oranlar çıkmayabilir

Tablo 5.4 incelendiğinde yaratıcılık alanında ölçme araçlarının kullanıldığı araştırmaların 2013-2017 yılları arasında düzenli olarak arttığı görülmektedir. 2013-2017 yılları arasında yapılan çalışmaların ($f=24$) toplam çalışmalara oranı ise %26'dır. 2018 yılında artışın durduğu ve 2020-2022 yıllarında tekrar artış gösterdiği görülmektedir. 2018 yılında eğilimin önceki yıllara oranla azaldığı görülmektedir. 2020-2022 yılları arasında yine eğilimin arttığı ve 2023 yılında yeniden eğilimin azaldığı görülmektedir. 2013 yılından itibaren toplam ($f=75$) çalışmada yaratıcılık alanında ölçme araçları kullanılmıştır. Bu oranlandığında toplam incelenen çalışmaların ($f=89$) %84'ünün 2013 yılından 2024 yılına kadar ($f=75$) yürütüldüğü anlamına gelmektedir. Şekil 5.1'de,

incelenen çalışmaların yıllara göre dağılımını daha net görebilmek için dağılım grafiği oluşturulmuştur.

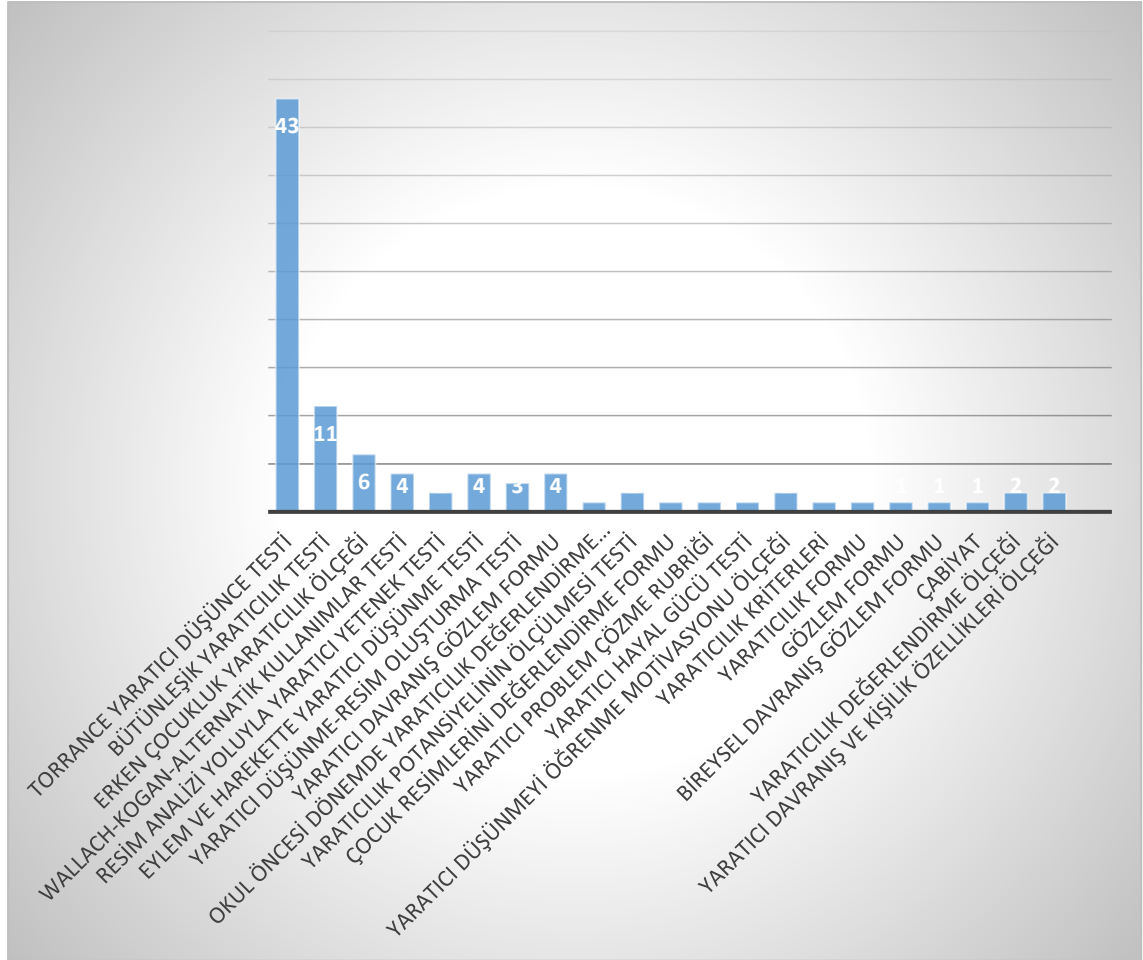

Şekil 5.1 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçları kullanılmış araştırmaların yıllara göre dağılımı

Şekil 5.1'e göre yüksek lisans tezlerinin genel dağılımını bazı yıllar hariç (2007,2010-2011, 2014ve 2021) diğer türlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Doktora tezleri 2014 yılında diğer çalışma türlerine göre daha fazladır ($f=2$). Makale türü ise 2006-2007 yılları, 2010-2011 yılları ve 2021 yılında diğer türlerin önüne geçmektedir. Yüksek lisans tezlerinin 2014-2019 yılları arasında artış yaptığı grafikte görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinin en çok artış yaptığı yılı 2019 yılı olarak saptayabiliriz. 2019 yılında yüksek lisans tezlerinin sayısı ($f=12$) grafiğin en tepe noktasıdır. Yine aynı yıl olan 2019'da tüm çalışmalar adına en çok çalışma yapılan yıl olarak saptanmıştır ($f=18$).

5.2. Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçlarının Araştırmalara Dahil Edilme Sıklıkları

Bu bölümde ikinci alt araştırma sorusu kapsamında elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu kapsamda, Türkiye’de 2003-2023 yılları arasında yayımlan çalışmalarda yaratıcılığın ölçümünün yapıldığı ölçme araçlarının çalışmalara dahil edilme sıklığı aşağıdaki grafikte incelenmiştir.

Şekil 5.2 Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında kullanılmış ölçme araçlarının çalışmalara dahil edilme sıklığı

Şekil 5.2 incelendiğinde toplamda 21 tane ölçme aracı elde edildiği görülmektedir. Bu ölçme araçlarının içinde en çok tercih edilen “*Torrance Yaratıcı Düşünce Testi*” ölçme aracıdır. Elde edilen çalışmaların içerisinde toplamda 43 kez kullanıldığı görülmektedir. 2003-2024 yılları arasında Türkiye genelinde yapılan çalışmalarda en çok Torrance Yaratıcı Düşünce Testi kullanıldığı saptanmıştır. Daha sonra bu sırayı “*Bütünleşik Yaratıcılık Testi*” ve “*Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği*” almaktadır. “*Bütünleşik Yaratıcılık Testi*” çalışmalarda 11 kez kullanılırken “*Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği*” 6 kez kullanılmıştır. “*Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi*” ve

“Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi” 4’er kez kullanıldığı incelenen araştırmalar içerisinde saptanmıştır.

5.3. Araştırmalarda Kullanılan Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçları Hakkındaki Detaylar

Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda (Türkçe literatürde) kullanılan ölçme araçlarının detaylı incelemesi ve araştırması bu alt soru altında ele alınmıştır. Toplam 21 adet ölçme aracına ulaşılmıştır. Bu ölçme araçları 89 adet lisansüstü çalışmadan elde edilmiştir.

5.3.1. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi (TYDT) (Torrance Tests of Creative Thinking- TTCT)

Torrance yaratıcı düşünce testinin ilk denemeleri 1958 yılında yapılmıştır. Testin en önemli boyutu yaratıcılığı alt boyutları ile doğrudan ölçmesidir. TYDT anaokulu düzeyinden üniversiteye ve yetişkin yaş grubuna kadar uygulanabilen bir ölçme aracıdır. Testin tam anlamıyla geliştirilmesi 1966 yılına dayanmaktadır. TYDT “Şekilsel ve Sözel” alt boyutlardan oluşmaktadır. Yine bu alt boyutların kendi içlerinde alt testleri bulunmaktadır. Şekilsel boyutunda; resim oluşturma, resim tamamlama ve paralel çizgiler alt boyutları bulunmaktadır. Sözel boyutunda ise; akıcılık, zenginleştirme, orijinallik, başlıkların soyutluğu ve erken kapamaya direnç boyutları bulunmaktadır. (Aslan, 2001).

Testin Türkçe versiyonunu elde etmek için Aslan (2001) tarafından toplam 922 kişiyle çalışılmıştır. Çalışma sonucunda testin geçerlik-güvenirlilik puanlarının tüm yaş grupları için güvenilir ve geçerli bir test olduğu ortaya koyulmuştur.

5.3.2. Bütünleşik Yaratıcılık Testi-Okul Öncesi (BYT-OÖ) (Integrated Creativity Test -ICT)

Bütünleşik Yaratıcılık Testi Lee ve Lee (2002) tarafından geliştirilmiştir. Test yaratıcı düşünme yeteneği ve yaratıcı kişilik olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Testin okul öncesi, ilköğretim birinci ve ikinci kademe için farklı içerikte çeşitleri bulunmaktadır (Koyuncuoğlu, 2017). Test farklı araştırmalarda Hibrit Yaratıcılık Testi (HYT) ismi ile de geçmektedir. 2017 yılında testin yaratıcı düşünme boyutunun Türkçe uyarlama çalışmaları yapılmıştır (Yuvacı, 2017). Yaratıcı düşünme boyutunun dil ve çizim alanı olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Yuvacı (2017) BYT’nin Türkçeye uyarlaması çalışmasında okul öncesi eğitime devam eden 51 çocuk ile çalışmıştır. Çocukların testten

aldıkları puanların hesaplaması sonucunda güvenilirlik katsayısı 0,837 olarak bulunmuştur. Bu sonuç BYT'nin Türkçeye uyarlamasında geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (Yuvacı, 2017).

Koyuncuoğlu (2017) ölçme aracının Türkçeye uyarlama çalışmasını testin okul öncesi çocuklara yönelik olan bölümü için yapmıştır. Bu bölüm yaratıcı düşünme becerilerinin ölçüldüğü, çocuklara uygulanan bölümdür. Yaratıcı düşünme becerilerinin ölçüldüğü bu bölümde dil ve çizim alt boyutları bulunmaktadır. İlk olarak testin çevirisi yapılmış ve uzmanlar tarafından kontrolleri sağlanmıştır. Çeviri ve uyarlaması yapılan test için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 104 okul öncesi çocuğu ile yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda testin geçerliğin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güvenirlik çalışmaları sonucunda Cronbach Alpha değeri 0,77 olarak bulunmuş ve testin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Koyuncuoğlu, 2017).

5.3.3. Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) (Early Childhood Creativity Scale -ECCS)

Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği; Eason, Giannangeola ve Franceshini (2009) tarafından geliştirilip Yıldız Çiçekler, Alakoç Pirpir ve Aral (2020) tarafından da Türkçe uyarlaması yapılmıştır. EÇYÖ'nün Türkçe uyarlama çalışmasında 12 farklı ilden (Antalya, Balıkesir, Bursa, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Konya, Malatya, Trabzon ve Şanlıurfa) 60-83 aylık 1750 çocukla çalışılmıştır. EÇYÖ'nün uyum indekslerinin kabul edilebilir ve çok iyi uyum düzeyine çıktığı, maddelerin faktör yüklerinin 0.40'tan büyük, hata varyanslarının düşük olduğu, tüm maddeler için t değerlerinin 0.01 düzeyinde anlamlı olduğu ve modelin iyi uyum verdiği görülmüştür. Ölçek toplam 12 sorudan oluşmaktadır. Yaratıcılığın ölçüldüğü bu araçta 12 soru 7 seçenek ile değerlendirilmektedir. “Neredeyse hiçbir zaman (1 Puan)”, “Çok Nadir (2 Puan)”, “Nadir (3 Puan)”, “Bazen (4 Puan)”, “Sık (5 Puan)”, “Çok Sık (6 Puan)”, “Neredeyse Her Zaman (7 Puan)”. Ölçekten alınabilecek en düşük 12 alınabilecek en yüksek puan ise 84'tür.

5.3.4. Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi (The Wallach-Kogan Creativity Test - WKCT)

Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi (1965) çocukların yaratıcılıklarını değerlendirmek için kullanılan bir testtir. Test iki boyuttan oluşmaktadır. Birinci *Alternatif/Farklı Kullanım Görevleri*, ikincisi ise *Örnekleme Görevleridir*. Alternatif/Farklı kullanım görevleri

boyutunda üç sözel iki figürlü görev bulunmaktadır. Peker (2013) yaptığı çalışmada Alternatif/Farklı Kullanım Görevleri için uygun kelimeleri uzmanların yardımı ile seçmiş ve bu testi uygulamıştır. Çocuklara “*Bunu ne için kullanabilirsin?*” sorusu yöneltilir. Çocuktan yanıtlar alınır ve diğer nesneye geçilir. Süre kısıtlaması yapılmadan devam edilir. Bu testten sonra ikinci boyut olan Örneklem Görevlerine geçilir. Bu testte çocuklardan yuvarlak olan şeyler, kare olan şeyler, gürültü yapan şeyler ve tekerlekle hareket eden şeyler gibi temalarda akıllarına gelen tüm varlıkları sıralamaları istenmektedir (Sowden ve ark., 2015). Ardından çocuklara “*Örnek verelim isimli bir oyun oynayacağız*” diyerek teste başlanır. “*Neler beyazdır? Şimdi bana nelerin beyaz olabileceğini söyle. Neler beyaz olabilir?*” Çocuğun fikirleri dinlenir ve araştırmacı tarafından not edilir. Süre sınırlaması önceki görevde olmadığı gibi bu görevde de yoktur. Testin puanlaması Wallach ve Kogan (1965) ve Ward’ın (1968) kullandıkları yöntemle göre uygulanır. Cevaplar Wallach ve Kogan’ın (1965) kodlama yönteminde yer alan puanlar üzerinden değerlendirilir.

5.3.5. Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi (RAYT)

Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi çocuklarda yaratıcılığı ölçmek amacıyla Garaigordobil ve Berrueco (2007) tarafından geliştirilen bir ölçme aracıdır. Test orijinalinde 5-6 yaş çocukların yaratıcılıklarını ölçmek amacıyla oluşturulmuştur (Garaigordobil ve Berrueco, 2007). Ölçme aracının Türkçe uyarlaması Kaytez (2015) tarafından yapılmıştır. Her aşama çocukla bireysel çalışarak uygulanmaktadır. Ölçme aracı 3 alt boyuttan oluşmaktadır. İlk boyut *ayrıntılara dikkat alt testidir*. Bu test 37 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Çocuk bu testte kendisine gösterilen 37 adet alışılmadık durumların tespitini yapmaya çalışır. Bu boyut 5 dakika içinde tamamlanır. Çocuk bulduğu ayrıntıları gösterebilir ya da yüksek sesle söyleyebilir. Her ayrıntı için 1 puan verilir. Bu bölümden en düşük 0 en yüksek 37 puan alınır. İkinci boyut *farklılıkları kabul alt testi*. Test 5 maddeden oluşmaktadır. Çocuğa resim gösterilir ve farklı olanı bulup resimdeki neyi isteyip istemediği sorulur. Amaç çocuğun farklı olanı kabul edip etmeme düzeyini ölçmektedir. En yüksek puan 5 en düşük puan 0’dır. Üçüncü boyut *akıcılık ve orijinallik alt testleri*. Bu test iki aşamadan oluşur. İlk aşamada çocuğa gösterilen resimde bulunan iki farklı nesne gösterilip bu nesnelerin farklı durumlarda kullanılması ile ilgili sorular sorulup cevaplar alınır. Verilen cevaplar çoğunluğun cevabına göre puanlanır. İkinci aşamada resimdeki iki nesne için problem durumu sorulup bu probleme çözüm yolları nelerdir sorusuna yanıtlar aranır. (Kaytez, 2015).

Kaytez (2015) bu ölçme aracının Türkçe uyarlaması için 5 yaşındaki 270 çocukla çalışma yapmıştır. İlk olarak testin Türkçeye uyarlaması yapılmıştır daha sonra tüm alt testler için geçerlik ve güvenirlik çalışması, açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ve çalışma sonucunda testin geçerli ve güvenilir test olduğunu ve Türkçeye uyarlamasının kullanılabilirliğini ortaya koymuştur.

5.3.6. Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi (EHYDT) (Thinking Creatively in Action and Movement – TCAM)

Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi E. Paul Torrance tarafından 1981 yılında geliştirilmiş, üç-sekiz yaş çocuklarının eylem ve harekette yaratıcılık düzeylerini test eden bir ölçme aracıdır. Ölçme aracının Karaca ve Aral (2017) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Test “Kaç farklı şekilde? Şu şekilde hareket edebilir misin? Diğer yollar nelerdir? Bu ne olabilir?” olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Torrance, 1981). Test her çocuk için bireysel olarak uygulanır. Çocukların daha rahat hareket edebilecekleri halı kaplı ve uygun koşullardaki ortamda test yapılır. Çocuklara yönergeler verilir ve çocukların hareketleri forma kayıt edilir. İlk etkinlik “Kaç farklı şekilde?”. Bu aşamada çocuk ve araştırmacı başlangıç ve bitiş çizgisi arasında yürürler ve koşarlar. Daha sonra araştırmacı çocuğa “*Düşünebildiğin kadar eğlenceli ve farklı yürüme koşma hareketleri yapabilirsin*” yönergesi verir ve çocuğun hareketlerini not eder. İkinci etkinlik “Şu şekilde hareket edebilir misin?” Bu etkinlikte çocuğa belirli nesnelere isimleri söylenir ve çocuğun bu nesne gibi davranması veya hareket etmesi beklenir. Bu aşamada diğer aşamalar gibi not alıp sonradan puanlamayan aşamadır. Çocuğun hareketleri çocuğun taklidi sırasında puanlanır. Üçüncü etkinlik “Diğer yollar nelerdir?” Bu aşamada çocuğun bir karton bardağı çöp sepetine kaç farklı şekilde atabileceği test edilir. İlk atıştan sonra daha farklı nasıl atabilirsin sorusuyla çocuk farklı yollar dener ve araştırmacı not alır. Dördüncü etkinlik “Bu ne olabilir?” Bu etkinlikte önceki etkinlikte kullanılan karton bardak kullanılır. “*Bu bardakla ne kadar farklı şekilde oynayabilirsin ve bu karton bardak dışında başka ne olabilir?*” soruları yöneltilir ve çocukların canlandırması esnasında araştırmacı notlarını alır. Test bitiminde toplanan puanlar “Puanlama Kılavuzu” ile değerlendirilir (Karaca, 2015).

Koyuncuoğlu (2017) testin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını testin tüm bölümleri ve tüm alt boyutları ile yapmıştır. İlk olarak testin orijinal dili olan İngilizceden Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Daha sonra bu çeviri birbirinden bağımsız dil uzmanları tarafından yapılan çeviriler ile karşılaştırılmış ve testin Türkçeye uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Testin

geçerliğini belirlemek için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. AFA sonucunda testin açıkladığı toplam varyansın (%58,37) yeterli olduğu ve DFA sonucunda da testin geçerliğinin yüksek olduğu sonucunda ulaşılmıştır. Koyuncuoğlu (2017) testin güvenilirlik çalışması sonucunda; testin *Genel Yaratıcılık, Akıcılık ve Hayal Gücü* alt boyutlarının Cronbach Alpha değerlerini 1,00 ve *Orijinallik* alt boyutunun Cronbach Alpha Değerini ise 0,99 olarak saptamıştır. Bu sonuçlar ile EHYDT'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya koyulmuştur (Koyuncuoğlu, 2017).

5.3.7. Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) (The Test for Creative Thinking– Drawing Production- TCT-DP)

Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (The Test for Creative Thinking– Drawing Production TCT-DP) Klaus Urban ve Hans Jellen tarafından 1987 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bireysel ya da grup olarak 5 yaşından büyük 95 yaşına kadar her bireyle uygulanabilir. Testin ortalama süresi 15 dakikadır. Testin Türkçe uyarlaması Münevver Can Yaşar (2009) tarafından yapılmıştır. Çalışma sonucunda orijinal test ile Türkçe versiyonun geçerlik-güvenirlik değerlerinin paralellik gösterdiğini ve testin Türkçe olarak uygulanabileceğini ortaya koymuştur. Ayça Engin Gökbel (2019) yapmış olduğu çalışmada bu ölçme aracını kullanmıştır. Ölçme aracındaki figürler kişiyi özgür çizimler yapmaya iter. Bu çizimler değerlendirilirken 14 farklı ölçütten faydalanılır. Bu 14 ölçütten elde edilen puanlarla en çok 72 puana ulaşılabilir. Özalp (2005) yine aynı ölçme aracının Türkçe versiyonu için 400 kişilik bir grupla çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda testin A formunun Cronbach Alpa değerini 0,75 B formunun Alpha değerini ise 0,63 olarak saptamıştır. Bu sonuçlara göre ise testin Türkçe formlarının geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.3.8. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu

Yaratıcı Davranış Gözlem Formu Dere (2014) tarafından geliştirilen ve çocukların yaratıcılıklarını değerlendiren bir ölçme aracıdır. Testin geçerlik güvenilirlik çalışması 52-76 aylık çocuklar ile yapılmıştır. 26 madde ve 4 alt boyuttan oluşan bir formdur. Formda gözlemi yapılacak olan 26 adet davranış içeren madde bulunmaktadır. Bu davranışlar 0-4 arasında puanlanmaktadır. “*Hemen Hemen Hiç Yapmaz (0), Nadiren Yapar (1), Bazen Yapar (2), Çoğu Zaman Yapar (3), Hemen Hemen Her Zaman Yapar (4)*” puanları ile puanlanmaktadır (Dere, 2014). Yaratıcı davranış gözlem formu; kullanma kılavuzu,

etkinlikler ve 20 adet problem çözüme, 20 adet hayvan ve 10 adet hikaye kartını içeren bir settir. 26 davranış gözlemlenirken araştırmacı tarafından hazırlanan kullanma kılavuzuna göre değerlendirilmektedir. Formun geçerlik-güvenirlilik çalışması Dere (2014) tarafından yapılmış ve tamamı için Cronbach Alpha değeri 0,94 olarak saptanmıştır. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dere, 2014).

5.3.9. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği (OÖDYDÖ)

Büyükyılmaz (2022) tarafından 60-72 çocukların yaratıcılıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Geliştirme süreci 6 aşamadan oluşmaktadır. 1- Alan yazın taraması, 2- Madde havuzunun belirlenmesi, 3- Uzman görüşüne başvurma, 4- Ön deneme uygulaması, 5- Taslak halindeki ölçeğin örnekleme uygulanması, 6- Ölçeğin geçerlik-güvenirlilik çalışması. Alan yazın taramasını belirlenen anahtar kelimelere göre yapan araştırmacı daha sonra madde havuzunun oluşturduğu ikinci aşamaya geçmiştir. Bu aşamada öğretmen değerlendirmelerinin esas alındığı öğretmenlerin çocukların yaratıcılıklarını değerlendirdiği ve 1'den 5'e kadar puanlama yapılan likert tipi ölçek formatı oluşturulmuştur. "Hiç (1)", "Çok Az (2)", "Ara Sıra (3)", "Sıklıkla (4)", "Her Zaman (5)". Ölçek için 50 maddelik taslak oluşturulmuş ve bu taslak İstanbul ilinde anaokuluna devam eden 230 çocuğa uygulanmıştır. Araştırmacı ölçme aracı için uzman görüşüne başvurmuş, kapsam ve yapı geçerliği analizleri yapmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda toplam 4 faktör altında 20 maddeden oluşan ölçme aracını oluşturmuştur. Ölçme aracının Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0,96 olarak saptanmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda da OÖDYDÖ'nin gerekli psikometrik özelliklere sahip olduğu araştırma tarafından ortaya koyulmuştur (Büyükyılmaz, 2022).

5.3.10. Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi (Evaluation of Potential Creativity- EPoC)

Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi, 2012 yılında Lubart, Besançon ve Barbot tarafından geliştirilmiştir. Test 5-12 yaş aralığındaki çocuklar için kullanılmaktadır. Ölçme aracı A ve B formu olmak üzere iki paralel formdan oluşmaktadır. Testin uygulama süresi 30-60 dakika arasında sürmektedir (Dereli, 2019). Aksu tarafından testin Türkçe çevirisi yapılmış olup (Lubart, Besançon ve Barbot, 2012), Dereli tarafından geçerlik güvenirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu testin geçerlik güvenirlik çalışmasında tüm ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.70 olarak saptanmıştır ve bu ölçeğin

geçerli-güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymaktadır (Dereli, 2019).

5.3.11. Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu

Çocukların yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerini ölçmek amacıyla Dülger (2019) tarafından geliştirilmiştir. Test 5 yaşındaki çocuklara uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırmacı uzman görüşü alarak ve alan yazın taraması yaparak formu oluşturmuştur. Testin puanlaması 1-5 arasında değişmektedir. “Çok Zayıf (1), Zayıf(2), Orta (3), İyi (4), Çok İyi (5)”. 5 yaşında anaokuluna devam eden 80 çocukla geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Öntest sonuçlarında Cronbach Alpha değeri 0,935 son test sonuçlarında Cronbach Alpha değeri 0,936 olarak saptanmıştır. Analizler sonucunda araştırmacı ölçme aracının oldukça güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğunu söylemektedir (Dülger, 2019).

5.3.12. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği

Gökmen ve Sözer Çapan (2019) yapmış oldukları çalışmada 60-84 aylık çocukların yaratıcı problem çözme becerilerini incelemek amacıyla Yaratıcı Problem Çözme Rubriğini kullanmışlardır. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Ölçme aracını oluşturmak için ilk olarak alan yazın taraması yapılmış ve havuz oluşturulmuştur. Daha sonra uzman görüşü alınmıştır. Ölçme aracı ilk olarak sözel olarak uygulanan bir araçtır. Çocuklara sadece sorular yönelterek ölçüm yapılmıştır. Bu süreç olumlu sonuçlanmadığı ve çocukların daha iyi algılayabilmesi için ölçme aracındaki problem durumlar bir ressam tarafından resmedilerek Yaratıcı Problem Çözme Rubriği son halini almıştır. Rubriğin kapsam geçerliği 0,93'tür. Rubriğin içerisinde toplam 6 tane problem durumu bulunmaktadır ve bunlar puanlanmaktadır. Hazırlanan rubriğe göre en düşük 0 en yüksek 66 puan alınmaktadır. “0-22 puan” düşük, “23-44 puan” orta ve “45-66 puan” yüksek puan olarak kabul edilmektedir (Gökmen ve Sözer Çapan, 2019).

5.3.13. Yaratıcı Hayal Gücü Testi (Test of Creative Imagery Abilities-TCIA)

Karwowski tarafından 2015 yılında geliştirilen test, bireysel veya gruplar halinde uygulanabilen ve 4 yaşından yetişkinliğe kadar kullanılabilen bir ölçme aracıdır. (Jankowska & Maciej, 2015). Aydemir (2019) yaptığı çalışmada bu testi kullanmıştır. Testin Türkçe versiyonu araştırmacı ve konu alanı uzmanı tarafından hazırlanmıştır. Test soru sorma ve resmetme aşamalarından oluşmaktadır. Soru sorma aşamasında sayfada

bulunan şekil çocuğa gösterilir ve çocuğun yorumları not edilir. Resmetme aşamasında ise çocuğa haydi resmini çiz şimdi yönergesi verilir ve çocuğun fikirlerini resmetmesi istenir (Aydemir, 2019). Orijinal testin puanlamasında “0-1-2” puanları verilirken, testin Türkçe versiyonunda araştırmacı “0-1-2-3” şeklinde puanlama yapmıştır. Bu durumun nedenini; “*Orijinal figürü tamamlarken kimi öğrencilerin resimlerinde ifade ettikleri anlamı hissettirmek için, yani hareketlilik ve dinamik katmak için, diğerlerinden daha fazla hayal gücü göstermiş olmaları, kimilerinin ise orijinal figürü tamamladıkları halde resimlerinin durağan kalmasıdır ve bu iki durumun puan yönünden ayrılması gerekliliğidir*” şeklinde araştırmacı açıklamıştır (Aydemir, 2019).

5.3.14. Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (Motivation to Learn Creative Thinking Scale)

Ölçme aracı 2017 yılında Al-Zubi, Omar-Fauzee ve Kaur tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracı 5’li likert tipinde bir ölçektir. Ölçme aracı; İçsel Motivasyon Envanteri (Ryan, 1982) ve Öğrenme Motivasyon Ölçeği (Stephanou, 2014) adlı iki ölçme aracının bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Ölçme aracı, sınıf öğretmenleri tarafından çocuklara uygulanarak değerlendirme yapılan bir ölçme aracıdır. Orijinal dili İngilizcedir. Atalay (2023) tarafından ölçme aracının Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Ölçme aracının ilk olarak çevirisi yapılmış ve daha sonra geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Güvenirlik çalışması sonucunda Cronbach Alpha katsayısı 0,91 olarak bulunmuş ve ölçme aracının Türkçe versiyonunun güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Atalay, 2023).

5.3.15. Yaratıcılık Kriterleri

Gök (2009) tarafından yapılan çalışmada *Yaratıcılık Kriterleri* kullanılmıştır. Yaratıcılık Kriterleri boyama kitaplarının 5-6 yaş okul öncesi çocukların yaratıcılıklarına etkisini değerlendirmek amacıyla üç uzman tarafından geliştirilmiştir. Yaratıcılık kriterleri; *Şema yönünden, renk yönünden ve kompozisyon yönünden* olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Her boyut kendi altında farklı maddelere ayrılmakta ve toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler “Hiç (1), Az (2), Orta (3), Çok (4), Pek Çok (5)” olmak üzere puanlanmaktadır.

5.3.16. Yaratıcılık Formu

Hasçudahar (2015) yaptığı çalışmada *Yaratıcılık Formu* kullanmıştır. Yaratıcılık Formu 4-5 yaş çocukların yaratıcılıklarını ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Yaratıcılığın ölçümü için çocuğun bir nesneyi amacının dışında kullanması üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Araştırmada verilen örnekte “*çocuğun su bardağını yardımcı ve yardımcı olmayan şekilde farklı kullanımlar yapması*” istenmiştir. Çocuğun verdiği her yanıt 1 puan ve yaratıcılık puanı olarak değerlendirilmiştir. Çocukların yardımcı ve yardımcı olmayan ölçümlerden aldığı puanlar ayrı ayrı değerlendirilmiştir (Hasçudahar, 2015). Çocuklar tarafından üretilen bardak kullanımları kategorilere göre sınıflandırılmıştır. Her bir çocuk için özgün yani tekrarlanmayan kategori sayısı hesaplanmıştır. Bu sayı esnekliğin göstergesi olarak değerlendirilmiştir. Kararlılık, üretilen kullanım sayısını özgün kategori sayısına bölümünden elde edilmiştir. Çocukların esneklikleri ve kararlılıkları hesaplanırken nesne kullanımına ilişkin yanıtlar iki bağımsız yargıcı tarafından kodlanmıştır. Yargıcılar arası güvenilirlik katsayısı Cronbach Alfa 0.98 olarak bulunmuştur (Hasçudahar, 2015).

5.3.17. Gözlem Formu

Noyat (2018) yapmış olduğu çalışmada kendi hazırladığı gözlem formunu kullanmıştır. Çalışmada *Görsel Sanat Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimine Etkisini* incelemiştir. Çalışma için 48-66 ay 80 okul öncesi dönem eğitimine devam eden çocukla çalışmıştır. Çalışmada çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için etkinlikler öncesi, sırası ve sonrasında sorduğu sorularla değerlendirme yapmıştır. Çalışmada herhangi bir ölçme aracı kullanılmamasına karşılık araştırmacının tuttuğu raporları çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için kullandığı görülmektedir. Araştırmacı sadece çocuklardan aldığı cevapları rapor tutarak değerlendirmiştir. Ve bu sayede çocukların yaratıcılıklarını ölçmüştür (Noyat, 2018).

5.3.18. Bireysel Davranış Gözlem Formu

Tuncer (2017) yaptığı çalışmada Bireysel Davranış Gözlem Formu kullanmıştır. Araştırmacı gözlem formunu Guilford (1972)'un tanımladığı yaratıcı düşüncenin özellikleri ve uzman görüşleri doğrultusunda oluşturmuştur. Bireysel Davranış Gözlem Formu 48-66 ay aralığındaki çocukların yaratıcılığını ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Form içeriğinde belirli davranışlar bulunmaktadır ve bu davranışlar beş düzeyde incelenmektedir. Değerler sayısal olarak en düşük 1 en yüksek 5 puan ile

puanlanmaktadır (Tuncer, 2017).

5.3.19. Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi (ÇABİYAT)

Nazmiye Nazlı Ateşgöz (2020) tarafından geliştirilen Çocuklar İçin Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi anasınıfı, birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin bilimsel yaratıcılığını ölçmeye yarayan bir ölçme aracıdır. Testin deney tasarlama ve hipotez geliştirme alt testlerinde üçer adet açık uçlu madde bulunmaktadır. Maddeler öğrencilere animasyonlu olarak sunulur ve öğrencilerin cevapları sözel olarak alınır. Animasyon sunulurken öğrencilerle bireysel olarak çalışılır. Testten akıcılık, esneklik, yaratıcılık ve orijinallik alt boyutlarından puan elde edilmektedir. Geçerlik güvenirlik çalışması yapılan testin sonuçlarına göre 0,98 değeriyle ÇABİYAT geçerli ve güvenilir bir testtir (Ateşgöz, 2020).

5.3.20. Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği

Bu ölçme aracı Williams (1980) tarafından geliştirilmiştir. Williams Yaratıcılık Değerlendirme ölçeği adıyla da geçen ölçme aracı, 6-18 yaş grubunun yaratıcılığını ölçmeyi amaçlayan kağıt-kalem testidir. İlk defa Türkçeye uyarlama çalışmaları Erdoğan (2006) tarafından yapılmıştır. Yaratıcılık değerlendirme ölçeği, farklı düşünme testi, farklı hissetme testi ve çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri tarafından yaratıcılıklarının nasıl algılandıklarını ortaya koyan Yaratıcılık değerlendirme ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Farklı düşünme testi a ve b olmak üzere iki paralel forman oluşur; akıcılık, esneklik, orijinallik, ayrıntılama ve başlık alt testleri mevcuttur. Farklı hissetme testinin ise merak, hayal kurma, karmaşıklık ve risk alma olmak üzere dört farklı alt testi bulunmaktadır. Ölçme aracı önce Türkçeye çevrilmiş daha sonra uzmanlar tarafından uyarlaması kontrol edilmiştir. Türkçe uyarlamasından sonra geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Çalışma sonucunda ölçme aracının alt testlerinden elde edilen puanların birbirleriyle olan korelasyonları 0,64 ile 0,86 arasında değişmektedir. Bu sonuç testin kullanılabilir olduğunu ortaya koymaktadır (Erdoğan, 2006).

5.3.21. Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ)

Ölçme aracı Garaigordobil ve Berruco (2007) tarafından okul öncesi çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Yaratıcı davranış ve kişilik özellikleri ölçeği 4'lü likert tipindedir. 0 puan hiç, 1 puan düşük, 2 puan yüksek ve

3 puan çok yüksek olarak değerlendirilerek puanlanır. En düşük 0 puan alınırken en yüksek 45 puan alınabilir. Yaratıcı davranış ve kişilik özellikleri ölçeğinin Türkçe uyarlaması Kaytez (2015) tarafından yapılmıştır. İlk olarak ölçme aracı Türkçeye çevrilmiştir. Yapılan çeviri uzmanlar eşliğinde Türkçeye en uygun şekilde uyarlanmıştır. Ölçek toplamda 15 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Geçerlik güvenirlik çalışması sonucunda Cronbach Alpha değeri 0,94 olarak bulunmuş ve ölçme aracının Türkçe uyarlamasının kullanımının uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kaytez, 2015).

5.4. Araştırmalarda Kullanılan Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçlarının Örneklem Türü ve Örneklem Boyutu Hakkındaki Detaylar

Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında Türkiye’de yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının örneklem türü, örneklem boyutu ve yaratıcılığın bu ölçme araçlarında hangi şekillerde alınıp değerlendirildiği ile ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

5.4.1. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi (TYDT) (Torrance Tests of Creative Thinking- TTCT)

Torrance yaratıcı düşünce testi okul öncesi düzeyinden üniversiteye ve yetişkin yaş grubuna kadar uygulanabilen bir ölçme aracıdır. Ölçme aracının Türkçe uyarlaması için araştırma yapan Aslan (2001) anaokulundan üniversite ve yetişkin yaş grubuna kadar toplamda 922 kişiyi araştırmaya dahil etmiştir. Çakmak (2005) yaptığı çalışmada 6 yaşındaki 210 çocuğa TYDT’yi uygulayarak veri toplamıştır. Kontaş (2015) 5-11 yaş aralığındaki 117 çocuk ile yaptığı çalışmada TYDT’yi kullanmıştır. Üret (2019) 5 yaş grubundaki 30 çocuk ile yaptığı çalışmada yine aynı ölçme aracını kullanmıştır. Al-Hunami (2023) 4-6 yaş aralığındaki 53 Yemenli çocuğun yaratıcılığını ölçtüğü araştırmada TYDT’yi kullanmıştır.

5.4.2. Bütünleşik Yaratıcılık Testi-Okul Öncesi (BYT-OÖ) (Integrated Creativity Test -ICT)

Bütünleşik Yaratıcılık Testi farklı araştırmalarda Hibrit Yaratıcılık Testi adı ile de yer almaktadır. Bütünleşik Yaratıcılık Testi’nin Koyuncuoğlu (2017) ve Yuvacı (2017) tarafından ayrı ayrı Türkçe uyarlaması için çalışma yapılmıştır. Her iki çalışmada da testin okul öncesi çocuklara yönelik bölümünün uyarlaması yapılmıştır. Koyuncuoğlu (2017) Bütünleşik Yaratıcılık Testi’nin 48-71 aylık toplam 104 çocuk ile geçerlik güvenirlik çalışmasını yapmıştır. Yuvacı (2017) Bütünleşik Yaratıcılık Testi’nin geçerlik güvenirlik çalışmasını 60-72 ay 51 çocuk ile yapmıştır. Korkmaz (2020) anaokulunda

eğitim göre 48 ay ve üzeri 125 ocuk ile yaptığı çalışmada BYT-O lme aracını kullanmıştır. Culjkovic (2022) 60-72 ay aralığındaki 100 ocuk ile yine aynı lme aracını kullanarak çalışma yapmıştır. Karaçelik (2022) 6 yaş grubundaki 40 ocuk ile yaptığı çalışmada BYT-O lme aracını kullanmıştır.

5.4.3. Erken ocukluk Yaratıcılık lği (EY) (Early Childhood Creativity Scale -ECCS)

lğin Türkçe uyarlama çalışmasında 12 farklı Őehirde (Antalya, Balıkesir, Bursa, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Konya, Malatya, Trabzon ve Şanlıurfa) 60-83 aylık 1750 çocukla çalışılmıştır (iekler vd., 2020). Gayret (2021), omak (2022) ve Erduran (2022) Erken ocukluk Yaratıcılık lği'ni 60-72 aylık çocukların yaratıcılığını ölçmek için kullanmışlardır.

5.4.4. Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi (The Wallach-Kogan Creativity Test - WKCT)

Peker (2013) yaptığı araştırmada Türkçe uyarlama için çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın örneklem grubu *4.5-5 yaş aralığındaki* ocuklardan oluşmaktadır. Çocukların sosyal problem çözme becerileri ile yaratıcılıklarının yaşadığı durum açısından incelendiği Basun (2017) tarafından yapılan araştırmada aynı test kullanılmıştır. Alternatif Kullanımlar Testi bu araştırmada 48-66 ay aralığındaki çocuklara uygulanmıştır. Karadayı (2018) yaptığı çalışmada aynı testi 4 ve 5 yaş grubu çocuklar için kullanmıştır.

5.4.5. Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi (RAYT)

Testin Türkçe uyarlaması Kaytez (2015) tarafından yapılmıştır. Araştırmanın alışma grubu *5 yaş* anaokuluna devam eden 270 çocuktan oluşmaktadır. Çeliker (2019) Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi'ni 5 yaş grubu 400 çocuğa uygulamıştır.

5.4.6. Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi (EHYDT) (Thinking Creatively in Action and Movement – TCAM)

Eylem ve harekette yaratıcı düşünme testi Paul E. Torrance tarafından 1981 yılında, *-sekiz yaş aralığındaki* ocuklar için geliştirilmiştir (Koyuncuoğlu, 2017). Koyuncuoğlu (2017) EYHDT'yi 48-71 aylık 104 çocuğun yaratıcılık ölçümü için kullanırken, Alper (2021) EHYDT'yi 4-5 yaş aralığındaki 40 çocuğun yaratıcılık ölçümü için kullanmıştır.

5.4.7. Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) (The Test for Creative Thinking– Drawing Production- TCT-DP)

Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi Can Yaşar (2009) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmış, bireylerin yaratıcı potansiyelinin ölçüldüğü bir testtir. Bireysel veya grup halinde *5 yaşından büyük 95 yaşına kadar* her bireyle uygulanabilir. Can Yaşar (2009) anasınıfına devam eden 6 yaşındaki 80 çocuk ile çalışmayı yürütmüştür. Gökbel (2019) aynı ölçme aracını 4-5 yaş yaş grubu 30 çocuğa uygulayarak veri toplamıştır.

5.4.8. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu

Dere (2014) tarafından geliştirilen Yaratıcı Davranış Gözlem Formu çocukların yaratıcılıklarını değerlendiren bir ölçme aracıdır. Dere (2014) ölçme aracının geçerlik güvenilirlik çalışmasını *58-72 aylık çocuklar* ile yapmıştır ve bu yaş grubunda kullanılabilir bir ölçme aracı olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Şanlı (2021) 5 yaş grubundaki 38 çocuk ile çalışma yapmıştır. bu çalışmada Yaratıcı Davranış Gözlem Formu'nu kullanmıştır.

5.4.9. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği (OÖDYDÖ)

Büyükyılmaz (2022) çocukların yaratıcılıklarını değerlendirmek amacıyla OÖDYDÖ testini geliştirmiştir. Ölçme aracının geçerlik güvenilirlik çalışmasını *60-72 aylık çocuklar* ile yapmıştır ve bu yaş grubunda geçerli güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

5.4.10. Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi (Evaluation of Potential Creativity- EPoC)

Türkçe versiyonu Ahmet Aksu tarafından yapılmış olup test *5-12 yaş aralığı* için kullanılmaktadır (Lubart, Besançon ve Barbot, 2012). Atalay (2023) 61-79 aylık 103 çocuk ile yürüttüğü çalışmada Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi'ni kullanmıştır.

5.4.11. Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu

Çocuk resimlerini değerlendirme formu Dülger (2019) tarafından geliştirilmiştir. Çocukların yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerini değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Çocuk resimlerini değerlendirme formu *5 yaş çocukların* gelişimsel özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.

5.4.12. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği

Aygül Gökmen ve Aylin Sözer Çapan (2019) yapmış oldukları çalışmada Yaratıcı Problem Çözme Rubriği kullanmışlardır. Araştırmacı tarafından oluşturulmuş Yaratıcı Problem Çözme Rubriği *60-84 aylık çocukların* yaratıcı problem çözme beceri düzeylerini ölçmektedir.

5.4.13. Yaratıcı Hayal Gücü Testi (Test of Creative Imagery Abilities-TCIA)

Karkowski (2015) tarafından geliştirilen Yaratıcı Hayal Gücü Testi 4 yaşından yetişkinliğe kadar kullanılabilen yaratıcı hayal gücünün gelişimine ilişkin etkili bilgi sunmayı amaçlayan bir testtir. Testin Aydemir (2019) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Türkçe versiyonu için *6-7 yaş grubu* üzerinde çalışma yapılmıştır.

5.4.14. Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (Motivation to learn creative thinking scale)

İki ölçme aracı bir araya getirilerek oluşturulan Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği yurt dışında geliştirilip Türkçe uyarlaması yapılan bir ölçme aracıdır. Ölçme aracının Türkçe uyarlaması Atalay (2023) tarafından yapılmıştır. Atalay (2023) yaptığı çalışmada ölçme aracını *61-79 aylık* 189 çocuğa uygulanmıştır.

5.4.15. Yaratıcılık Kriterleri

Gök (2009) tarafından oluşturulan Yaratıcılık Kriterleri 5-6 yaş çocukların yaratıcılıklarını ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. *5-6 yaş grubundaki* 18 çocuğa uygulanan Yaratıcılık Kriterleri boyama kitaplarının okul öncesi çocukların yaratıcılıklarına etkisini incelemek amacıyla kullanılmıştır.

5.4.16. Yaratıcılık Formu

Hasçudahar (2015) tarafından okul öncesi dönemde eğitim alan *4-5 yaş* 170 çocuğa uygulanan ve çocukların yaratıcılıklarını ölçmeye yarayan bir formdur.

5.4.17. Gözlem Formu

Noyat (2018) tarafından hazırlanan Gözlem Formu; Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkilerini belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Gözlem Formu *48-66 ay* 80 çocuğa

uygulanmıştır.

5.4.18. Bireysel Davranış Gözlem Formu

Tuncer (2017) hazırladığı gözlem formu ile okul öncesi dönemde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini etkileyen temel faktörleri belirlemiştir. Gözlem formunu *48-66 ay aralığındaki* 30 okul öncesi eğitime devam eden çocuğa uygulamıştır.

5.4.19. Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi (ÇABİYAT)

Araştırmacı geçerlik güvenirlik çalışması için toplamda 801 çocukla araştırma çalışmıştır ve bu grupta *54-74 aylık* 221 anasınıfı öğrencisi bulunmaktadır. Testin geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış ve bu yaş grubu için kullanılabilir olduğu ortaya koyulmuştur.

5.4.20. Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği

Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği *6-18 yaş grubunun* yaratıcılığını ölçmeyi amaçlayan kağıt-kalem testidir. Türkçe uyarlama çalışması Erdoğan (2006) tarafından ilköğretim birinci sınıftan lise son sınıf öğrencisine kadar büyük bir örneklem ile yapılmıştır. Ayrıca Usal (2012) bu ölçme aracını anasınıfına devam eden 6 yaşında 27 çocuğa uygulayarak yaratıcılıklarını değerlendirmiştir.

5.4.21. Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ)

YDKÖÖ yurt dışında geliştirilip Türkçe uyarlaması yapılmış bir ölçme aracıdır. Ölçme aracı çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliklerinin ölçülmesi amacıyla çocukların öğretmenleri tarafından doldurulmaktadır. Türkçe uyarlama çalışması Kaytez (2015) tarafından 5 yaşında toplam 270 çocukla yapılmıştır.

Araştırmanın 4. alt sorusunda elde edilen 21 ölçme aracı ile ilgili örneklem boyutu ve kullanıldığı örneklem türüne yönelik bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler ışığında söz edilen 21 ölçme aracının yaşlara göre kullanımı ile ilgili detaylar Tablo 5.5 içerisinde sunulmuştur.

Tablo 5.5 Ölçme araçlarının yaşlara göre kullanımı

Uygulanabilir Yaş Grubu	Ölçme Araçlarının İsimleri
Tüm yaş gruplarına uygulanabilir	Torrance Yaratıcı Düşünce Testi
5-95 yaş	Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi
4 yaş ve üzeri	Yaratıcı Hayal Gücü Testi
6-18 yaş	Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği
5-12 yaş	Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi
3-8 yaş	Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi
4-6 yaş	Bütünleşik Yaratıcılık Testi
4-6 yaş	Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi
5 yaş	Yaratıcı Davranış Kişilik Özellikleri Ölçeği
5 yaş	Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu
Anasınıfı-İlkokul 1 ve ilkokul 2. sınıf	Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi
58-72 ay	Yaratıcı Davranış Gözlem Formu
60-72 ay	Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği
61-79 ay	Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği
5 yaş	Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi
60-72 ay	Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği
60-84 ay	Yaratıcı Problem Çözme Rubriği
5-6 yaş	Yaratıcılık Kriterleri
4-5 yaş	Yaratıcılık Formu
48-66 ay	Gözlem Formu
48-66 ay	Bireysel Davranış Gözlem Formu

Tablo 5.5'e göre ölçme araçlarının hangi yaş aralıklarında kullanıldığı sunulmuştur. Buna göre her yaş grubunda kullanılan ölçme araçlarının sayısı 3'tür. Bunlar; TYDT, YD-ROT ve Yaratıcı Hayal Gücü Testi'dir. Bu ölçme araçları dışında kalan ve sadece okul öncesi

dönemde kullanılan ölçme araçlarının sayısı 14'tür. Bunlar; WKCT, BYT, YDKÖÖ, OÖDYDÖ, RAYT, EÇYÖ, Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu, Yaratıcı Davranış Gözlem Formu, Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği, Yaratıcı Problem Çözme Rubriği, Yaratıcılık Kriterleri, Yaratıcılık Formu, Gözlem Formu ve Bireysel Davranış Gözlem Formu'dur. Geriye kalan 4 ölçme aracı ise okul öncesi dönemden ilkokul ve lise dönemine kadar uygulanabilen ölçme araçlarıdır. Bu ölçme araçları; Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği, Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi, EHYDT ve ÇABİYAT'tır.

Tablo 5.5'te elde edilen ölçme araçlarının yaşlara göre kullanımı sunulmuştur. Elde edilen ölçme araçlarının kullanıldığı yaş gruplarına göre sayısı ile ilgili bulgular ise Tablo 5.6 içerisinde incelenmiştir.

Tablo 5.6 Ölçme Araçlarının Yaş Gruplarına Göre Sayısı

Yaş Grubu	Ölçme Araçlarının İsimleri	Sayısı
3 Yaş ve üzeri	<ul style="list-style-type: none"> • EHYDT 	1
4 Yaş ve üzeri	<ul style="list-style-type: none"> • Yaratıcı Hayal Gücü Testi • WKCT • Yaratıcılık Formu • TYDT • Gözlem Formu • BYT-OÖ • Bireysel Davranış Gözlem Formu 	7
5 Yaş ve üzeri	<ul style="list-style-type: none"> • YD-ROT • Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi • YDKÖÖ • Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu • ÇABİYAT • Yaratıcı Davranış Gözlem Formu • OÖDYDÖ • Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği • EÇYÖ • Yaratıcı Problem Çözme Rubriği • RAYT • Yaratıcılık Kriterleri 	12
6 yaş ve üzeri	<ul style="list-style-type: none"> • Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği 	1

Tablo 5.6'a göre elde edilen 21 ölçme aracının 12'si 5 yaş ve üzeri yaşlarda kullanılabilen ölçme araçlarıdır. Bu ölçme araçları hem yurt dışı kaynaklı hem de ülkemizdeki araştırmacıların geliştirdiği ölçme araçlarıdır. Bu durum okul öncesi dönemde 5 yaş ve üzeri grubun yaratıcılığını ölçmek için yeterli sayıda ölçme aracı bulunduğu sonucunu ortaya koymaktadır. 5 yaş ve üzeri için kullanılan ölçme araçları aynı şekilde 6 yaş grubu için kullanılmaktadır. Bununla ilgili detaylı bilgi Tablo 5.5'te yer almaktadır. 4 yaş ve üzeri için kullanılan ölçme araçlarının sayısı 7'dir. Bu bulguya göre 4 yaş çocuklarında yaratıcılığın ölçümü için kullanılabilir ölçme araçlarının sayısının yeterli olduğunu söylemek mümkündür. Tablo 5.6'ya göre en az ölçme aracının bulunduğu yaş grubu 3 yaş grubudur. 3 yaş grubunda yaratıcılığın ölçümü için sadece 1 ölçme aracı bulunmaktadır. Bu durum 3 yaş grubu için yaratıcılığın ölçümü konusunda alandaki eksikliği ortaya koymaktadır. Yine 3 yaş grubu için kullanılan ölçme aracı büyük yaş gruplarında da kullanılabilir.

5.5. Araştırmalarda Kullanılan Yaratıcılık Alanı ile İlgili Ölçme Araçlarının Yaratıcılığın Hangi Boyutlarını Ele Aldığı Hakkındaki Detaylar

Türkiye'de okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında kullanılan ölçme araçlarının yaratıcılığın hangi boyutlarını ele aldığı bu alt soru altında sunulmuştur.

5.5.1. Torrance Yaratıcı Düşünce Testi (TYDT) (Torrance Tests of Creative Thinking- TTCT)

Torrance Yaratıcı Düşünce Testi iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlardan biri sözel diğeri ise şekilsel alt boyuttur. Bu alt boyutlardan sözel olan kısmında yaratıcılığın *akıcılık, zenginleştirme, orijinallik, başlıkların soyutluğu ve erken kapamaya direnç boyutları* ölçülmektedir. Testte bu boyutların her biri ayrı ayrı puanlanmaktadır. Şekilsel boyutunda ise *resim oluşturma, resim tamamlama ve paralel çizgiler* alt boyutları bulunmaktadır. Test sonrasında araştırmacı tarafından bu boyutlar ayrı olarak puanlama rehberine göre puanlanmaktadır (Aslan, 2001).

5.5.2. Bütünleşik Yaratıcılık Testi-Okul Öncesi (BYT-OÖ) (Integrated Creativity Test -ICT)

Bütünleşik Yaratıcılık Testi iki bölümden oluşmaktadır. Bunlar yaratıcı düşünme becerisi ve yaratıcı kişilik özellikleri isimli bölümlerdir. Koyuncuoğlu (2017) yaptığı çalışmada testin yaratıcı düşünme becerisi isimli bölümünü uyarlamıştır. Yaratıcı düşünme becerisi testinin dil ve çizim boyutları bulunmaktadır. Dil boyutunun; *akıcılık, esneklik, orijinallik*

ve hayal gücü alt boyutları bulunmaktadır. Çizim boyutu ise *süreklilik ve bağlantı, tamamlama, yeni öğeler ekleme, alışılmışın dışında olma* alt boyutlarını barındırmaktadır. Bu boyutlar araştırmacı tarafından çocuklara uygulanan test sonrası puanlanır ve ortaya genel bir yaratıcılık puanı çıkar (Koyuncuoğlu, 2017).

5.5.3. Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) (Early Childhood Creativity Scale -ECCS)

EÇYÖ testi çocukların yaratıcılık düzeylerini belirlenmek amacıyla öğretmenlere uygulanan bir ölçme aracıdır. Test uygulandıktan sonra ortaya toplam yaratıcılık puanı çıkmaktadır.

5.5.4. Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi (The Wallach-Kogan Creativity Test - WKCT)

Test iki farklı görevden oluşmaktadır. Alternatif/Farklı kullanım görevleri ve örnekleme görevleri. Testin her iki görev bölümü de *akıcılık, ayrıntılandırma, özgünlük ve esneklik boyutları* altında değerlendirilmektedir. Akıcılık boyutu çocukların ürettikleri cevapların sayısı ile özgünlük örneklem içerisindeki verilen seyrek ve rastlanmamış cevaplar ile ölçülür. Çocukların verdikleri cevaplar ne kadar detaylı ise ayrıntılandırma boyutu ona göre puanlanır. Esneklik boyutu ise verilen cevapların ne kadar farklı kategoride olması bir diğer söylemle cevapların yer aldığı kategorilerin sayısının fazlalığı ile puanlanır (Karadayı, 2018).

5.5.5. Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi (RAYT)

Ölçme aracının üç farklı alt testi bulunmaktadır. Bunlardan ilki ayrıntılara dikkat alt testidir. Bu test sadece *ayrıntılandırma* alt boyutunu ölçmektedir. Çocuklara alışılmışın dışındaki görseller gösterilir ve çocuğun belirli bir süre içerisinde ne kadar fazla ayrıntıyı fark edebildiği test edilir. İkinci alt test farklılıkları kabul alt testidir. Testin amacı çocuğun farklı olanı kabul edip etmeme seviyesini ölçmektir. Üçüncü alt test ise akıcılık ve orijinallik alt testidir. Bu test iki aşamada gerçekleşir. İlk olarak çocuğa bir resimdeki iki ayrı nesne gösterilir ve bu nesnelere ilgili ortak bir durum oluşturup tahminde bulunması istenir. Bu aşamada cevapların *akıcılığı ve özgünlüğü* puanlanır. İkinci aşamada resim gösterilir ve resimdeki iki nesne ile ilgili iki problem durumu çocuğa sunulur. Çocuktan bu iki problem durumu için mümkün olan tüm çözüm yollarını bulması istenir. Bu aşamada cevaplar *akıcılık ve özgünlük* üzerinden puanlanır (Kaytez, 2015).

5.5.6. Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi (EHYDT) (Thinking Creatively in Action and Movement – TCAM)

Test toplamda dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çocuktan odanın içerisinde mümkün olduğunca farklı şekillerde koşması veya yürümesi istenir. İkinci bölümde çocuğun verilen durumları taklit etmesi istenir. Üçüncü bölümde çocuğun verilen karton bardağı çöp kutusuna düşünebildiği kadar farklı şekillerde atması istenir. Dördüncü bölümde ise çocuğa verilen karton bardakla farklı şekillerde oynayarak farklı kullanım şekillerini bulması beklenir. Birinci bölüm, üçüncü bölüm ve dördüncü bölüm *akıcılık ve orijinallik* boyutunda değerlendirilir (Koyuncuoğlu, 2017). İkinci bölüm ise *hayal gücü boyutunda* değerlendirilir. Akıcılık; farklı şekillerde hareket etme, Orijinallik; yeni, özgün ve alışılmamışın dışında hareket etme, Hayal Gücü; alışılmamış olan rolleri hayal edebilme, düşünebilme ve yapabilme becerilerini içerir. Hayal gücü boyutu hareketsiz=1 ve mükemmel taklit=5 arasında likert tipi ölçek üzerinden hesaplanır. Akıcılık boyutu çizelgeye kaydedilen farklı cevapların toplanmasıyla hesaplanır. Orijinallik boyutu ise testin normlarını oluşturan örneklemdaki 3-7 yaş 500 çocuğun normları üzerinden hesaplanır (Koyuncuoğlu, 2017).

5.5.7. Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) (The Test for Creative Thinking– Drawing Production- TCT-DP)

Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi'nde yaratıcılığın ölçümü için test kağıdında figürler bulunmaktadır. Bu figürler kişinin özgür çizim yapmasına olanak sağlar. Çizimler değerlendirilirken 14 farklı ölçütten yararlanır. Bu sayede testten 14 farklı puan türü elde edilmektedir. Bunlar;

1. *Devamlılık*
2. *Tamamlama*
3. *Yeni elemanlar*
4. *Çizgilerle yapılan bağlantılar*
5. *Temayı tamamlayıcı elemanlar*
6. *Yarım kalmış çizime bağlı sınırları aşma*
7. *Yarım kalmış çizimden bağımsız sınırları aşma*
8. *Perspektif*
9. *Çizimin mizah, duyuşsallık/duygusallık, heyecansal anlatım gücü*
10. *Sıra dışı olma-değiştirme A*
11. *Sıra dışı olma-sembolik, soyu, hayale dayalı olma B*

12. *Sıra dışı olma- şekil birleştirmeleri C*
13. *Sıra dışı olma- şekillerin tez düze olmayan kullanımı D*
14. *Hız* (Can Yaşar, 2009).

Test bu alt boyutlar üzerinden değerlendirilir ve puanlayarak ortaya toplam yaratıcılık puanı koyulur (Gökbel, 2019).

5.5.8. Yaratıcı Davranış Gözlem Formu

Test Dere (2014) tarafından geliştirilmiştir. Yaratıcılığı; *Esneklik, Akıcılık, Orijinallik ve Zenginleştirme*” boyutlarında değerlendirmeye yarayan bir ölçme aracıdır. Toplamda 26 maddeden oluşan testin; Akıcılık alt boyutunda sekiz madde, Esneklik alt boyutunda yedi madde, Orijinallik alt boyutunda altı madde ve Zenginleştirme alt boyutunda ise beş madde bulunmaktadır (Dere, 2014). Test için Dere (2014) tarafından hazırlanan Yaratıcı Davranış Gözlem Formu; kullanma kılavuzu ve etkinlikleri içeren bir setten oluşmaktadır. Testin puanlaması ve değerlendirmesi bu kılavuz ile yapılmaktadır.

5.5.9. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği (OÖDYDÖ)

Büyükyılmaz (2022) tarafından geliştirilmiş olan OÖDYDÖ çocukların yaratıcılığını ölçmek üzerine tasarlanmış bir araçtır. Ölçme aracı yaratıcılığın alt boyutları olan “*akıcılık, esneklik, özgünlük, ayrıntılandırma (detaylandırma)*” boyutlarını ölçmektedir. Bu boyutları araştırmacı belirli maddeler üzerinden ölçmektedir. Her maddenin belirli ifadeleri bulunmaktadır. Ölçme aracı 1’den 5’e kadar puanlanan likert tipi formatında oluşturulmuştur (Büyükyılmaz, 2022).

5.5.10. Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi (Evaluation of Potential Creativity- EPoC)

EPoC testi yurt dışında geliştirilmiş ve Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Ölçme aracı A ve B formları olmak üzere iki paralel testten oluşmakta ve sekiz madde içermektedir. Bu sekiz madde iraksak ve yakınsak düşünme biçimlerine dayandırılarak oluşturulmuştur. *Grafik Yakınsak-Birleştirici Düşünme* (Integrative- Graphic), *Sözel Yakınsak-Birleştirici Düşünme* (Integrative- Verbal), *Grafik Iraksak- Araştırmacı Düşünme* (Divergent- Graphic) ve *Sözel IraksakAraştırmacı Düşünme* (Divergent- Verbal) olarak isimlendirilmektedir (Dereli, 2019). Bu 4 alt boyuttan ayrı ayrı elde edilen puanlar; çok yüksek, yüksek, üst normal, ortalama, alt normal, zayıf ve çok zayıf olmak üzere 7 düzeyde sınıflandırılmıştır (Lubart vd., 2012).

5.5.11. Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu

Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu Dülger (2019) tarafından çocukların yaratıcılıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Form 1'den 5'e kadar puanlama ile değerlendirilir. Form içerisinde 6 farklı değerlendirme kriteri bulunmaktadır. Bunlar; Renk, Şema, Mekan, Kompozisyon, *Yaratıcılık* ve Konuya Uygunluk başlıklarıdır.

5.5.12. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği

Yaratıcı Problem Çözme Rubriği Gökmen ve Sözer Çapan (2019) tarafından geliştirilmiştir. Yaratıcı Problem Çözme Rubriği içerisinde 6 adet problem durumu bulunmaktadır. Bu problem durumları resimler halinde çocuklara gösterilir ve çocukların cevapları puanlanır. Bu süreçte çocuğun verdiği cevaplar yaratıcılığın *orijinallik* boyutunu ölçmektedir. Çocuğun cevapları ne kadar alışılmış cevapların dışında olursa o kadar orijinallik puanı yüksek çıkmaktadır (Sözer ve Çapan, 2019).

5.5.13. Yaratıcı Hayal Gücü Testi (Test of Creative Imagery Abilities-TCIA)

Karkowski (2015) tarafından geliştirilen test yaratıcı hayal gücünü; *canlılık, orijinallik ve dönüştürebilirlik* boyutlarıyla ele almaktadır. Testin orijinal versiyonu "0-1-2" üzerinden puanlanırken Türkçe uyarlaması "0-1-2-3" puanları üzerinden puanlanmaktadır. Çocukların yönergeler sonrası yaptığı çizimler *canlılık, orijinallik ve dönüştürebilirlik* boyutlarına göre puanlanır (Aydemir, 2019).

5.5.14. Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (Motivation to learn creative thinking scale)

Ölçme aracının Atalay (2023) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Testten akıcılık, özgünlük ve hayal gücü boyutlarında puan elde edilmektedir. Ölçme aracının 5 ana madde altında toplam 21 alt maddesi bulunmaktadır. Bu beş ana madde şunlardır; *öğrenme ilgisi, öğrenme yeterliği, öğrenme stresi, öğrenme çabası ve öğrenme zevki*. Testin 4 alt boyutu bulunmaktadır:

1. *Grafik Iraksak- Araştırmacı Düşünme*
2. *Sözel Iraksak-Araştırmacı Düşünme*
3. *Grafik Yakınsak-Birleştirici Düşünme*
4. *Sözel Yakınsak-Birleştirici Düşünme* (Atalay, 2023).

5.5.15. Yaratıcılık Kriterleri

Yaratıcılık Kriterleri Gök (2009) tarafından geliştirilmiştir. Çocukların yaptıkları resimler araştırmacı tarafından oluşturulan değerlendirme kriterlerine göre incelenmiş ve bu sayede çocukların yaratıcılıkları ölçülmüştür. Değerlendirme kriterleri 3 ana başlık altında sunulmuştur. Bu başlıklar şu şekildedir; *Şema yönünden, renk yönünden ve kompozisyon yönünden*. Kullanılan çizimlerdeki özgünlüğe, renk çeşitliliğine, kağıdı kullanırken kağıdın yüzeyinin nasıl kullanıldığı vb. özelliklere dikkat edilerek yaratıcılık ölçümü yapılmıştır.

5.5.16. Yaratıcılık Formu

Hasçudahar (2015) yaptığı çalışmada Yaratıcılık Formu kullanmıştır. Çocuklardan yardımcı ve yardımcı olmayan bir nesneyi farklı kullanmaları istenmiştir. Burada amaç çocuğun yardımcı ve yardımcı olmayan durumlara karşı verdiği cevaplar ve davranışların çeşitliliğidir. *Özgün* olan davranışlar kategorilenip sınıflandırılmıştır. Bu sayede çocukların cevapları ve davranışlarının sonucu olarak yaratıcılığın alt boyutu olan *esneklik* ölçümü yapılmıştır.

5.5.17. Gözlem Formu

Noyat (2018) tarafından geliştirilen Gözlem Formu çocukların yaratıcılıklarını ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Çocuklara sorular sorularak forma not edilmiştir. Alınan notlar daha sonra incelenip çocukların *özgün* cevaplar verip vermediğine bakılmış ve bu sayede yaratıcılık ölçülmüştür.

5.5.18. Bireysel Davranış Gözlem Formu

Bireysel Davranış Gözlem Formu araştırmacı tarafından hazırlanmış ve belirli davranışların puanlandığı bir formdur. Formdaki davranışlar; kavram ve düşünceler üzerine düşünebilme, olguların altında yatan nedenleri belirleyebilme ve tahminde bulunma, gerekli verileri kullanarak fikir üretme/sonuca varma, bir bütün içindeki uyum ya da uyumsuzlukları fark edebilme, iki olgunun ortak ve farklı özelliklerini fark edebilme, bir bütünü oluşturan parçaların bir araya gelerek oluşturduğu bütünün farkına varabilme, bir durumu belirli bir kritere göre değerlendirme, sınırlı sürede ihtiyacı karşılayacak nitelikte fikirler üretebilme, çeşitli çözüm yolları üretebilme, nesnelere farklı şekillerde kullanma, konuya ilişkin farklı fikirler ileri sürebilme ve farklı ürünler ortaya koyabilme/farklı çözüm yolları bulma (Tuncer, 2017). Bu davranışlar hem eleştirel

düşünmeyi hem de yaratıcı düşünmeyi ölçmek için formda yer almaktadır. Bu davranışlar araştırmacının aldığı notlara göre değerlendirilmektedir. Değerlendirme süreci beş düzey altında; çok düşük, düşük, orta, yüksek ve çok yüksek incelenmektedir (Tuncer, 2017).

5.5.19. Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi (ÇABIYAT)

ÇABIYAT kullanılarak çocukların fen bilimleri alanında deney tasarlama ve hipotez geliştirme becerilerindeki *akıcılık, esneklik, orijinallik ve yaratıcılık* bölümü puanları elde edilmektedir. Test içinde var olan her madde için *akıcılık, esneklik, orijinallik ve yaratıcılık* bölümleri puanlamakta ve her bölüm için toplam puan elde edilmektedir (Ateşgöz, 2020).

5.5.20. Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği

Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği, farklı düşünme testi, farklı hissetme testi ve çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri tarafından yaratıcılıklarının nasıl algılandıklarını ortaya koyan Yaratıcılık değerlendirme ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Farklı düşünme testi a ve b olmak üzere iki paralel forman oluşur; *akıcılık, esneklik, orijinallik, ayırntılama ve başlık alt testleri* mevcuttur. Farklı hissetme testinin ise *merak, hayal kurma, karmaşıklık ve risk alma* olmak üzere dört farklı alt testi bulunmaktadır. Test içerisinde yaratıcılık bu boyutlar altında değerlendirilmektedir (Erdoğan, 2006).

5.5.21. Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ)

Ölçme aracı çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için öğretmenler tarafından çocuklara uygulanır. Çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliklerinin ölçüldüğü bu ölçme aracında yaratıcı davranış özellikleri şu şekilde sıralanmıştır;

- Çevresindeki nesnelere,
- Eldeki mevcut malzemeler ile oyuncak yapar,
- Oyun hamuru ile oynama veya resim yapma gibi etkinliklerle ilgilenir (Kaytez, 2015).

Çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliklerinin ölçüldüğü bu ölçme aracında kişilik özellikleri şu şekilde sıralanmıştır;

- Kararlı bir kişiliği vardır,
- Bir işe başladığı zaman bitirene kadar uğraşır,
- Yeni deneyimlere açıktır,
- Yenilikleri sever (Kaytez, 2015).

6. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlar sunulmuş ve bu sonuçlara dayalı olarak öneriler belirtilmiştir.

6.1. Sonuç ve Tartışma

6.1.1. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının yayın türü, yayımlanma yılı bazında genel dağılımına yönelik sonuçlar ve tartışma

Araştırmanın birinci alt sorusunda okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanmış olan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının genel dağılımı incelenmiştir. İnceleme sonucunda en çok yüksek lisans düzeyinde çalışma yapıldığı görülmüştür. Türler arasında en az çalışmanın ise doktora düzeyinde yapıldığı saptanmıştır. Doktora seviyesindeki çalışmaların sayısının az olması Türkiye’deki doktora öğrencisi sayısının yüksek lisans öğrencisinden az olduğu ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Fakat bu alanda araştırmaların az olması yaratıcılık alanının daha detaylı incelenememesi açısından eksiklik oluşturmaktadır. Türkiye genelinde okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında ölçme araçlarının kullanıldığı çalışmaların 2013-2017 yılları arasında düzenli olarak artış gösterdiği saptanmıştır.

6.1.2. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının çalışmalara dahil edilme sıklığı ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Araştırmanın ikinci alt sorusunda okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanmış akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının çalışmalara dahil edilme sıklığı incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda toplamda yirmi bir tane ölçme aracına ulaşılmıştır. Ölçme araçların içerisinde en çok Torrance Yaratıcı Düşünme Testi ölçeği kullanılmıştır. TYDT toplamda 43 kez kullanılarak Şekil 5.2’de görüleceği gibi en çok kullanılan ölçme aracıdır. Ülger (2023) yaptığı çalışmada 5-14 yaş arası için TYDT’nin kullanıldığı araştırmaları incelemiştir. Bu araştırma sonucuna göre Torrance Yaratıcı Düşünce Testi 5-14 yaş aralığında araştırmalara sık sık dahil edilen bir ölçme aracıdır. 2001-2021 yılları arasında TYDT toplamda 42 araştırmada kullanılmıştır (Ülger, 2023). Ülger (2023)’in yaptığı çalışmadaki sonuç ve bu derleme çalışmasındaki bulgulara göre TYDT’nin en çok

kullanılan ölçme aracı olduğu sonucu örtüşmektedir. TYDT'nin en çok kullanılan ölçme aracı olmasının sebebi ölçme aracının her yaş grubunda kullanılıyor olması ve yaratıcılığı birçok alt boyutta inceliyor olması olabilir. Ölçme aracının kolay uygulanabilir olması, Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğinin yüksek olması ve uzun yıllardır kullanılıyor olması araştırmacıların bu ölçme aracını daha çok tercih etme sebepleri arasında sayılabilir. Ayrıca ölçme aracının eğitiminin halen devam etmesi ve araştırmacıların bu ölçme aracının eğitimine kolayca ulaşabilmeleri tercih etmelerinin başlıca sebeplerinden olduğu düşünülmektedir. Sıralamaya bakıldığında TYDT'yi, Bütünleşik Yaratıcılık Testi ve Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği takip etmektedir. Bu ölçme araçları da geçerlik-güvenirliği yüksek ölçme araçlarıdır. Yaratıcılığı birçok farklı boyutta ele alıp değerlendiren ölçekler olduğu için araştırmacılar tarafından tercih edildiği düşünülmektedir.

6.1.3. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçları araçları ve özellikleri neler olduğu alt sorusu ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçları nelerdir başlıklı alt sorusunda toplamda ulaşılan yirmi bir tane ölçme aracı ile ilgili sonuçlara ve tartışmaya yer verilmiştir. Elde edilen ölçme araçlarından on iki tanesi yurt dışı kaynaklı olup Türkçeye uyarlaması yapılan ölçme araçlarıdır. Türkçeye uyarlaması yapılan ölçme araçlarının isimleri şunlardır; *Torrance Yaratıcı Düşünce Testi*, *Bütünleşik Yaratıcılık Testi*, *Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği*, *Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi-Alternatif Kullanımlar Testi*, *Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi*, *Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi*, *Yaratıcı Düşünme Testi-Çizim Ürünü*, *Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi*, *Yaratıcı Hayal Gücü Testi*, *Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği*, *Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği* ve *Yaratıcı Davranış Kişilik Özellikleri Ölçeği*. Bu on iki testin Türkçe versiyonları için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Her bir ölçme aracı için ayrı ayrı inceleme yapılmıştır. Çetin ve arkadaşları (2016) yaptıkları çalışmada okul öncesi dönemde yaratıcılığın ölçümü için kullanılan testleri incelenmişlerdir. Çalışmanın sonucuna göre Türkçe uyarlaması yapılmış ve ülkemizde kullanılan ölçme araçlarını şu şekilde sıralamışlardır: Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi, Torrance Yaratıcı Düşünce Testi, Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği ve Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi (Çetin vd., 2016). Çetin ve

arkadaşlarına (2016) göre elde edilen ölçme araçları ile bu derleme çalışmasındaki ölçme araçları aynı ölçme araçlarıdır. Fakat bu derleme çalışmasındaki yurt dışı kaynaklı Türkçeye uyarlaması yapılmış ölçme aracı sayısı daha fazladır. Bunun nedeninin iki çalışma arasındaki yıl farkından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Çalışma sonucunda elde edilen yirmi bir tane ölçme aracından dokuzu ise Türkiye’de yaratıcılık alanında araştırma yapan araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Bu dokuz ölçme aracının altı tanesinin geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmış ve çalışma sonucunda okul öncesi dönemde kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu altı ölçme aracının isimleri şunlardır; *Yaratıcı Davranış Gözlem Formu*, *Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği*, *Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu*, *Yaratıcı Problem Çözme Rubriği*, *Yaratıcılık Formu* ve *Çocuklar İçin Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi*. Ölçme araçları oluşturulurken uzman kişilerle çalışılmış ve geçerlik-güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca bu ölçme araçlarının dört tanesi (*Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği*, *Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu*, *Yaratıcılık Formu*, *Çocuklar İçin Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi*) 2019 yılı ve sonrasında oluşturulmuş ölçme araçlarıdır. Bu durum okul öncesi dönemde yaratıcılık ölçümü yapılması farkındalığının 2019 yılı itibarı ile Türkçe literatürde önemli konuma gelmeye başladığını ortaya koymaktadır. Türkiye’de yaratıcılığın ölçümü genel olarak yurt dışı kaynaklı ölçme araçları ile yapılmaktayken, 2019 yılı ile bu eksikliğin az da olsa farkına varıldığını söylemek mümkündür. Araştırmada elde edilen ölçme araçlarından geriye kalan 3 tanesi araştırmaların yazarları tarafından hazırlanmış ve gözleme dayalı ölçüm yapılan araçlarıdır. Bunlardan ilki Gök (2009)’ün hazırlamış olduğu *Yaratıcılık Kriterleri*’dir. *Yaratıcılık Kriterleri* araştırmacı ve 3 uzman tarafından hazırlanmış bir formdur. Gök (2009) çalışmasında çocukların boyama kitabı kullanmadan önce ve kullandıktan sonraki çizimlerini değerlendirmiştir. Değerlendirme şema yönünden, renk yönünden ve kompozisyon yönünden olmak üzere 3 alt boyutta yapılmaktadır. Çocukların boyama kitaplarına yaptıkları boyamalar ve çizimler araştırmacı tarafından *Yaratıcılık Kriterleri* formu doldurularak değerlendirilmektedir. Diğer ölçme aracı Tuncer (2017) tarafından hazırlanıp kullanılan *Bireysel Davranış Gözlem Formu*’dur. Araştırmacı formu uzman görüşleri ve yaratıcı düşüncenin özellikleri doğrultusunda oluşturmuştur. Çocuklara hazırlanan ortamda çocukların etkinlik yaptıkları süreç içerisinde araştırmacı tarafından yapılan gözlem ile form doldurularak yaratıcı düşünme becerilerinin ölçümü yapılmıştır. Daha sonra form içerisindeki belirlenen davranışlar araştırmacı tarafından puanlanarak yaratıcı düşünme düzeyi ile ilgili genel bir puan ortaya

çıkılmaktadır. Diğer ölçme aracı *Gözlem Formu* Noyat (2018) tarafından hazırlanmıştır. Bu ölçme aracı da diğer ikisi gibi gözleme dayalıdır. Ölçme aracı araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Çocuklara uygulanan eğitim programının çocukların yaratıcılık gelişimlerine etkisini belirlemek için kullanılmıştır.

6.1.4. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında Türkiye’de yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının örneklem türü, örneklem boyutu nedir alt sorusu ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Türkiye’de yayımlanan akademik çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının birkaçı tüm yaş gruplarına uygulanırken bazıları ise sadece okul öncesi dönem çocuklarına uygulanabilen ölçme araçlarıdır. *Torrance Yaratıcı Düşünce Testi* tüm yaş gruplarına uygulanabilen ölçme araçlarından biridir. Aslan (2001) testin Türkçe uyarlamasında anaokulundan yetişkin yaş grubuna kadar olan kişilerle çalışmıştır. *Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi* 5 yaşından 95 yaşına kadar yaratıcı düşünmenin ölçülebildiği diğer bir ölçme aracıdır. Bu iki ölçme aracı yaratıcılığın ölçümü için her yaş grubuna uygun olarak geliştirilmiştir. *Bütünleşik Yaratıcılık Testi* okul öncesi dönemden ilköğretim ikinci kademeye kadar uygulanabilen bir testtir. Testin Türkçe uyarlamasında sadece okul öncesi dönem çocuklarına yönelik bölümü için çalışma yapılmıştır. Yurt dışında geliştirilip ülkemize uyarlaması yapılan *Yaratıcı Hayal Gücü Testi* 4 yaşından itibaren yetişkinliğe kadar kullanılabilen bir ölçme aracıdır. Bu testler dışındaki diğer testler içerisinde okul öncesi seviyesinden başlayıp lise seviyesini de kapsayacak bazı ölçme araçları mevcuttur. *Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği* 6-18 yaş aralığındaki öğrencilerin yaratıcılıklarını ölçmektedir. Yine sadece okul öncesi dönemi kapsamayan ve ilköğretim düzeyinde de yaratıcılık ölçümünün yapıldığı diğer bir ölçme aracı ise *Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi*’dir. Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi 5-12 yaş aralığı için kullanılmaktadır. *Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi* ile de 3-8 yaş aralığındaki çocukların yaratıcılık becerileri ölçülmektedir. Bu testler dışında kalan; *Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi*, *Yaratıcı Davranış Kişilik Özellikleri Ölçeği*, *Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu*, *Çocuklar için Animasyonlu Bilimsel Yaratıcılık Testi*, *Yaratıcı Davranış Gözlem Formu*, *Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği*, *Yaratıcı Düşünmeyi Öğrenme Motivasyonu Ölçeği*, *Resim Analizi Yoluyla Yaratıcı Yetenek Testi*, *Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği*, *Yaratıcı Problem Çözme Rubriği*, *Yaratıcılık Kriterleri*, *Yaratıcılık Formu*, *Gözlem Formu* ve *Bireysel*

Davranış Gözlem Formu sadece okul öncesi dönemde çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için kullanılabilen ölçme araçlarıdır. Bu ölçme araçlarının her biri kendi içerisinde farklı aylar ile sınırlandırılmıştır. Sadece ay ile sınırlandırma yapılmadan ölçme araçlarının tamamının okul öncesi dönemdeki her çocuğun yaratıcılığını ölçmeye uygun hale getirilmesi alana ve araştırmacılara daha faydalı olacaktır. Ayrıca 5 yaşından itibaren diğer üst yaş gruplarına uygulanabilen ölçme araçlarının da 3-5 yaş için uyarlamaları yapılabilir. Bu sayede 3 yaşından büyük tüm yaş grupları ile çalışılabilecek ölçme araçları elde edilmiş olabilir. Tablo 5.5 ve Tablo 5.6 (syf. 61-63) incelendiğinde ölçme araçlarının her biri için hangi yaş gruplarına ölçüm yapabildiği ile ilgili bulgular görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda 21 ölçme aracından 20'sinin 4 yaş ve üzeri için ölçüm yapabildiği saptanmıştır. Sadece EHYDT 3 yaş düzeyinde ölçüm yapmaktadır. Bu sonuca göre Türkiye'de yaratıcılığı ölçmek amacıyla kullanılan ölçme araçlarının 3 yaş grubundaki eksikliği ortaya koyulmuştur. Ayrıca ölçme araçlarının çoğunluğunun (13 ölçme aracı) 5 yaş düzeyinde kullanıldığı ve bu düzeyde ölçüm yapmak amacıyla geliştirildiğini söylemek mümkündür. Elde edilen bulgulara göre 3-6 yaş grubunun yaratıcılığını değerlendirebilecek bir ölçme aracı olmadığı saptanmıştır. Ölçme araçlarının içerisinde sadece 1 tanesi (EHYDT) 3 yaş grubu için ölçüm yapmaktadır. bu ölçme aracı dışında 3 yaş grubunda yaratıcılığın ölçümünü yapabilecek başka bir ölçme aracı bulunmadığı saptanmıştır. Bu eksiklikten yola çıkarak 3-6 yaş grubunun yaratıcılığı için net bir ölçüm yapılmadığı sonucuna ulaşılabilir.

6.1.5. Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında kullanılan ölçme araçları yaratıcılığın hangi boyutlarını ele almaktadır alt sorusu ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Okul öncesi dönemde Türkçe literatürde kullanılmış olan yirmi bir adet ölçme aracı olduğu saptanmıştır. Ölçme araçlarının yaratıcılığın alt boyutlarını değerlendirerek yaratıcılık puanı ortaya çıkardığı görülmüştür. Ölçme araçlarının pek çoğu yaratıcılığın alt boyutlarına odaklandığı gibi birkaçı da alt boyutlarla ilgili bir değerlendirme yapmadan genel yaratıcılık puanı ortaya koymuştur. TYDT, BYT, Wallach-Kogan Yaratıcılık Testi, RAYT, EHYDT, Yaratıcı Davranış Gözlem Formu, OÖDYDÖ, ÇABİYAT ve Yaratıcılık Ölçeği yaratıcılığın alt boyutları olan “orijinallik, akıcılık, esneklik ve detaylandırma” boyutlarını değerlendirmektedir. Yaratıcılık değerlendirilirken yurt dışındaki örneklere de bakıldığında testler içerisinde yaratıcılığın alt boyutlarına göre bir değerlendirme yapıldığı görülmektedir. Yaratıcı düşünme testi-

Çizim ürünü isimli ölçme aracı test kağıdı üzerindeki figürlerden yola çıkarak testi uygulayan kişiyi özgürce çizim yapmaya yönlendirir. Ve bu test 14 farklı ölçüte göre değerlendirilir. Bu ölçütleri de yaratıcılığın alt boyutlarından orijinallik, akıcılık, detaylandırma ve esneklik içerisinde sayabiliriz. Testlerin bazılarında yaratıcılığın alt boyutlarına değinilmeden genel bir yaratıcılık ölçümü yapılmıştır.

Noyat (2018)'in hazırladığı ve kullandığı Gözlem Formu çocukların sorulara verdikleri cevaplar üzerinden yaratıcılık değerlendirmesi yapmaktadır. Bu formda çocukların cevaplarının özgünlüğüne bakılmaktadır. Yani özgünlük yaratıcılık için tek ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu formu geliştirip sadece özgünlük alt boyutunda değil diğer alt boyutlarda da değerlendirme yapılması ile daha isabetli sonuçlar alınabileceği düşünülmektedir. İncelenen ölçme araçlarında yaratıcılığın alt boyutlarının ölçülmediği, tek bir boyutla sınırlandırıldığı saptanmıştır. Bu durumun yaratıcılığın ölçümü anlamında araştırma yapacak kişilerin tam anlamıyla yaratıcılık ile ilgili doğru bilgiye ulaşmalarına engel olacaktır. Yaratıcılığın tüm boyutlarını kapsamayan ölçme araçları üzerinde tekrar düzenleme yapılması yaratıcılığın ölçümü açısından gerekli görülmektedir. Yaratıcılık tek boyutta ölçülmeyen bir beceridir ve bütün halinde değerlendirilmelidir. Yaratıcılık resim tamamlama, çizgileri tamamlama, verilen çizimlerin dışına çıkabilme, hikayeleri farklı yollardan ifade edebilme, eldeki nesnelere farklı şekillerde kullanabilme, farklı nesnelere ayırt edebilme, alışılmadık dışındaki durumları fark edebilme, farklı problemlere çözüm yolları üretebilme ve beklenenin dışındaki şekillerde hareket edebilme becerileri ile ölçülmektedir.

Türkiye’de yaratıcılık alanında araştırma yapan araştırmacılar tarafından hazırlanan ölçme araçlarının her biri yaratıcılığı farklı boyutlarda ve şekillerde değerlendirmektedir. Gök (2009)’ün hazırladığı *Yaratıcılık Kriterleri* ve Dülger (2019)’in hazırladığı *Çocukların Resimlerini Değerlendirme Formu* çocukların çizdiği resimler üzerinden değerlendirme yaparak yaratıcılık ölçümü yapmaktadır. Dere (2014)’nin hazırladığı *Yaratıcı Davranış Gözlem Formu*, Tuncer (2017)’nin hazırladığı *Bireysel Davranış Gözlem Formu* ve Noyat (2018)’in hazırladığı *Gözlem Formu* çocukların etkinlik sürecindeki davranışlarını puanlayarak ortaya bir yaratıcılık puanı koymaktadır. Hasçudahar (2015)’in hazırladığı *Yaratıcılık Formu* çocukların nesne kullanımı üzerinden yaratıcılık ölçümü yaparken Büyükyılmaz (2022)’in hazırladığı *OÖDYDÖ* öğretmenler tarafından çocuklara uygulanarak yaratıcılık ölçümü yapmaktadır. Gökmen ve Sözer Çapan (2019)’in hazırladığı *Yaratıcı Problem Çözme Rubriği* çocukların

problem durumuna verdiği cevaplar ile sonuç almaktadır. Ateşgöz (2020)'ün hazırlamış olduğu *ÇABİYAT* ise sunulan animasyona çocukların verdiği sözel cevapların değerlendirilmesi ile yaratıcılık ölçümü yapmaktadır.

6.2. Öneriler

Okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında çalışmalar incelenmiş ve aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Bu tez çalışmasında okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında Türkçe literatürde yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Yöktez, Dergipark, TOAD ve TR Dizin veri tabanlarında yer alan makale ve tezler üzerine derleme yapılmıştır. İlerleyen zamanlarda alana olan ilgiyi, ihtiyaçları ve gelişmeleri ortaya çıkarmak adına belirli zamanlarda farklı veri tabanları da kullanılarak yeni derleme çalışmalar yapılabilir.

2. Araştırma sonucunda son yıllarda okul öncesi dönemde yaratıcılık alanında çalışmaların arttığı gözlemlenmiştir. Ama bu artışın yüksek lisans düzeyinde olduğu saptanmıştır. Doktora düzeyinde yeteri kadar çalışma olmadığı ortaya koyulmuştur. Doktora seviyesindeki çalışmaların diğer çalışma türlerine göre daha detaylı ve kapsamlı çalışmalar olduğu düşünüldüğünde doktora düzeyinde yaratıcılık alanında çalışmaların yapılmasına ağırlık verilebilir.

3. Bu derleme çalışmasında elde edilen ölçme araçlarından Türkiye'de hazırlanan ölçme araçlarının her biri yaratıcılığı farklı boyut ve şekillerde değerlendirmektedir. Bu ölçme araçlarında eksik olan alt boyutların geliştirilmesi yeni yapılacak araştırmalara fayda sağlayacaktır. Ayrıca bu ölçme araçlarının bazıları sadece gözlem boyutunda değerlendirme yapmaktadır. Bu araçların tek başına gözlem boyutunda değerlendirme yapmakla kalmayıp çocukların yaratıcılıklarını daha derinlemesine incelemesi için yeniden yapılandırılmış ve düzenlenmiş güncellemeleri oluşturulabilir.

4. Bu derleme çalışması kapsamında elde edilen ölçme araçlarının farklı yaş grupları için ölçüm yapabildiği fakat bu bölümlerinin Türkçe uyarlaması yapılmadığı saptanmıştır. Bu ölçme araçlarının diğer yaş grupları tarafından kullanılabilmesi için Türkçe uyarlaması yapılmayan bölümlerinin araştırmacılar tarafından Türkçe uyarlaması çalışması yapılabilir.

5. Bu derleme çalışması kapsamında elde edilen ölçme araçlarının içerisinde yaratıcılığın alt boyutlarının detaylı olarak ölçülmeden, yaratıcılığı sadece bir boyut veya iki boyut üzerinden değerlendiren ölçme araçları olduğu saptanmıştır. Araştırmacıların bu ölçme

araçlarını yaratıcılığın tüm alt boyutlarında ölçüm yapacak düzeyde geliştirebilecekleri ve bu geliştirmenin daha doğru ölçümler yapabilmek adına faydalı olabileceği düşünülmektedir.

6. Bu derleme çalışması kapsamında elde edilen ölçme araçlarının büyük bir kısmının yurt dışı kaynaklı olup Türkçeye uyarlaması yapılmış ölçme araçları olduğu ortaya koyulmuştur. Bu alanda Türkçe ölçme araçlarının eksikliğine dikkat çekilmiştir. Araştırmacıların bu eksiklikten yola çıkarak Türkçe ölçme araçları geliştirmesi alana yönelik katkıda bulunabilir. Türk kültürüne özgü güncel yaratıcılık değerlendirme araçlarının alana büyük katkısı olabileceği düşünülmektedir.

7. Bu derleme çalışması kapsamında elde edilen ölçme araçlarının çoğunluğu 5 yaş ve üzeri yaş grubu için yaratıcılık ölçümü yapmaktadır. Bu alanda yaratıcılığın 3 yaş dahil edilerek ölçüm yapabildiği ölçme araçlarının sayısının az olması konusunda dikkat çekilerek 3-6 yaş grubu için geliştirilecek ölçme araçlarının alana faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca sadece 5 yaş için kullanılan ölçme araçlarının 3-6 yaş grubu için yeniden yapılandırılması alandaki eksikliğin azaltılmış olması ve yaratıcılığın ölçülmesi konusunda 3-6 yaş düzeyindeki ölçümler için fayda sağlayacaktır.

8. Bu derleme çalışması kapsamında elde edilen ölçme araçlarının dışında kültürümüze uygun ölçme araçlarının geliştirilmesi alana ve yeni yapılacak araştırmalara fayda sağlayacaktır. Yaratıcılığın farklı boyutlarıyla ele alınabileceği bu özgün ölçme araçları, gelecekteki araştırmaların kapsamını genişletip derinleştirebilir.

9. Alan yazında yaratıcılık alanındaki çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmüştür. Önceki yıllara göre son yıllarda artış gösteren yaratıcılık alanının MEB Okul Öncesi Eğitim Programına sistemli bir şekilde entegre edilmesi ileriye dönük yaşantıya hazırlanan çocukların gelişimine faydalı olacaktır.

10. Yaratıcılık alanında sadece lisansüstü çalışmalar yapmanın yanısıra, araştırmacıların yaratıcılığın faydaları ve etkileri üzerinde durduğu farklı türdeki yayınlar (kitaplar ve projeler) çıkarması alana olan ilgiyi artıracak ve farkındalığı yükseltecektir. Yaratıcılığın farklı boyutlarda değerlendirilmesi ve desteklenmesi, çocukları ve aileleri cezbedip, bu konuya dair güncel bilgi ve ilginin artmasını destekleyebilir. Bu sayede yaratıcılığın sadece bir kavram olmaktan çıkıp güncel yaşamdaki ve eğitim sürecindeki yeri daha büyük öneme kavuşacaktır. Çünkü yaratıcılık kişiyi farklı dünyalara götürürken, kişinin mutlu olmasını destekleyen de bir güçtür.

KAYNAKLAR

- Akçum, E. (2005). *5-6 Yaş Çocuklarının yaratıcılık ve öğrenime hazır oluş düzeylerine okul öncesi eğitiminin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Al-Hunami, R., A., M. (2023). *Türkiye’de yaşayan 4-6 yaş arasındaki yemenli çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Alper, I., T. (2021). *Yaratıcı hareket eğitiminin 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılıklarına ve kendini gerçekleştirme düzeylerine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Argun, Y. (2012). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi*, (3.Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Arıcı, S. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin otantiklik düzeyleri ile çocuklarının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi, İzmir.
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51(1), 395-407. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1116878>
- Arslan, F. (2024). Yaratıcılık kavramına yönelik alan yazın incelemesi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar xxvii*, 197.
- Aslan, E. (2001). Kavram boyutunda yaratıcılık. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(16), 15-21.
- Aslan, E., Aktan, E., & Kamaraj, I. (1997). Anaokulu eğitiminin yaratıcılık ve yaratıcı problem-çözme becerisi üzerindeki etkisi. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 37-93
- Atalay, A. & Dereli, F. (2023). Yaratıcı düşünmeyi öğrenme motivasyonu ölçeği: Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 359-383. <https://doi.org/10.56720/mevzu.1275084>
- Atalay, A. (2023). *Yaratıcı ev ortamının ve yaratıcı düşünmeyi öğrenme motivasyonlarının çocukların yaratıcılıklarına etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Ataman, A. (1995). *Eğitim Sürecinde Yaratıcılık, Yaratıcılık ve Eğitim*. Türk Eğitim Derneği Yayınları. Şafak Matbaacılık, Dizi No:17, Ankara.
- Atay, Z. (2009). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerinin yaş, cinsiyet ve ebeveyn eğitim durumlarına göre incelenmesi: Ereğli örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ateşgöz, N., N. (2020). *Çocuklar için animasyonlu bilimsel yaratıcılık testinin geliştirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Ayan, E., B. (2017). *Okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin yaratıcılığa ilişkin görüşleri ile öğrencilerinin yaratıcılık performansları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Ayaz, Y. Y., Kıvanççı, G., Safarov, A. (2019). Psikanalitik kuram ve reklamda yaratıcılık. *Dördüncü Kuvvet Uluslararası Hakemli Dergisi*, 2(2), 75-92.
- Aydemir, D. (2019). *Okul öncesi eğitimde çocukların yaratıcı hayal gücü gelişimini etkileyen faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Aydın, A., R. (2019). *Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aydın, A.R. ve Tezel Şahin, F. (2021). Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri ile Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 7(1), 56-77. <https://dx.doi.org/10.46442/intjcss.868652>
- Basun, B. (2017). *48-66 ay arası çocukların sosyal problem çözme becerileri ve yaratıcılıklarının yaşadıkları bağlam (kentte ve kırsal bölgede) açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Bayrak Çelik, S. (2019). Çocuk eğitiminde yaratıcılığı etkileyen faktörler. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(40), 674-680
- Bessis, P, Jaqui, H. (1973) *Yaratıcılık Nedir?*, Süheyl Gürbaşkan (Çev.) İstanbul: İstanbul Reklam Yayınları.
- Burgazlı Osanmaz, M., S. (2018). *5-6 yaş çocuklarının matematik kavramları ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Büyükyılmaz, D., B. (2022). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık değerlendirme ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Can Yaşar, M. (2009). *Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine drama eğitiminin etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Can Yaşar, M. & Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 201-209.
- Can Yaşar, M., & N. Aral, (2011). Altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine sosyo-ekonomik düzey ve anne baba öğrenim düzeyinin etkisinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 4(1), 137-145.
- Ceylan, E. (2008). *Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının bilişsel tempoya göre*

- yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Craft, A. (2003). The limits to creativity in education: Dilemmas for the educator. *British journal of educational studies*, 51(2), 113-127.
- Cropley, A. (2003). *Creativity in Education and Learning: A guide for teachers and educators*. USA: Psychology.
- Culjkovic, M. (2022). *60-72 aylar çocukların yaratıcılıklarının ve problem çözme becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çakmak, A. (2005). *Anasınıfına devam eden altı yaşındaki köy ve kent çocuklarının yaratıcılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çalık, M. & Sözbilir, M. (2014). Parameters of content analysis. *Education and Science*, 39. <https://dx.doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Çelik, G. (2022). *5-6 yaş çocuklarının öğrenme stilleri ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Çeliker, S. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının yaratıcılık düzeyleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çeliköz, N. (2017). Okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Yıldız Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-25
- Çetin, Z., Üstündağ, A., Kerimoğlu, G., Beyazıt, U. (2015). Ülkemizde ve dünyada çocuklarda yaratıcılığın ölçülmesinde kullanılan testlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 31-49.
- Çınar, N (2021). İyi Bir Sistemik Derleme Nasıl Yazılmalı?. *OTSBD Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2):310-314. <https://dx.doi.org/10.26453/otjhs.888569>
- Çomak, Z. (2022). *60-72 aylar arasındaki çocukların yaratıcılıkları ile öz-düzenleme, duygu düzenleme ve davranış düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Dere, Z. (2014). *Anasınıfına devam eden çocuklara uygulanan yaratıcılık eğitim programının çocukların yaratıcı davranışlarına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dereli, F. (2019). *Okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli çocukların aday gösterilmelerine yönelik geliştirilen eğitim programının etkililiği*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Deval Ürtekin, Ö. (2022). *Okul öncesi eğitimde yaratıcılığı geliştirmeye yönelik mekan tasarım önerisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.

- Dinçeli, D. (2020). Yaratıcılık ve sanat. *Sanat Eğitim Dergisi*, 8(1), 43-55.
<https://dx.doi.org/10.7816/sed-08-01-05>
- Dinçer, S. (2018). Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: Meta-analiz, Meta-sentez, betimsel içerik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190.
<https://doi.org/10.14686/buefad.363159>
- Dülger, Ay. (2019). *Okul öncesi resimli çocuk kitaplarındaki illüstrasyonların çocukların yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erbay, F. & Çağdaş, A. (2007). Annelere ilişkin bazı değişkenlerin 5-6 yaş çocuklarının yaratıcı düşüncelerine etkisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 58-79.
- Erdoğdu, Y. (2006). Yaratıcılık değerlendirme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlaması. *Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), 61-79.
- Erdoğdu, Y. (2006). Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 95-106
- Erduran, N. (2022). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların mizaç özellikleri ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Eren, E., & Gündüz, H. (2002). İş çevresinin yaratıcılık üzerindeki etkileri ve bir araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 3(1), 65-84.
- Fromm, E. (2004). *Barişın tekniği ve stratejisi* (A. Arıtan & K. H. Ökten, Çev.). İstanbul: Arıtan.
- Gander, M., & Gardiner, H. (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi* (6. baskı) (B. Onur Çev.). Ankara: İmge.
- Gayret, H. (2021). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylar arasındaki çocukların motivasyon düzenleme düzeyleri ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Gedik, F., N. (2020). *Anasınıflarında yabancı uyruklu akranlarıyla eğitim alan ve almayan çocukların dil gelişimi ve yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gök, G. (2009). *Boyama kitaplarının anaokullarında eğitim gören çocukların yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gökalp, M. (2016). Çocukta yaratıcılık ve yaratıcı çocuk etkinliklerinin yaratıcı ve geliştirilmesi dersinde okul öncesi bölümü öğrencilerine olan etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 25-36
- Gökbel, A., E. (2019). *Okul öncesi 4-5 yaş çocuklarına uygulanan bütünleştirilmiş yaratıcı drama ve sanat etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gökmen, A. & Sözer Çapan, A. (2019). 60-84 aylık çocuklarda yaratıcı problem çözme

- becerilerinin incelenmesi. *International Primary Educational Research Journal*, 3(1), 1-9.
- Gökmen, A. (2017). *60-84 aylık çocuklarda yaratıcı problem çözme becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Gönen, M., Çiçekler, Y. C., Akyüz, E., Arslan, Ç. A., Baydemir, G. (2011). 5 yaşındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *E-journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(1), 1185-1195.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. Newbury Park, CA: Sage
- Guilford, J. P. (1967). *The nature of human intelligence*. New York: McGraw-Hill.
- Guilford, J. P. (1983). Transformation abilities of function. *Journal of Creative Behavior*, 17(2), 70-85.
- Güldemir, S. (2019). *Okul öncesi eğitimde stem etkinliklerinin yaratıcılığa etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Gültekin Çilengir, S. (2019). *Okul öncesi eğitimde drama temelli erken stem programının bilimsel süreç ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Güven, Y. & Doğanay Koç, E. (2020). Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık düzeyleri ile benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1391-1406. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020.-584103>
- Güven, Y. & Karasulu Kavuncuoğlu, M. (2020). Okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 37-53.
- Hasçudahar, B. (2015). *Okul öncesi dönemdeki çocuklarda ebeveynlik davranışları, duygu sosyalleştirme, hazzı geciktirme, sosyal yeterlilik ve yaratıcılık arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Honig, A. S. (2001). Creative ability in children *Scholastic Parent&Child*, 8(4), 35-40.
- İlgün Dibek, M., & Toptaş, B. (2023). Bütün parçaların toplamından daha fazladır: eğitim bilimlerinde sistematik derleme nasıl yazılır?. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 538-550. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1176257>
- Karabey, B., & Yürümezoğlu, K. (2015). Yaratıcılık ve üstün yetenekliliğin bazı zeka kuramları açısından değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 86-107.
- Karaca, N. H., & Aral, N. (2016). Yaratıcı rahatlatma çalışmalarının anaokuluna devam eden çocukların benlik kavramı ve motor yaratıcılığına etkisinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 10(1), 146-169. <http://dx.doi.org/10.5578/keg.27768>
- Karaca, N. H., & Aral, N. (2017). Eylem ve harekette yaratıcı düşünme testi'nin Türk çocuklarına

- uyarlanması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 240-253. <http://dx.doi.org/10.21764/efd.26968>
- Karaçelik, E. (2022). *Çocuk felsefesi temelli dijital öykülemenin 6 yaş çocuklarının yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), KTO Karatay Üniversitesi, Konya.
- Karadayı, Ş., İ. (2018). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık eğitiminin yaratıcılık performansı, yönetici zihinsel işlevsel ve duygu düzenleme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Karasulu Kavuncuoğlu, M. (2019). *60-72 aylık çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Karataş, S., & Özcan, S. (2010). Yaratıcı düşünme etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine ve proje geliştirmelerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 225-243.
- Karatay, M. (2022). Akademik etik. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 196-214. <https://doi.org/10.47525/ulasbid.1054488>
- Karkockiene, D. (2005). Creativity: Can it be trained? A scientific educology of creativity. *International Journal of Educology, Lithuanian Special Issue*, 51-58.
- Karlıdağ, İ. & Gönen, M. (2019). Okul öncesi eğitim ortamının kalitesinin çocukların yaratıcılığına etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(4), 928-960. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.542785>
- Kartal, A. (2023). *Matematik öğretiminde montessori temelli öğrenme yaklaşımının matematik yeteneğine ve yaratıcı düşünmeye etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kaufman, J. C. (2009). *Creativity*. New York: Springer Publishing Company.
- Kaygın, B. & Çetinkaya, Ç. (2015). Yaratıcılığın değerlendirilmesinde yeni yaklaşımlar. *Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Kaytez, N. & Güngör Aytar, A. (2017). Yaratıcı davranış ve kişilik özellikleri ölçeği (YDKÖÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 82-95.
- Kaytez, N. (2015). *Beş yaş çocuklarının yaratıcılıklarına "scamper eğitim programı'nın" etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kaza, Ö. (2021). *Montessori eğitimi ile okul öncesi eğitim programı uygulanan okul öncesi öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Kılıç, M. & Tezel Şahin, F. (2021). Okul öncesi geometri eğitim programının çocukların geometri becerilerine ve şekilsel yaratıcılıklarına etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 231-256. <https://dx.doi.org/10.7822/omuefd.819478>

- Kiper, S. (2016). *Anaokuluna devam eden 48-71 ay aralığındaki çocukların yaratıcılık düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Kontaş, T. (2015). *5-11 yaş arası çocukların zihin teorisi ve yaratıcılık yetenekleri arasındaki çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Korkmaz, S. & Öztürk Samur, A. (2022). Waldorf yaklaşımına dayalı eğitim programının okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve bilişsel becerilerine etkisi. *İnsan ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 452-488.
- Korkmaz, S. (2020). *Waldorf yaklaşımına dayalı eğitim programının okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve bilişsel becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Koyuncuoğlu, B. (2017). *Anasınıfına devam eden dört beş yaş çocukların yaratıcı düşünme becerilerine duyu eğitim programının etkililiğinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Köksal Akyol, A. & Salı, G. (2015). Anasınıfına, ilköğretime ve liseye devam eden çocukların yaratıcılıklarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 9(3), 379-399. <http://dx.doi.org/10.5578/keg.9786>
- Kuçlu, E. (2019). *Altı-on yaş arasındaki öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- LeBoutillier, N., & Marks, D. F. (2003). Mental imagery and creativity: A meta-analytic review study. *British Journal of Psychology*, 94(1), 29-44. <https://doi.org/10.1348/000712603762842084>
- Lubart, T., Besançon, M., & Barbot, B. (2012). *EPoC evaluation of creative potential: Test and manual*. Hogrefe France.
- Maslow, A. (1959). Creativity in Self Actualizing People In H. H. Anderson (Ed.) *Creativity and Its Cultivation*. New York: Harper.
- Mednick, S. A. (1962). The associative bases of the creative process. *Psychological Review*, 69(3), 220-232.
- Metin, Ö. (2019). *Müzikli hikaye ve masalların okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların yaratıcılık düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2024). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Müdürlüğü.
- Noyat, Ş. (2018). *Görsel sanatlar eğitiminde montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Nurjanah, N. E., Yetti, E., & Sumantri, M. S. (2024). Developing creative thinking in preschool

- children: A comprehensive review of innovative. *European Journal of Educational Research*, 13(3), 1303-1319. <https://doi.org/10.12973/eujer.13.3.1303>
- Okutan, Ş., N. (2012). *Karma ve izole yaş gruplarında verilen okul öncesi eğitiminin 4-6 yaş grubu çocuklarının gelişim özellikleri ve yaratıcılık performanslarına etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Onur, D. (2018). Psikoloji kuramları ve yaratıcılık ilişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 8(1), 145-156.
- Onur, D., & Zorlu, T. (2017). Yaratıcılık kavramı ile ilişkili kuramsal yaklaşımlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1535-1552.
- Onur, D., & Zorlu, T. (2018). Tasarım eğitiminde duygusal farkındalık ve yaratıcılık ilişkisi üzerine. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 35(2), 89-118. <https://doi.org/10.4305/metu.jfa.2018.2.1>
- Ömeroğlu, E., Turla, A. (2001). Okulöncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitimi ve Desteklenmesi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*. s:151.
- Özdağ, D., E. (2019). *Seramik eğitimi programının 5 yaş çocukların yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özerbaş, M. A. (2011). Yaratıcı düşünme öğrenme ortamının akademik başarı ve bilgilerin kalıcılığına etkisi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 675-705
- Özkan, H. (2016). *Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile öğretmenlerin yaratıcılık gelişimine ve okul öncesi eğitim programına yönelik görüşleri ve uygulamaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*, (4. Baskı), Pegem Akademi, İstanbul
- Öztürk, Ş. (2004). Eğitimde yaratıcı düşünme, *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 77-84
- Peker, H. (2013). *Anaokulu çocuklarında benlik düzenleme ve otonominin yaratıcılık üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Pekkarakaş, E. (2020). *Okul öncesi eğitim döneminde çocuklar için felsefe eğitiminin öğrencilerin yaratıcılık düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir.
- Polat, Ö. (2021). 60-72 aylık çocukların yaratıcılık becerileri üzerinde zihin haritalama çalışmalarının etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46(207), 21-42.
- Rein, R. P. & Rein, R. (2000). *Çocuğunuzun beceri ve yeteneklerini nasıl geliştirebilirsiniz?* (Çev. S. Göktan). İstanbul: Ya-pa.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>

- Sak, U. (2020). *Yaratıcılık gelişimi ve eğitimi*, (4. Baskı), Vizetek Yayıncılık, Ankara.
- Salı, G. (2019). Çocuklarda yaratıcılığın gelişimine ilişkin boylamsal bir araştırma. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1574-1589. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019..-520900>
- Sapsağlam, O. (2016). Okul öncesi eğitim programlarında yer alan hedeflerin değerler açısından incelenmesi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 11(9), 683 - 700.
- Sevgen, M. (2016). *Yaratıcı drama yoluyla verilen sosyal beceri eğitiminin anaokulu çocuklarının sosyal gelişimlerine ve yaratıcılıklarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Silverstien, L., B., & Layne, S. (2010). What is arts integration. Washington, DC: The Kennedy Center for the Performing Arts.
- Siper Kabadayı, G. (2019). *Robotik uygulamalarının okul öncesi çocukların yaratıcı düşünme becerileri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sowden, P. T., Clements, L., Redlich, C., & Lewis, C. (2015). Improvisation facilitates divergent thinking and creativity: Realizing a benefit of primary school arts education. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 9(2), 128–138. <https://doi.org/10.1037/aca0000018>
- Sözer Çapan, A. (2014). *Beyin temelli öğrenme yaklaşımına göre hazırlanan bir eğitim programının 5 yaş çocuklarının yaratıcılık becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı Düşünce*, Ankara: Evrim Yayınları.
- Şahintürk, Ö. (2012). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemde öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Şanlı, S., Z. (2021). *Erken çocukluk döneminde stem etkinliklerinin 60-72 aylık çocukların yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şendağ, S. & Erol, O. (2015). Okul öncesi dönemde yaratıcılığı desteklemede 3D çizim yazılımlarının kullanılması. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 8(3), 316-336. <http://dx.doi.org/10.5578/keg.9428>
- Şimşek, V. (2022). *Stem eğitimi uygulamalarının okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Alanya.
- Taş, I. (2017). *Çocuklar için felsefe eğitim programı'nın 48-72 aylık çocukların zihin kuramı ve yaratıcılıklarına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2022). Genel açıklama sözlük. Ankara: TDK Yayınları.

- Tegano, D. W., Moran, J. D., Sawyers, J. K. (1991). *Creativity in early childhood classroom*. National Education Association of The United States, Washington: DC, ss, 41-47.
- Torrance, E. P. (1974). *Torrance test of creative thinking, verbal tests froms a and b (figural a and b)*. IL: Scholastic Service Inc. Bencenville.
- Torrance, E. P. (1995). *Why fly? A philosophy of creativity*. Ablex, Norwood: NJ.
- Tuğrul, B. (2006). Okul öncesi dönemde düşünme becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı bir süreç olarak drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 67-77.
- Tuncer, B. (2017). *Okul öncesi dönemde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini etkileyen temel faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Usal, Y. (2012). *Okul öncesi görsel sanatlar bilgisinin verilmesinde materyal kullanımının çocuklarının yaratıcılıklarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Uysal, B. B., & Güven, Y. (2022). 60-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ile yaratıcılık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uygulamada Eğitim ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 94-109.
- Ülger, K. (2023). Türkiye’de torrance yaratıcı düşünme testleri şekilsel formu ile yapılan araştırmalarda 05-14 yaş arası çocukların yaratıcı düşünme gelişiminin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 67, 21-51. <http://dx.doi.org/10.21764/maeuefd.1132715>
- Üret, A. (2019). *Stem eğitiminin anaokuluna devam eden 5 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Üstündağ, T. (2014). *Yaratıcılığa yolculuk*, (4. Baskı), PEgem Akademi, Ankara.
- Wallach, M. A. & Kogan N. (1965). *Modes of thinking in young children: a study of the creativity intelligence distinction*, 357 p.
- Wallas, G. (1926). *The art of thought*. New York: Harcourt Brace.
- Yağcı, V. (2020). *Tasarım odaklı düşünme modeline göre hazırlanan okul öncesi stem etkinliklerinin çocukların yaratıcılık ve problem çözme becerileri üzerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yazıcı, E., Belen, H. B., Yaman Baydar, I., Aksu, G., Okutan, N. Ş. (2019). Öykü temelli etkinliklerin çocukların yaratıcılık becerilerine etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 226-249. <https://dx.doi.org/10.17984/adyuebd.487001>
- Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), 3876-3915
- Yıldırım, A. & Akman, B. (2020). Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının yaratıcılığına etkisi. *AJESI- Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 399-431. <https://doi.org/10.18039/ajesi.682047>

- Yıldırım, B. (2006). *Öğretmenlerin yaratıcılığa bakış açısı ve anasınıfı çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin, öğretmenin yaratıcılık düzeyine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9(1), 79–92.
- Yıldız, C. & Güney Karaman, N. (2017). Erken çocukluk döneminde yaratıcılık ve bakış açısı alma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(2), 33-58.
- Yıldız, C. (2016). *60-66 aylık çocukların bakış açısı alma ve yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, K. (2021). Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1457-1490.
- Yuvacı, Z. & Dağlıoğlu, H. E. (2018). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve buldukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 234-256. <http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182262>
- Yuvacı, Z. (2017). *Okul öncesi eğitim alan 6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin öğretmenlerinin ve sınıf ortamlarının yaratıcılıklarına göre incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yüksel, B., Y. (2018). *Okul öncesi çocuklarına uygulanan yaratıcılık eğitim programının çocukların yaratıcılık ve işitsel muhakeme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

EKLER

EK-1 Akademik Çalışmaları Sınıflama Formu-Makale

SIRA NO	YAYIN YILI	KÜNYE
1	2023	Ar, G. A. & Delen, E. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ve tasarım temelli uygulamalardaki eleştirel düşünmenin incelenmesi. <i>Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 1, 84-102.
2	2023	Atalay, A. & Dereli, F. (2023). Yaratıcı düşünmeyi öğrenme motivasyonu ölçeği: Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. <i>Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 10, 359-383. https://doi.org/10.56720/mevzu.1275084
3	2021	Aydın, A.R. ve Tezel Şahin, F. (2021). Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri ile Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi. <i>Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)</i> , 7 (1), 56-77.
4	2023	Bardakçı, M. N. & Mart, M. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarındaki değerler eğitiminin okul öncesi eğitimde uygulanması açısından değerlendirilmesi: sistematik literatür taraması. <i>temel eğitim araştırmaları dergisi</i> , 3 (2), 52-71. https://dx.doi.org/10.55008/te-ad.1352579
5	2019	Bildiren, A., & Bıkmaz Bilgen, Ö. (2019). Okul öncesi dönem üstün yetenekli çocuklar için aday bildirim ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. <i>Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi</i> , 20(2), 269-285. https://dx.doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.475278
6	2007	Bilhan, D. Ş. (2007). Creativity and change in early childhood. <i>Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 20(2), 267-282.
7	2010	Can Yaşar, M. & Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. <i>Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi</i> , 3(2), 201-209.
8	2003	Çağdaş, A., & Yıldız, F. Ü. (2003). “Deneysel yaratıcılık programı”nın 4-5 yaş çocuklarının bilişsel gelişimine olan etkileri. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i> (10), 315-328.
9	2019	Çakır, Z., Yalçın Altun, S., Yalçın, P. (2019). Montessori yaklaşımı temelli Stem etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık becerilerine etkisi. <i>Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)</i> , 4(2). http://dx.doi.org/10.21733/ibad.548456
10	2017	Çeliköz, N. (2017). Okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. <i>Yıldız Eğitim Araştırmaları Dergisi</i> , 2(1), 1-25
11	2019	Çimşir, s. (2019). Temel Eğitimde Yaratıcı Düşünme Becerisinin Kazandırılmasının Önemi. <i>Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi</i> , 4 (3), 283-299. http://dx.doi.org/10.29250/sead.596929
12	2019	Demirtaş İlhan, S. & Tantekin Erden, F. (2019). A Content analysis of graduate theses concerning early childhood education in Turkey. <i>Turkish Journal of Education</i> , 8(2), 86-108. https://dx.doi.org/10.19128/turje.48922
13	2023	Dereli, F. (2023). Investigation of relationship between creativity potential and scientific imagination of gifted children and comparing them with their peers. <i>Journal of Gifted Education and</i>

		<i>Creativity</i> ,10(3), 157-175.
14	2018	Dikmen Ada, B. (2018). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı liderlik özelliklerinin incelenmesi. <i>Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)</i> , 2(3), 258-279.
15	2022	Dikmen Ada, B. (2022). Yaratıcı liderlik ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. <i>Milli Eğitim</i> , 51(233), 11-32. http://dx.doi.org/10.37669/milliegitim.781845
16	2007	Erbay, F. & Çağdaş, A. (2007). Annelere ilişkin bazı değişkenlerin 5-6 yaş çocuklarının yaratıcı düşüncelerine etkisi. <i>Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 9(1), 58-79.
17	2006	Erdoğan, Y. (2006). Yaratıcılık değerlendirme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. <i>Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 7(12), 61-79.
18	2022	Ertaş, H. ve Kotboğa, A. (2022). Okul müdürlerinin sergilediği yaratıcı liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri. <i>Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar</i> , 6(21), 135-146. https://doi.org/10.31455/asya.1126004
19	2017	F. Şahin, & Ş. Danışman. (2017). Yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği: güvenilirlik geçerlik çalışması. <i>Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i> , 7(2), 747-760.
20	2023	Fırat, Y. (2023). İnternet ortamındaki çocuklara yönelik sanat etkinliklerinin yaratıcılık bakımından incelenmesi. <i>International Primary Educational Research Journal</i> , 7(1), 25-33.
21	2016	Gökalp, M. (2016). Çocukta yaratıcılık ve yaratıcı çocuk etkinliklerinin “Yaratıcılık ve Geliştirilmesi” dersinde okul öncesi bölümü öğrencilerine olan etkisi (Samsun eğitim fakültesi örneği). <i>MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi</i> , 5(3).
22	2019	Gökmen, A. & Sözer Çapan, A. (2019). 60-84 aylık çocuklarda yaratıcı problem çözme becerilerinin incelenmesi. <i>International Primary Educational Research Journal</i> , 3(1), 1-9.
23	2011	Gönen, M., Çiçekler, Y. C., Akyüz, E., Arslan, Ç. A., Baydemir, G. (2011). 5 yaşındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. <i>E-journal of New World Sciences Academy Education Sciences</i> , 6(1), 1185-1195.
24	2006	Gür, H. & Kandemir, M. A. (2006). Yaratıcılık ve eğitimi. <i>Elementary Education Online</i> , 5(1), 65-72.
25	2020	Güven, Y. & Doğanay Koç, E. (2020). Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık düzeyleri ile benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. <i>Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 20(3), 1391-1406. https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-584103
26	2020	Güven, Y. & Karasulu Kavuncuoğlu, M. (2020). Okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. <i>Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 2(1), 37-53.
27	2023	Güvenir, Z. (2023). Okul öncesi dönemde yaratıcılığı geliştiren fen etkinliklerine okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısı ve yaratıcılık terimi. <i>Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i> , 26(49), 61-83. https://dx.doi.org/10.31795/baunsobed.880823
28	2021	Hacıoğlu, Y. & Kutru, Ç. (2021). Fen eğitimiyle yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi: Türkiye’de yürütülen lisansüstü tezlerden yansımalar. <i>Anadolu Öğretmen Dergisi</i> , 5(1), 77-96. https://dx.doi.org/10.35346/aod.937208
29	2021	İnce Sezer, Ş., Yücel Dinç, F., Doğan, N. (2021). Investigation of

		the Effect of Reading Illustrated Children's Books with and without Using the Visual on 60-72 Months Children's Creativity. <i>Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi</i> , 7(3), 422-436. https://dx.doi.org/10.38089/ekvad.2021.85
30	2021	Kara (2021). Okul Öncesi Dönem Çocuk kitaplarında yaratıcılığı destekleyen bir faktör olarak resimlemelerin kullanımı. <i>Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi</i> , 3(4), 221-240.
31	2016	Karaca, N. H., & Aral, N. (2016). Yaratıcı rahatlatma çalışmalarının anaokuluna devam eden çocukların benlik kavramı ve motor yaratıcılığına etkisinin incelenmesi. <i>Kuramsal Eğitimbilim Dergisi</i> , 10(1), 146-169. http://dx.doi.org/10.5578/keg.27768
32	2017	Karaca, N. H., & Aral, N. (2017). Eylem ve harekette yaratıcı düşünme testi'nin Türk çocuklarına uyarlanması. <i>Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 42, 240-253. http://dx.doi.org/10.21764/efd.26968
33	2017	Karakaş, T. & Afacan, Ö. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının bilimsel yaratıcılıkları. <i>Uluslararası Bilim ve Teknoloji Dergisi</i> , 3(3), 88-102.
34	2019	Karlıdağ, İ. & Gönen, M. (2019). Okul öncesi eğitim ortamının kalitesinin çocukların yaratıcılığına etkisi. <i>Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi</i> , 8(4), 928-960. http://dx.doi.org/10.30703/cije.542785
35	2018	Kaya, N. G. (2018). Üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin yaratıcılığı destekleme düzeylerinin belirlenmesi. <i>Türk Eğitim Bilimleri Dergisi</i> , 16(2), 157-175
36	2018	Kaya, Y. & Antepli, S. (2018). Okul öncesi dönemde yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi. <i>Yaratıcı Drama Dergisi</i> , 13(2), 237-250. http://dx.doi.org/10.21612/yader.2018.017
37	2017	Kaytez, N. & Güngör Aytar, A. (2017). Yaratıcı davranış ve kişilik özellikleri ölçeği (YDKÖÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması. <i>ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i> , 8(1), 82-95.
38	2018	Kılıç, F., Yavuz Konokman, G., Yanpar Yelken, T. (2018). Yaratıcı öğrenme ortamı değerlendirme ölçeği geliştirme: Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi. <i>Kastamonu Education Journal</i> , 26(4), 1359-1370. http://dx.doi.org/10.24106/kefdergi.368886
39	2021	Kılıç, M. & Tezel Şahin, F. (2021). Okul öncesi geometri eğitim programının çocukların geometri becerilerine ve şekilsel yaratıcılıklarına etkisi. <i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 40(1), 231-256. https://dx.doi.org/10.7822/omuefd.819478
40	2022	Korkmaz, S. & Öztürk Samur, A. (2022). Waldorf yaklaşımına dayalı eğitim programının okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve bilişsel becerilerine etkisi. <i>İnsan ve Toplum Araştırmaları Dergisi</i> , 11(1), 452-488
41	2021	Kozan, D., Şahin-Zeteroğlu, E., & Emeksever, A. (2021). The relationship between creativity and burnout levels of preschool and primary school teachers working in private and public schools. <i>Manisa Celal Bayar University Journal of the Faculty of Education</i> , 9(2), 27-42. https://doi.org/10.52826/mcbuefd.946712 .
42	2015	Köksal Akyol, A. & Salı, G. (2015). Anasınıfına, ilköğretime ve liseye devam eden çocukların yaratıcılıklarının incelenmesi. <i>Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi</i> , 9(3), 379-399. http://dx.doi.org/10.5578/keg.9786

43	2018	Ölçer, S. & Aşıkoğlu Özdemir, D. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeyleri İle 60-72 Aylık Çocukların Fen Öğreniminin Karşılaştırılması. <i>Journal of Awareness</i> , 3, 837-856. http://dx.doi.org/10.26809/joa.2018548696
44	2021	Polat, Ö. (2021). 60-72 aylık çocukların yaratıcılık becerileri üzerinde zihin haritalama çalışmalarının etkisi. <i>Eğitim ve Bilim Dergisi</i> , 46(207), 21-42.
45	2021	Sadıç, T. ve Alcı, B. (2021). Öğretmenlerin yaratıcılığı besleme davranışı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. <i>Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi</i> , 10(3), 1203-1214.
46	2019	Salı, G. (2019). Çocuklarda yaratıcılığın gelişimine ilişkin boylamsal bir araştırma. <i>Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 19(4), 1574-1589. https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019..-520900
47	2021	Samur, E. Altun Yalçın, S. (2021). Stem Etkinliklerinin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Becerileri Üzerine Etkisi. <i>Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi</i> , 5(1): 65-76.
48	2015	Şendağ, S. & Erol, O. (2015). Okul öncesi dönemde yaratıcılığı desteklemede 3D çizim yazılımlarının kullanılması. <i>Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi</i> , 8(3), 316-336. http://dx.doi.org/10.5578/keg.9428
49	2022	Taşyürek, Z. (2022). Öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramı üzerine görüşleri. <i>e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi</i> , 9, 982-999. http://dx.doi.org/10.30900/kafkasegt.982382
50	2022	Tatlı, C. & Artar, M. (2022). Developing of the Creative Thinking Task for Children. <i>Journal for the Education of Gifted Young Scientists</i> , 10(2), 313-333.
51	2018	Tortop, H. S. & Sağlar, B. (2018). Matematiksel yaratıcılığı teşvik eden öğretmen özdeğerlendirme ölçeği geliştirme çalışması. <i>Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi</i> , 5(1), 59-69.
52	2006	Tuğrul, B. (2006). Okul öncesi dönemde düşünme becerilerinin gelişmesinde yaratıcı bir süreç olarak drama. <i>Yaratıcı Drama Dergisi</i> , 1(2), 67-79.
53	2021	Türkdoğan, M. & Özgenel, M. (2021). Öğretmenlerin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ile Okul İklimi Arasındaki İlişki. <i>E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi</i> , 12(1), 190-223. http://dx.doi.org/10.19160/ijer.815200
54	2019	Uçar, R. & Sağlam, E. (2019). Okul müdürlerinin yaratıcı liderlik özellikleri: bir ölçek geliştirme çalışması. <i>YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 16(1), 417-435. http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2019.131
55	2022	Uysal, B. B., & Güven, Y. (2022). 60-72 aylık çocukların duyu düzenleme becerileri ile yaratıcılık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. <i>Uygulamada Eğitim ve Yönetim Bilimleri Dergisi</i> , 2(2), 94-109.
56	2014	Uzunoğlu, H. & Demir, K. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin, problem çözme becerilerinin epistemolojik inançları, yaratıcılık düzeyleri ve düşünme stilleri ile ilişkinin incelenmesi. <i>Journal of Teacher Education and Educators</i> , 3(2), 167-184.
57	2021	Yalçın, M. M. ve Çiçekler, C. Y. (2021). Öğretimde yaratıcılık ölçeği: geçerlik-güvenirlik çalışması. <i>OPUS-Uluslararası Toplum</i>

		<i>Araştırmaları Dergisi</i> , 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 5033-5066. http://dx.doi.org/10.26466/opus.954244 .
58	2019	Yazıcı, E., Belen, H. B., Yaman Baydar, I., Aksu, G., Okutan, N. Ş. (2019). Öykü temelli etkinliklerin çocukların yaratıcılık becerilerine etkisi. <i>Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi</i> , 9(2), 226-249. https://dx.doi.org/10.17984/adyuebd.487001
59	2020	Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması. <i>Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi</i> , 15(25), 3876-3915
60	2020	Yıldırım, A. & Akman, B. (2020). Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının yaratıcılığına etkisi. <i>AJESI- Anadolu Journal of Educational Sciences International</i> , 10(1), 399-431. https://doi.org/10.18039/ajesi.682047
61	2017	Yıldız, C. & Güney Karaman, N. (2017). Erken çocukluk döneminde yaratıcılık ve bakış açısı alma. <i>Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi</i> , 50(2), 33-58.
62	2023	Yılmaz, H. (2023). Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı kişilik özellikleri, yaratıcı düşünme eğilimleri ve eleştirel düşünme eğilimleri. <i>Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi</i> , 14(2), 1412-1430. http://dx.doi.org/10.51460/baebd.1363259
63	2018	Yuvacı, Z. & Dağlıoğlu, H. E. (2018). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve buldukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. <i>Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi</i> , 2(2), 234-256. http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182262
64	2020	Yüner, B., ve Özdemir, M. (2020). Okul yenilikçiliği ile öğretmen yaratıcılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. <i>Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 50, 162-179. https://dx.doi.org/10.9779/pauefd.538207

EK- 2 Akademik Çalışmaları Sınıflama Formu-Tezler

SIRA NO	YAYIN YILI	KÜNYE
1	2005	Akçum, E. (2005). <i>5-6 Yaş Çocuklarının yaratıcılık ve öğrenime hazır oluş düzeylerine okul öncesi eğitiminin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi.
2	2023	Al-Hunami, R., A., M. (2023). <i>Türkiye’de yaşayan 4-6 yaş arasındaki yemenli çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi.
3	2021	Alper, I., T. (2021). <i>Yaratıcı hareket eğitiminin 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılıklarına ve kendini gerçekleştirme düzeylerine etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi
4	2019	Arıcı, S. (2019). <i>Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin otantiklik düzeyleri ile çocukların yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi.
5	2018	Aşıkoğlu Aydemir, D. (2018). <i>Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri ile 60-72 aylık çocukların fen öğrenimi arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
6	2023	Atalay, A. (2023). <i>Yaratıcı ev ortamının ve yaratıcı düşünmeyi öğrenme motivasyonlarının çocukların yaratıcılıklarına etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi.
7	2009	Atay, Z. (2009). <i>Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerinin yaş, cinsiyet ve ebeveyn eğitim durumlarına göre incelenmesi: Ereğli örneği</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi.
8	2020	Ateşgöz, N., N. (2020). <i>Çocuklar için animasyonlu bilimsel yaratıcılık testinin geliştirilmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
9	2017	Ayan, E., B. (2017). <i>Okul öncesi ve ilkökul öğretmenlerinin yaratıcılığa ilişkin görüşleri ile öğrencilerinin yaratıcılık performansları arasındaki ilişki</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi.
10	2019	Aydemir, D. (2019). <i>Okul öncesi eğitimde çocukların yaratıcı hayal gücü gelişimini etkileyen faktörler</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
11	2019	Aydın, A., R. (2019). <i>Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
12	2023	Baltacı, H. (2013). <i>Çocuğun yaratıcılık performansında görsel değerlerin yeri</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi
13	2017	Basun, B. (2017). <i>48-66 ay arası çocukların sosyal problem çözme becerileri ve yaratıcılıklarının yaşadıkları bağlam (kentte ve kırsal bölgede) açısından incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi.
14	2023	Bayraktaroğlu, E. (2023). <i>Yaratıcılık öğretmenin ‘doğa’sında mesleki gelişim programının okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılığa karşı duyarlılıklarına ve eğitsel uygulamalarına etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale

		Üniversitesi
15	1994	Bozoklu, F. (1994). <i>Dört, beş ve altı yaş grubu çocukların tercih ettikleri oyun köşeleri ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi
16	2018	Burgazlı Osanmaz, M., S. (2018). <i>5-6 yaş çocuklarının matematik kavramları ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
17	2022	Büyükyılmaz, D., B. (2022). <i>Okul öncesi dönemde yaratıcılık değerlendirme ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
18	2009	Can Yaşar, M. (2009). <i>Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine drama eğitiminin etkisinin incelenmesi</i> . (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
19	2024	Caynak, S. (2024). <i>Okul öncesi dönem çocuklarında uygulanan mutfak becerileri eğitiminin çocukların yaratıcılık düzeylerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kto Karatay Üniversitesi
20	2008	Ceylan, E. (2008). <i>Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının bilişsel tempoya göre yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi</i> . (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi.
21	2022	Culjkovic, M. (2022). <i>60-72 aylar çocukların yaratıcılıklarının ve problem çözme becerilerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
22	2005	Çakmak, A. (2005). <i>Anasınıfına devam eden altı yaşındaki köy ve kent çocuklarının yaratıcılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
23	2021	Çay, B. (2021). <i>Yaratıcılık, yaratıcı düşünme teknikleri ve yaratıcı düşünme teknikleri üzerine bir uygulama</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi
24	2022	Çelik, G. (2022). <i>5-6 yaş çocuklarının öğrenme stilleri ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
25	2019	Çeliker, S. (2019). <i>Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının yaratıcılık düzeyleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
26	2019	Çilengir Gültekin, S. (2019). <i>Okul öncesi eğitimde drama temelli erken stem programının bilimsel süreç ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
27	2016	Çoban, Ç. (2016). <i>Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi.
28	2022	Çomak, Z. (2022). <i>60-72 aylar arasındaki çocukların yaratıcılıkları ile öz-düzenleme, duygu düzenleme ve davranış düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
29	2014	Dere, Z. (2014). <i>Anasınıfına devam eden çocuklara uygulanan yaratıcılık eğitim programının çocukların yaratıcı davranışlarına</i>

		<i>etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
30	2022	Dilce, B. (2022). <i>Anaokullarında canlandırıcı liderlik göstergeleri ile öğretmenlerin yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişki</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
31	2019	Dülger, Ay. (2019). <i>Okul öncesi resimli çocuk kitaplarındaki illüstrasyonların çocukların yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
32	2019	Ekinci, Ö. (2019). <i>Çocukluk çağı travmalarının yaşantıya etkisi, depresyon ve yaratıcılık arasındaki ilişki</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi
33	2022	Erduran, N. (2022). <i>Okul öncesi eğitime devam eden çocukların mizaç özellikleri ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
34	2023	Ertuğ, G. (2023). <i>Comparison of International Baccalaureate Primary Years Programme and Turkish Ministry of National Education Pre-School Programme on development of 3-5 years old students' creativity and in terms of programme elements</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe University
35	2023	Felek, P. (2023). <i>Okul öncesi çocuklarda yaratıcı drama etkinliklerinin problem çözme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çankırı Karatekin Üniversitesi
36	2021	Gayret, H. (2021). <i>Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylar arasındaki çocukların motivasyon düzenleme düzeyleri ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
37	2020	Gedik, F., N. (2020). <i>Anasınıflarında yabancı uyruklu akranlarıyla eğitim alan ve almayan çocukların dil gelişimi ve yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
38	2009	Gök, G. (2009). <i>Boyama kitaplarının anaokullarında eğitim gören çocukların yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi.</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
39	2019	Gökbel, A., E. (2019). <i>Okul öncesi 4-5 yaş çocuklarına uygulanan bütünleştirilmiş yaratıcı drama ve sanat etkinliklerinin yaratıcı düşünme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
40	2017	Gökmen, A. (2017). <i>60-84 aylık çocuklarda yaratıcı problem çözme becerilerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi.
41	2023	Gül, B. (2023). <i>Okul öncesi öğretmenlerinin inovatif düşünme eğilimleri ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi
42	2019	Güldemir, S. (2019). <i>Okul öncesi eğitimde stem etkinliklerinin yaratıcılığa etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
43	2015	Hasçudahar, B. (2015). <i>Okul öncesi dönemdeki çocuklarda ebeveynlik davranışları, duygu sosyalleştirme, hazı geciktirme, sosyal yeterlilik ve yaratıcılık arasındaki ilişkiler</i>

		(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
44	2016	İnan, H. Z. (2016). <i>Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi
45	2023	Karabulut, B. (2023). <i>Exploring the impact of domain, conventionality, and creativity on predicate metaphor processing in turkish speaking preschool children: evidence from verbal and non-verbal tests</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Middle East Technical University
46	2022	Karaçelik, E. (2022). <i>Çocuk felsefesi temelli dijital öykülemenin 6 yaş çocuklarının yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). KTO Karatay Üniversitesi.
47	2018	Karadayı, Ş., İ. (2018). <i>Okul öncesi dönemde yaratıcılık eğitiminin yaratıcılık performansı, yönetici zihinsel işlevsel ve duyu düzenleme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi
48	2016	Karahan, G. (2016). <i>2012 okul öncesi eğitim programının yaratıcılık açısından incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi
49	2016	Karakaş, T. (2016). <i>Okul öncesi öğretmen adaylarının bilimsel yaratıcılıkları</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi
50	2019	Karasulu Kavuncuoğlu, M. (2019). <i>60-72 aylık çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi. Marmara Üniversitesi.
51	2022	Karataş, P. (2022). <i>The relationship between bilingualism and creativity in preschool children</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kadir Has University
52	2023	Kartal, A. (2023). <i>Matematik öğretiminde montessori temelli öğrenme yaklaşımının matematik yeteneğine ve yaratıcı düşünmeye etkisi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
53	2015	Kaytez, N. (2015). <i>Beş yaş çocuklarının yaratıcılıklarına "scamper eğitim programı'nın" etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
54	2021	Kaza, Ö. (2021). <i>Montessori eğitimi ile okul öncesi eğitim programı uygulanan okul öncesi öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
55	2016	Kiper, S. (2016). <i>Anaokuluna devam eden 48-71 ay aralığındaki çocukların yaratıcılık düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi.
56	2015	Kontaş, T. (2015). <i>5-11 yaş arası çocukların zihin teorisi ve yaratıcılık yetenekleri arasındaki çeşitli değişkenler açısından incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi.
57	2020	Korkmaz, S. (2020). <i>Waldorf yaklaşımına dayalı eğitim programının okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve bilişsel becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
58	2017	Koyuncuoğlu, B. (2017). <i>Anasınıfına devam eden dört beş yaş</i>

		<i>çocukların yaratıcı düşünme becerilerine duyu eğitim programının etkililiğinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
59	2019	Kuçlu, E. (2019). <i>Altı-on yaş arasındaki öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin karşılaştırılması</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi
60	2019	Metin, Ö. (2019). <i>Müzikli hikaye ve masalların okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların yaratıcılık düzeylerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
61	2018	Noyat, Ş. (2018). <i>Görsel sanatlar eğitiminde montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi
62	2012	Okutan, Ş., N. (2012). <i>Karma ve izole yaş gruplarında verilen okul öncesi eğitiminin 4-6 yaş grubu çocuklarının gelişim özellikleri ve yaratıcılık performanslarına etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi
63	1986	Ömeroğlu, E. (1986). <i>Anaokuluna giden beş-altı yaşındaki kız ve erkek çocuklarının zeka ve yaratıcılık seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi
64	1990	Ömeroğlu, E. (1990). <i>Anaokuluna giden beş-altı yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi
65	2019	Özdağ, D., E. (2019). <i>Seramik eğitimi programının 5 yaş çocukların yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
66	2022	Özgen, E. (2022). <i>Hastane çocuk oyun alanlarının sanat ve yaratıcılık odaklı tasarımı</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi
67	2016	Özkan, H. (2016). <i>Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile öğretmenlerin yaratıcılık gelişimine ve okul öncesi eğitim programına yönelik görüşleri ve uygulamaları</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi.
68	2013	Peker, H. (2013). <i>Anaokulu çocuklarında benlik düzenleme ve otonominin yaratıcılık üzerindeki etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi.
69	2020	Pekkarakaş, E. (2020). <i>Okul öncesi eğitim döneminde çocuklar için felsefe eğitiminin öğrencilerin yaratıcılık düzeylerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Demokrasi Üniversitesi.
70	2007	Kara, A. (2007). <i>Okul öncesi dönemde 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi
71	2024	Ruşçuklu, P. (2024). <i>Yaşam temelli steam etkinliklerinin okul öncesi dönem altı yaş grubu çocuklarının yaratıcı düşünme becerisi üzerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi
72	2016	Sevgen, M. (2016). <i>Yaratıcı drama yoluyla verilen sosyal beceri eğitiminin anaokulu çocuklarının sosyal gelişimlerine ve yaratıcılıklarına etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

		İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
73	2019	Siper Kabadayı, G. (2019). <i>Robotik uygulamalarının okul öncesi çocukların yaratıcı düşünme becerileri üzerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
74	2014	Söze Çapan, A. (2014). <i>Beyin temelli öğrenme yaklaşımına göre hazırlanan bir eğitim programının 5 yaş çocuklarının yaratıcılık becerilerine etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi
75	2012	Şahintürk, Ö. (2012). <i>Montessori yönteminin okul öncesi dönemde öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi.
76	2021	Şanlı, S., Z. (2021). <i>Erken çocukluk döneminde stem etkinliklerinin 60-72 aylık çocukların yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
77	2021	78 Şen Bayındır, M. (2021). <i>Okul öncesi öğretmen adaylarının çoklu zeka alanları ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi
78	2022	Şimşek, V. (2022). <i>Stem eğitimi uygulamalarının okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi.
79	2017	Taş, I. (2017). <i>Çocuklar için felsefe eğitim programı'nın 48-72 aylık çocukların zihin kuramı ve yaratıcılıklarına etkisi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi.
80	2015	Topuz, B. (2015). <i>Yaratıcılık eğitimi ve kimlik oluşumunda oyuncak: çocukta yaratıcı performans ve inşacı-eklemeci oyun yöntemi yeri</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi
81	2017	Tuncer, B. (2017). <i>Okul öncesi dönemde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini etkileyen temel faktörler</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi
82	2020	Türkkaş, M. (2020). <i>Okul öncesi dönem için yaratıcı müzik etkinlikleri tasarımı</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi
83	2012	Usal, Y. (2012). <i>Okul öncesi görsel sanatlar bilgisinin verilmesinde materyal kullanımının çocuklarının yaratıcılıklarına etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi.
84	2020	Uygur Celep, M. (2020). <i>Okul öncesi özel eğitimde çalışan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz yeterlikleri ve yaratıcı kişilik özelliklerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi
85	2019	Üret, A. (2019). <i>Stem eğitiminin anaokuluna devam eden 5 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
86	2021	Yalçın, M. M. (2021). <i>Öğretimde yaratıcılık ölçeği'nin geçerlik-güvenirlilik çalışması ve okul öncesi öğretmenlerinin 48-72 aylar arasındaki çocukların yaratıcılıklarını destekleme durumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi
87	2020	Yalçın, V. (2020). <i>Tasarım odaklı düşünme modeline göre hazırlanan okul öncesi stem etkinliklerinin çocukların yaratıcılık</i>

		<i>ve problem çözme becerileri üzerine etkisinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi.
88	2006	Yıldırım, B. (2006). <i>Öğretmenlerin yaratıcılığa bakış açısı ve anasınıfı çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin, öğretmenin yaratıcılık düzeyine göre incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
89	2016	Yıldız, C. (2016). <i>60-66 aylık çocukların bakış açısı alma ve yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
90	2000	Yıldız, F. Ü. (2000). <i>“DeneySEL yaratıcılık programı”nın 4-5 yaş çocuklarının sosyal ve bilişsel gelişimlerine etkileri incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi
91	2011	Yılmaz, S. (2011). <i>Pre-service and in-service preschool teachers” views regarding creativity in early childhood education</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Middle East Technical University
92	2021	Yılmaz, Y. (2021). <i>Okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde yaratıcılığın önemine ve geliştirilmesine yönelik görüşlerinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi
93	2017	Yuvacı, Z. (2017). <i>Okul öncesi eğitim alan 6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin öğretmenlerinin ve sınıf ortamlarının yaratıcılıklarına göre incelenmesi</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
94	2018	Yüksel, B., Y. (2018). <i>Okul öncesi çocuklarına uygulanan yaratıcılık eğitim programının çocukların yaratıcılık ve işitsel muhakeme becerilerine etkisi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
95	2010	Zeytun, S. (2010). <i>Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılık ve problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Halit Emir Can Yolaçan

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Mimar Sinan Anadolu Öğretmen Lisesi, 2015

Lisans : Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2020

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Tokat Uğur Okulları, 2021-2022

İş Yeri : Tokat Bahçeşehir Koleji, 2022-2023